

ÁRSSKÝRSLA 2016

 BIRTA
LÍFEYRISSJÓÐUR

EFNISYFIRLIT

Ávarp stjórnarformanns	3
Lífeyrir	6
Iðgjöld	7
Rekstur	8
Ávöxtun og skipting eignasafns	9
Tryggingafræðileg athugun	10
Sjóðfélagalán	11
Áhættustýring	12
Þróun markaða og eignaflokka	14
Fjárfestingarstefna	17
Regluvarsla	21
Samfélagslega ábyrgar fjárfestingar	22
Stjórnarháttayfirlýsing vegna ársins 2016	23
Stjórnskipan	24
Stjórn og starfsfólk	25
ÁRSREIKNINGUR 2016	26
Financial Statement 2016	78

ÁVARP STJÓRNARFORMANNS

Ágætu sjóðfélagar.

Sameining Sameinaða lífeyrissjóðsins og Stafa lífeyrissjóðs var sá viðburður sem mestum tíðindum sætti í íslenska lífeyrissjóðakerfinu á árinu 2016. Birta lífeyrissjóður tók til starfa 1. desember sl. með byr í seglum frá fyrsta starfsdegi. Sameiningin gekk snurðulaust fyrir sig á allan hátt, stofnun Birtu og fyrstu skref nýs lífeyrissjóðs voru samkvæmt áætlun.

Við nutum mikils stuðnings í baklandi okkar, í hópum sjóðfélaganna sem sameinuðust í einum stórum og öflugum lífeyrissjóði. Engar efasemdarraddir, einungis velvilji og hvatning. Vissulega gerir slíkt andrúmsloft sjálfa framkvæmdina auðveldari en ella.

Eitt er að sameina starfsemi tveggja lífeyrissjóða undir einu þaki og setja saman einn ársreikning í stað tveggja áður. Þannig birtist hin tæknilega sameining inn á við og út á við. Við eigum hins vegar drjúgan spotta eftir að því marki að ná jákvæðum áhrifum sameiningar til framtíðar. Það vissum við að tæki sinn tíma og er eðli máls samkvæmt. Grunnurinn er kominn og ofan á hann byggjum við.

Birta lífeyrissjóður er sá fjórði stærsti í lífeyrissjóðakerfinu ef miðað er við hreina eign til greiðslu lífeyris. Við skynjum strax að sameinað afl tveggja sterkra lífeyrissjóða skapar ný tækifæri, gerir okkur betur kleift að takast á við margvíslegar áskoranir og standast stöðugt auknar kröfur sem gerðar eru til starfsemi lífeyrissjóða.

Tryggingafræðileg staða er sterkari, auðveldara er að skapa góð tengsl við sjóðfélaga, veita þeim enn betri þjónustu og upplýsa þá og samfélagið með nútímatækni upplýsingamiðlunar.

Birta lífeyrissjóður setur sér metnaðarfullri markmið í eigendastefnu og eignastýringu en raunhæft var að standa við á fullnægjandi hátt í Sameinaða lífeyrissjóðnum og Stöfum lífeyrissjóði hvorum fyrir sig. Nú höfum við stærri hóp sérhæfðra starfsmanna til að sinna slíkum verkefnum.

Við ætlum að vera virkari eigendur í félögum sem sjóðurinn fjárfestir í, leggja meira en áður í eigin greiningar á stöðu félaga, sækja ársfundi og hluthafafundi, og láta stjórnendur og stjórnarmenn félaga skynja að sjóðurinn fylgist með því sem þeir fást við. Það er í þágu bæði lífeyrissjóðsins og félaganna sem við eigum hluti í.

Fyrir efnahagshrunið var stundum haft á orði um fjárfestingar lífeyrissjóða að sjóðirnir vildu „stýra með fótunum“, sem gekk illa eða alls ekki upp í svo litlu hagkerfi sem Ísland vissulega er.

Ef stjórnun og stjórnendum lífeyrissjóða fannst lítið á þá hlustað og þeim líkaði ekki gangur mála í starfsemi og rekstri félaga sem sjóðirnir fjárfestu í, var oftast en ekki gripið til þess ráðs að selja og hverfa á braut. Slíkt gat að sjálfsögðu valdið óróleika eða uppnámi á litlum fjármálamarkaði.

Farsælla er að fylgjast með, koma sjónarmiðum sínum á framfæri og eiga samtöl við stjórnendur félaganna. Þannig viljum við sem fjárfestar vera virkir og hafa áhrif.

Hrein eign Birtu lífeyrissjóðs til greiðslu lífeyris var liðlega 320 milljarðar króna í lok árs 2016. Virkir sjóðfélagar voru um 16 þúsund og um 12 þúsund lífeyrisþegar fengu greiddan lífeyri úr sjóðnum. Nafnávöxtun eigna samtryggingardeildar var 0,6% (10,6% árið 2015) og hrein raunávöxtun var -1,5% (8,5% árið 2015).

Að sjálfsögðu veldur það vonbrigðum að gera upp ársreikninginn með raunávöxtun í mínustölu sem svo hefur þau áhrif að tryggingafræðileg staða Birtu lífeyrissjóðs var -4,1% í lok fyrsta starfsárs, án þess þó að það kalli á breytingu á lífeyrisréttindum.

Við erum ekkert eyland að þessu leyti. Ávöxtun eigna lífeyrissjóða var almennt slök á árinu 2016, aðallega vegna aðstæðna í starfsumhverfinu. Erlendar eignir Birtu lífeyrissjóðs skiluðu til að mynda góðri ávöxtun þegar á heildina er lítið en styrking íslensku krónunnar

Umræðan í samfélaginu um sjóðfélagalýðræði er eðlileg og áhugaverð. Birta lífeyrissjóður stígur nú það skref að kjósa valnefnd sem síðan auglýsir eftir áhugasömum sjóðfélögum úr röðum launamanna til að taka sæti í stjórn lífeyrissjóðsins. Fulltrúar atvinnurekenda hafa stigið sambærileg skref með nýjum reglum um tilnefningar í stjórnir lífeyrissjóða.

eyddi þeim ábata og rúmlega það. Styrking krónunnar leiðir til þess að ávöxtun eigna er um 10 milljörðum króna lakari en ella væri.

Ég nefni líka áhrif sem nýjar lífaldurstöflur höfðu á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins 2016. Við lifum sífellt lengur að meðaltali og fögnum því að sjálfsgöðu en lengri lífaldur þýðir að eignir lífeyrissjóða standa að óbreyttu ekki undir skuldbindingum gagnvart sjóðfélögum. Þetta hafði áhrif hjá Birtu lífeyrissjóði upp á um sjö milljarða króna í ársreikningi 2016.

Samanlögð áhrif gengisstyrkingar krónunnar og nýrra lífaldurstaflna eru þannig um 17 milljarðar króna á árinu, hvoru tveggja þættir sem við sjálf getum engin áhrif haft á. Þar við bætist að hlutabréf í íslenskum félögum skiluðu slakri ávöxtun. Allt þetta skýrir neikvæða raunávöxtun eigna.

Sveiflukennt ástand gjaldmiðilsins okkar, krónunnar, veldur miklum erfiðleikum og er efni til að ræða af alvöru, ekki síst í tengslum við markmið um að lífeyrissjóðir ávaxti mun stærri hluta eigna sinna erlendis hér eftir en hingað til. Augljóst er að hvorki er gott fyrir lífeyrissjóðina né íslenskt samfélag að þeir séu að einhverju leyti lokaðir inni í litlu hagkerfi með takmarkaða fjárfestingarmöguleika. Lífeyrissjóðir eiga að hafa svigrúm til að fara með meiri fjármuni

til fjárfestingar og ávöxtunar erlendis. Það er líka öryggi fólgið í því að dreifa fjárfestingum á fleiri fjármálamarkaði.

Ég tek eftir því að fulltrúar stjórnvalda tala fyrir því að lögfesta viðmið fjárfestinga lífeyrissjóða og þá jafnvel að setja ákveðið hámarkshlutfall fjárfestinga hér heima. Mér þykir hvorki rétt né skynsamlegt að Alþingi stjórni fjárfestingum lífeyrissjóða að einhverju leyti með lagaþyrmsælum en tel mun æskilegra að við eigum samtál við stjórnvöld og löggjafann um hvernig við nálgumst niðurstöðuna. Það verði svo áfram á valdi lífeyrissjóðanna sjálfra að ákveða hvað þeir gera og í hvaða hlutföllum þeir fjárfesta eignir sínar hérlendis og erlendis.

Veltum fyrir okkur hvaða áhrif það hefði haft ef lögboðið væri að íslenskir lífeyrissjóðir hefðu 40% eigna sinna erlendis á árinu 2016 á sama tíma og gengi íslenskrar krónu sveiflaðist um 10%.

Reyndar velti ég því fyrir mér, í ljósi þess sem blasir við í fyrirbyggjandi uppgjöri, hvort lífeyrissjóðir eigi að taka upp aðrar uppgjörsaðferðir. Ómögulegt er að búa við það ástand að tryggingafræðileg staða lífeyrissjóðakerfisins sveiflist stöðugt í samræmi við dægursveiflur krónunnar.

Umræðan um samfélagslega ábyrgð lífeyrissjóða verður sífellt háværrari án þess að fram hafi farið umræða um

hvað það felur í sér. Í þeirri umræðu er mikilvægt að horfa til þess tilgangs sem lífeyrissjóðum er markaður í lögum, sem er að taka á móti iðgjöldum, ávaxta fjármuni sjóðsins og greiða út lífeyri. Lífeyrissjóðir eru ekkert eyland og komast ekki hjá því að horfa til þeirra gilda sem uppi eru í samfélaginu hverju sinni.

Umhverfismál eru ofarlega á baugi og ekki ólíklegt að í náninni framtíð verði gerð sú krafa til lífeyrissjóða að þeir horfi í vaxandi mæli til umhverfisþátta við ákvarðanir um fjárfestingar. Birta ætlar ekki að víkja sér undan þessari kröfu en það er nauðsynlegt að sátta ríki í baklandinu um að leggja grænt mat á fjárfestingar sjóðsins.

Umræðan í samfélaginu um sjóðfélagalýðræði er eðlileg og áhugaverð. Birta lífeyrissjóður stígur nú það skref að kjósa valnefnd sem síðan auglýsir eftir áhugasömum sjóðfélögum úr röðum launamanna til að taka sæti í stjórn lífeyrissjóðsins.

Valnefnd er gert að meta hæfni umsækjenda í ljósi krafna sem Fjármálaeftirlitið gerir til stjórnarmanna lífeyrissjóða. Ef fleiri hæfir sækja um en pláss er fyrir í stjórninni fer fram kosning stjórnarmanna í fulltrúaráði Birtu lífeyrissjóðs.

Gert er ráð fyrir að unnið verði samkvæmt þessu fyrirkomulagi við stjórnarkjör fyrir ársfund sjóðsins 2018.

Samtök atvinnulífsins tilnefna fulltrúa atvinnurekenda í sjóðstjórnina og hafa tekið ákvörðun um að auglýsa eftir einstaklingum sem hafa áhuga á að skipa stjórnir lífeyrissjóða fyrir SA.

Þetta eru ákveðin og markviss skref og einnig kemur til greina að velja hluta fulltrúaráðsins í almennri kosningu sjóðfélaga.

Sumir vilja ganga mun lengra og mæla fyrir því að sjóðfélagalýðræðið verði algjört og án takmarkana, það er að segja að allir sjóðfélagar kjósi stjórnir í öllum lífeyrissjóðum. Áhugavert er að ræða þann möguleika en ég hef enn ekki séð eða heyrt hvernig fyrirkomulagið yrði útfært. Gleytum því heldur ekki að fyrirkomulag

stjórnar í til dæmis Birtu lífeyrissjóði er hluti af kjarasamningi heildarsamtaka á vinnumarkaði.

Á Íslandi teljast um 240 þúsund manns greiða í lífeyrissjóði en á vinnumarkaði eru um 190 þúsund manns. Tugir þúsunda greiða með öðrum orðum í fleiri en einn lífeyrissjóð og eiga þar með réttindi í tveimur eða fleiri sjóðum. Eiga þessir launamenn að hafa kosningarétt og kjörgengi í öllum lífeyrissjóðum sem þeir eiga réttindi í?

Á maður sem hefur greitt í lífeyrissjóð í fjóra mánuði að hafa sama rétt í stjórnarkjöri og sá sem greitt hefur í 40 ár í sama sjóð?

Er það eftirsóknarvert eða yfirleitt æskilegt að íslensk þjóð standi í því á hverju ári að kjósa stjórnir lífeyrissjóða í beinni og opinni kosningu?

Auðveldara er um algjört sjóðfélagalýðræði að tala en í að komast og framkvæma. Orð eru hins vegar til alls fyrst og málefnið er afar áhugavert.

Á stefnumótunarfundi Landssamtaka lífeyrissjóða fyrir nokkrum árum var niðurstaðan sú að á Íslandi verði í framtíðinni fimm til sjö lífeyrissjóðir. Ef þetta gengur eftir má gera ráð fyrir að lífeyrissjóðum muni enn fækka og þeir stækka. Sjálfur er ég sannfærður um að einmitt þetta muni gerast en það getur tekið nokkurn tíma.

Lög, regluverk og kröfur um þjónustu við sjóðfélaga kalla á stærri og sterkari starfseiningar til að lífeyrissjóðir sinni vel hlutverki sínu. Reynslan af fyrstu starfsmánuðum Birtu lífeyrissjóðs sýnir þetta og sannar.

Ágætu sjóðfélagar.

Árið 2016 var viðburðaríkt. Við hófum ánægjulega vegferð og höldum ótrauð áfram. Ég þakka stjórnarmönnum, starfsfólki og sjóðfélögum Birtu lífeyrissjóðs fyrir samskipti og samstarf á liðnu starfsári.

Þorbjörn Guðmundsson

LÍFEYRIR

Meginhlutverk Birtu lífeyrissjóðs er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum, lífeyri samkvæmt ákvæðum samþykka sjóðsins. Með aðild að Birtu lífeyrissjóði ávinna sjóðfélagar sér rétt til ævilangs eftirlaunalífeyris. Sjóðfélagar, sem verða fyrir orkutapi sem metið er 50% eða meira, njóta réttar á örorkulífeyri og eftir atvikum barnalífeyri, í samræmi við ákvæði samþykka. Við fráfall sjóðfélaga stofnast réttur til makalífeyris og barnalífeyris í samræmi við samþykktir sjóðsins.

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar námu 8.662 milljónum króna árið 2016 sem er 6,5% hækkun frá fyrra ári. Lífeyrispegum heldur áfram að fjölga milli ára en að meðaltali nutu 12.058 lífeyrisþegar lífeyrisgreiðslna úr samtryggingardeild. Lífeyrisgreiðslur fylgja breytingum á vísitölu neysluverðs til verðtryggingar en vísitalan hækkaði um 1,7% frá miðju ári 2015 til sama tíma á árinu 2016. Lífeyrisbyrði sjóðsins, þ.e. lífeyrisgreiðslur í hlutfalli af iðgjaldagreiðslum, var 69,2% samanborið við 77,4% árið áður.

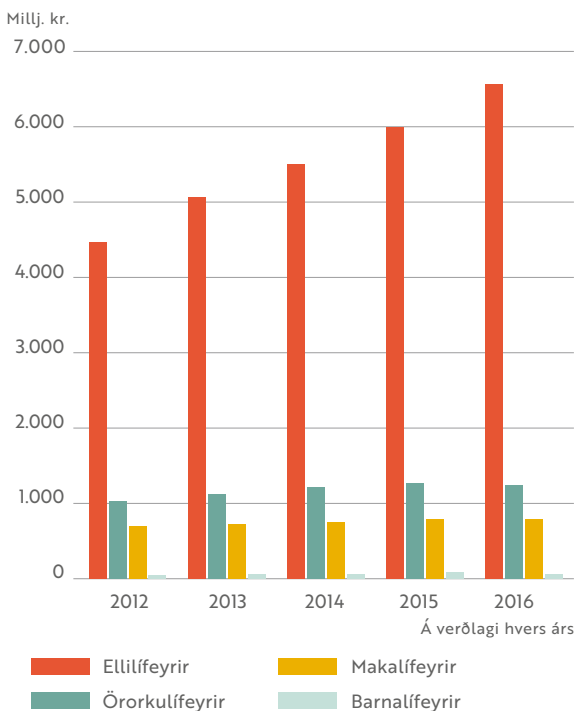
Skipting lífeyrisþega var þannig að í árslok 2016 fengu 8.005 lífeyrisþegar greiddan ellilífeyri, 2.138 örorkulífeyri og 2.036 makalífeyri. Barnalífeyrir var greiddur vegna 258 barna. Á árinu hófu 1.214 sjóðfélagar töku eftirlaunalífeyris. Nýir örorkulífeyrisþegar voru 360 og nýir makalífeyrisþegar 238.

Útborganir úr séreignardeild voru 556 milljónir króna. Þar af var rúmlega 258 milljónum króna ráðstafað inn á húsnæðislán réttthafa samanber lög nr. 40/2014 um séreignarsparnað og ráðstöfun hans til greiðslu húsnæðislána og húsnæðissparnaðar. Á árinu var þessi heimild til ráðstöfunar séreignarsparnaðar inn á lán framlengd um tvö ár eða fram til 30. júní 2019.

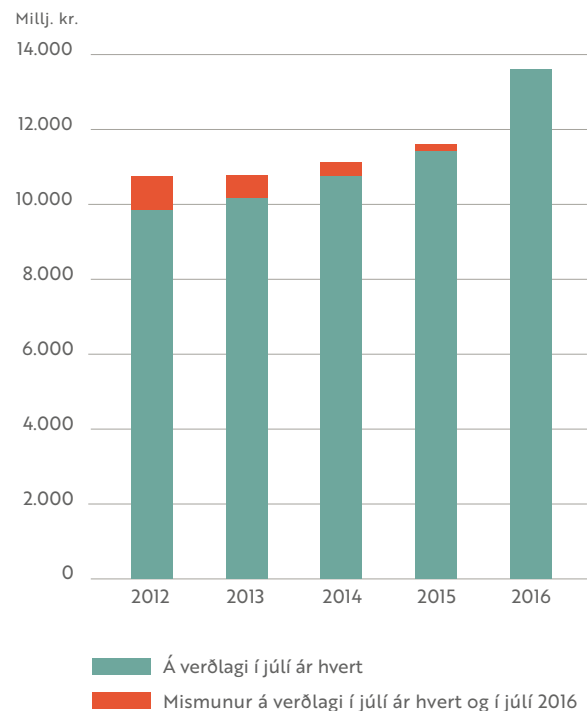
FJÖLDI LÍFEYRISÞEGA Í SAMTRYGGINGARDEILD Í ÁRSLOK

	2012	2013	2014	2015	2016
Eftirlaunalífeyrir	6.136	6.516	7.028	7.513	8.005
Örorkulífeyrir	1.600	1.700	1.871	2.066	2.138
Makalífeyrir	1.933	1.970	2.015	1.997	2.036
Barnalífeyrir	280	261	271	266	258

LÍFEYRISGREIÐSLUR

BÓKFÆRÐAR IÐGJALDATEKJUR Í SAMTRYGGINGAR- OG SÉREIGNARDEILD

IÐGJÖLD

Öllum launamönnum og þeim sem stunda atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi ber að greiða iðgjöld í lífeyrissjóð frá aldrinum 16 til 70 ára. Aðild að Birtu lífeyrissjóði byggist samkvæmt samþykktum á ákvæðum kjarasamninga stéttarféлага, aðild fyrirtækja eða á almennum forsendum. Launamenn, sem starfa hjá aðildarfyrirtækjum og/eða byggja starfskjör sín á kjarasamningum stéttarféлага, eru aðilar að sjóðnum. Aðild er einnig heimil þeim sem hvorki eru bundnir kjarasamningum tengdra stéttarféлага né njóta ráðningarbundinna starfskjara sem byggð eru á kjarasamningum en óska eigi að síður eftir aðild að sjóðnum.

Lágmarksiðgjald til lífeyrissjóðsins skal vera í samræmi við 2. grein laga nr. 129/1997 eða hærra, kveði samningar á um slíkt. Sé um launamann að ræða, greiðir hann 4,0% af iðgjaldastofni hið minnsta. Mótframlag launagreiðanda hækkaði úr 8,0% í 8,5% frá og með launum júlímánaðar 2016 samkvæmt kjarasamningi SA og ASÍ.

Í árslok 2016 áttu 99.869 einstaklingar réttindi í samtryggingardeild Birtu lífeyrissjóðs. Á árinu greiddu 18.470 einstaklingar iðgjald til samtryggingardeildar samanboreð við 18.128 árið áður. Fjöldi virkra sjóðféлага var 15.927. Virkir sjóðfélagar teljast þeir sem greiða að jafnaði iðgjöld til sjóðsins með reglubundnum

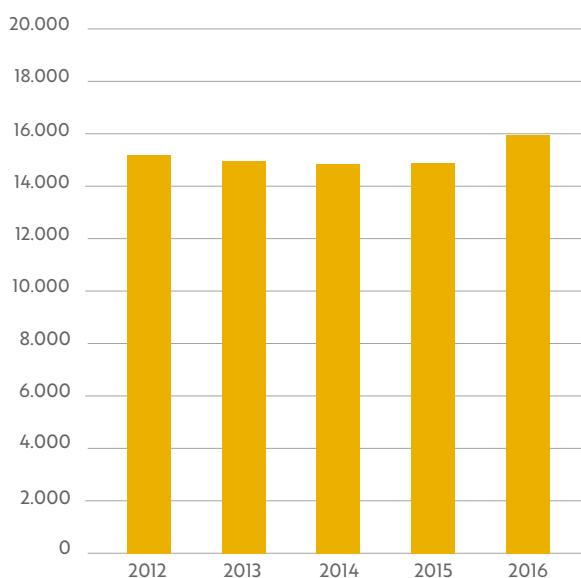
hætti í hverjum mánuði. Alls greiddu 4.630 launagreiðendur iðgjöld og námu iðgjaldagreiðslur til samtryggingardeildar 12.662 milljónum króna. Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði nam 175 milljónum króna á árinu.

Í árslok 2016 áttu 25.723 einstaklingar réttindi í séreignardeild Birtu samanboreð við 26.246 í árslok 2015. Virkir sjóðfélagar í séreignardeild voru 1.663 talsins. Á árinu 2016 námu iðgjaldagreiðslur til séreignardeildar, fyrir réttindaflutninga og endurgreiðslur, 733 milljónum króna sem er um 6,1% hækkun frá fyrra ári.

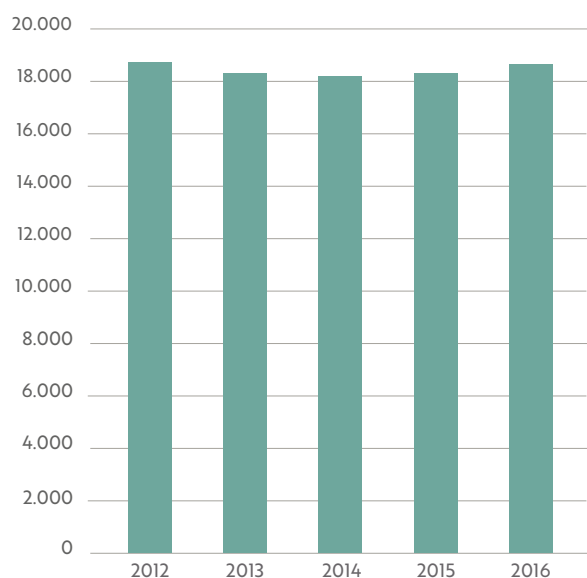
Sjóðurinn sendir greiðandi sjóðfélögum yfirlit um iðgjöld og réttindi tvisvar á ári. Sjóðfélagar bera ábyrgð á að bera saman iðgjaldagreiðslur á yfirliti við greidd iðgjöld samkvæmt launaseðlum. Komi misræmi í ljós þurfa sjóðfélagar að skila launaseðlum til sjóðsins þar sem fram kemur afdregið iðgjald. Þetta þarf að gera innan 60 daga frá dagsetningu yfirlits svo iðgjöld njóti ábyrgðar Ábyrgðarsjóðs launa ef til gjaldþrots kemur.

Með því að nýta sér sjóðfélagavefinn á birta.is geta sjóðfélagar fylgst sjálfir með stöðu sinni. Launagreiðendur fá tvisvar á ári send yfirlit allra iðgjaldahreyfinga í bókum sjóðsins. Á launagreiðendavef á birta.is geta launagreiðendur m.a. sent skilgreinar rafrænt, skoðað stöðu og hreyfingar.

FJÖLDI VIRKRA SJÓÐFÉLAGA

FJÖLDI GREIÐANDI SJÓÐFÉLAGA

REKSTUR

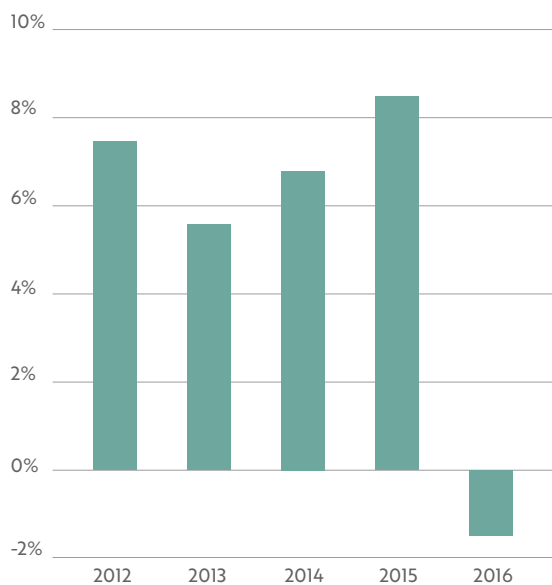
Heildar skrifstofu- og stjórnunarkostnaður Birtu lífeyrissjóðs nam 762 milljónum króna á árinu 2016. Þar af nam kostnaður vegna sameiningar Sameinaða lífeyrissjóðsins og Stafa lífeyrissjóðs 73 milljónum króna. Rekstrarkostnaður sjóðsins hækkaði um 4,6% milli ára á föstu verðlagi.

Í skýringu 8 í ársreikningi má sjá sundurliðun á skrifstofu- og stjórnunarkostnaði sjóðsins. Aðkeypt þjónusta lækkaði um 12,7% milli ára á föstu verðlagi.

Tölvukostnaður jókst um 7,9% og annar kostnaður hækkaði um 10,4%. Launakostnaður nam 55,7% af kostnaði sjóðsins árið 2016, tölvukostnaður 15,8%, aðkeypt þjónusta 7,6%, eftirlitsgjöld FME 3,6% og annar kostnaður nam 17,3%.

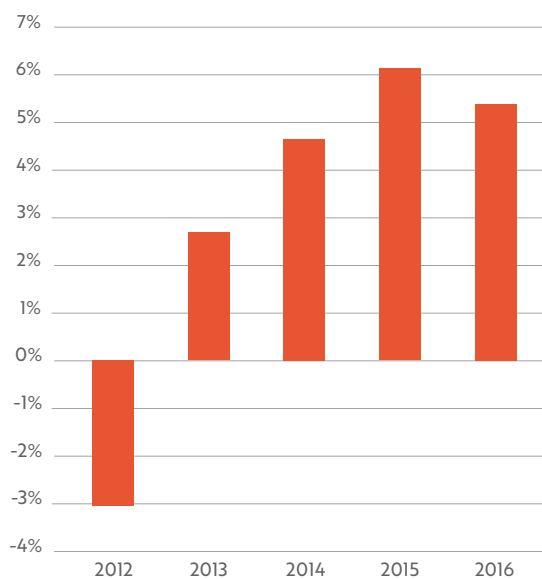
Rekstrarkostnaður sem hlutfall af eignum var 0,22% árið 2016 sem er sama hlutfall og árið áður.

ÁVÖXTUN ÁRANNA 2012-2016 Í SAMTRYGGINGARDEILD

Hrein raunávöxtun m.v. vísitölu neysluverðs

MEÐALTAL ÁVÖXTUNAR Á 5 ÁRA TÍMABILI Í SAMTRYGGINGARDEILD

Hrein raunávöxtun m.v. vísitölu neysluverðs

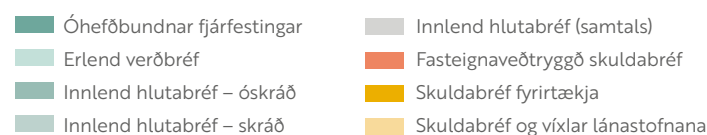
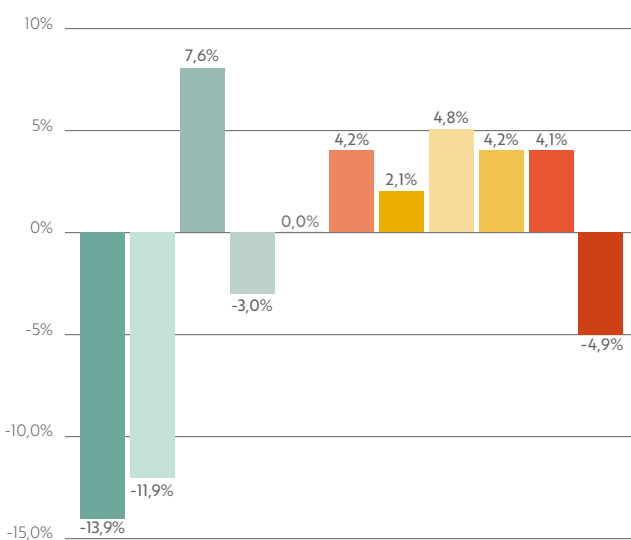
ÁVÖXTUN OG SKIPTING EIGNASAFNS

Hrein eign samtryggingardeildar Birtu lífeyrissjóðs að viðbættum innlánnum hjá fjármálastofnunum var 307.405 milljónir króna í árslok 2016 samanborið við 301.582 milljónir króna í árslok 2015 og hækkaði því um 5.823 milljónir króna eða 1,9% á milli ára. Á árinu námu iðgjaldgreiðslur til sjóðsins 12.662 milljónum króna. Á móti var greiddur lífeyrir að fjárhæð 8.662 milljónir króna. Nettó innflæði til sjóðsins nam því 4.000 milljónum króna á árinu. Að teknu tilliti til rekstrarkostnaðar og fjárfestingargjalda var nafnávöxtun samtryggingardeildar Birtu 0,6% á árinu sem samsvarar -1,5% raunávöxtun. Myndin hér fyrir neðan sýnir raunávöxtun helstu eignaflokka verðbréfa og innlána fyrir samtryggingardeild sjóðsins á árinu 2016.

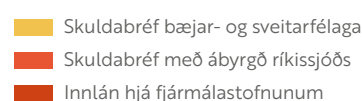
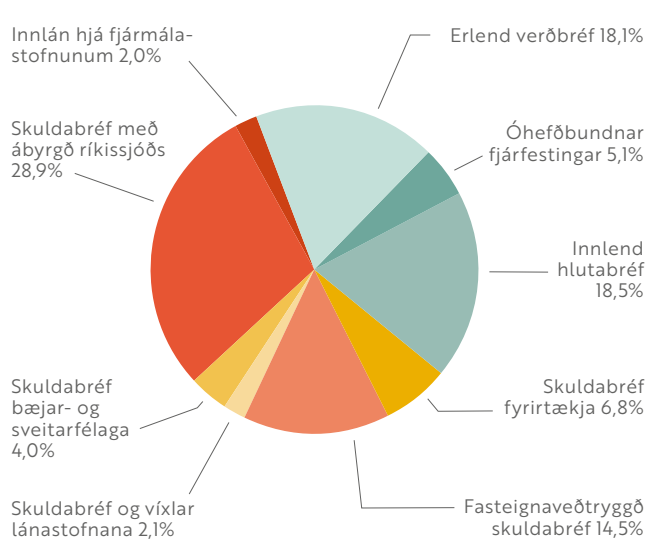
Skuldabréfaeign Birtu var 56,3% af eignasafni sjóðsins og var nafnávöxtun þeirrar eignar 6,1% á tímabilinu sem samsvarar 3,9% raunávöxtun. Innlán hjá fjármálastofnunum voru 2,0% af eignasafninu í árslok 2016 en nafnávöxtun þeirra var neikvæð um 2,8% sem samsvarar 4,9% neikvæðri raunávöxtun. Helsta ástæða neikvæðrar ávöxtunar þessa eignaflokks er gengisstyrking íslensku krónunnar sem hafði neikvæð áhrif á gengistryggða bankareikninga í eigu sjóðsins.

Hlutdeild erlendar verðbréfaeignar af heildareignum sjóðsins nam 18,1% í árslok 2016 en þar á meðal eru skráð hlutabréf og hlutabréfasjóðir ásamt peningamarkaðssjóðum. Nafnávöxtun þessa eignaflokks var neikvæð um 10% á árinu sem samsvarar 11,9% neikvæðri raunávöxtun. Rétt eins og í tilviki innlánsreikninganna má rekja þessa slöku ávöxtun til gengisstyrkingar krónunnar. Í grunnmynt var ávöxtun eignaflokksins hins vegar jákvæð um 8,4%. Það sama á við um eignaflokkinn óhefðbundnar fjárfestingar en flokkurinn samanstendur af framtaksfjárfestingum ásamt fasteigna- og veðskuldabréfasjóðum. Langstærsti hluti þessa eignaflokks er í erlendri mynt eða 88,5%. Sá hluti skilaði 14,3% neikvæðri nafnávöxtun sem samsvarar 16,1% neikvæðri raunávöxtun. Ávöxtun eignaflokksins í viðkomandi grunnmynt var neikvæð eða -0,6%. Innlendi hluti eignasafnsins skilaði hins vegar 15,2% jákvæðri nafnávöxtun sem samsvarar 12,8% raunávöxtun. Að lokum skilaði innlend hlutabréfaeign sjóðsins 1,9% nafnávöxtun sem samsvarar 0% raunávöxtun. Um 75% af þeim eignaflokki eru skráð bréf og var nafnávöxtun þeirra neikvæð um 0,9% á móti 10% jákvæðri nafnávöxtun í óskráða hlutanum.

RAUNÁVÖXTUN EIGNASAFNS SAMTRYGGINGARDEILDAR 2016

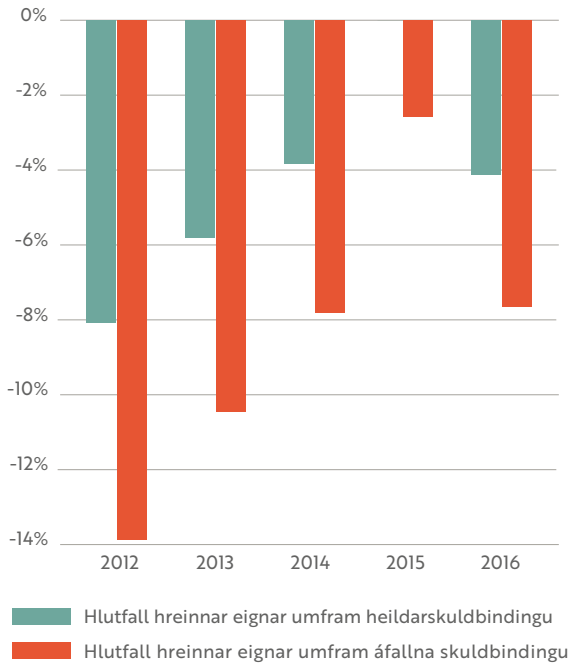

EIGNASAMSETNING SAMTRYGGINGARDEILDAR 31.12.2016

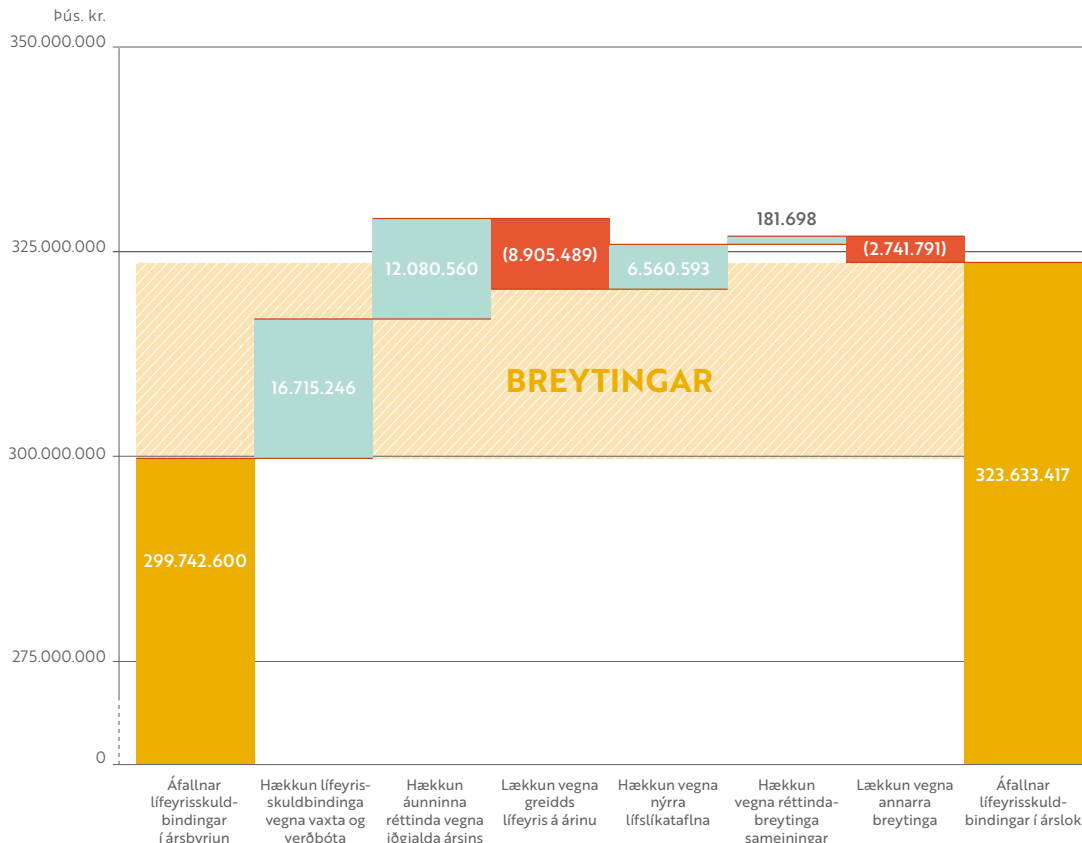
TRYGGINGAFRÆÐILEG ATHUGUN

SKULDBINDINGAR OG EIGN 2012-2016 í SAMTRYGGINGARDEILD

Tryggingafræðileg athugun sýnir að áfallin skuldbinding samtryggingardeildar er 323.633 milljónir króna í árslok 2016. Eignir á móti áfallinni skuldbindingu námu 299.083 milljónum króna og eru því áfallnar skuldbindingar umfram eignir 24.550 milljónir króna eða -7,59%. Heildarskuldbinding samtryggingardeildar með framtíðariðgjöldum er 480.630 milljónir króna. Hrein eign deildarinnar til tryggingafræðilegs mats er 460.976 milljónir króna. Heildarskuldbindingar umfram eignir eru því 19.654 milljónir króna eða -4,1% í hlutfalli af skuldbindingum.

YFIRLIT UM BREYTINGAR Á ÁFÖLLNUM LÍFEYRISSKULDBINDINGUM

SJÓÐFÉLAGALÁN

Lánsupphæð, lánstími og lánskjör

Hinn 1. desember 2016 tóku lánareglur Birtu lífeyrissjóðs gildi. Þær tóku við af þeim lánareglum sem voru í gildi hjá Sameinaða lífeyrissjóðnum annars vegar og Stöfum lífeyrissjóði hins vegar.

Birta lífeyrissjóður býður sjóðfélögum sínum upp á bæði verðtryggð og óverðtryggð lán á samkeppnishæfum kjörum. Veðhlutfall er allt að 75% af metnu markaðsvirði en sú lánsfjárhæð sem fer upp fyrir 65% veðhlutfall er veitt gegn viðbótarláni með 0,5% álagi á sjóðfélagavexti. Fastir verðtryggðir vextir Birtu voru 3,6% í árslok 2016, breytilegir verðtryggðir vextir voru 3,43% og breytilegir óverðtryggðir vextir 6,1%. Breytilegir verðtryggðir vextir eru endurskoðaðir á þriggja mánaða fresti og fylgja þróun vaxta á íbúðabréfum (HFF150644) skráðum í Kauphöll Nasdaq OMX, ásamt álagi. Breytilegir óverðtryggðir vextir fylgja þróun meginvaxta Seðlabanka Íslands og eru endurskoðaðir mánaðarlega. Sjóðfélagar hafa val um að endurgreiða lán sín með jöfnum afborgunum eða jöfnum greiðslum. Lánstími er 5-40 ár og lánsfjárhæð ákvarðast af veðrymi, þó að lágmarki 1,0 milljón króna.

Í lánareglum Birtu lífeyrissjóðs er ákvæði um 1% uppgreiðslugjald fyrstu fimm ár frá útgáfu verðtryggðs láns með föstum vöxtum en uppgreiðslugjaldið fellur niður að þeim tíma liðnum. Ekkert uppgreiðslugjald er á lánnum sem bera breytilega vexti.

Lög nr. 33/2013 um neytendalán og lög nr. 118/2016 um fasteignalán til neytenda

Sjóðfélagalán falla undir lög nr. 118/2016 um fasteignalán til neytenda. Lögin tóku gildi 1. apríl 2017 og leysa af hólmi eldri lög nr. 33/2013, hvað fasteignalán varðar. Lögin gera ítarlegar kröfur um upplýsingagjöf ásamt auknum kröfum varðandi mat á greiðslugetu og lánshæfi lántaka. Meðal breytinga sem lögin fela í sér er að sjóðnum ber að greiðslumeta alla umsækjendur óháð lánsfjárhæð.

Nýjar lánveitingar til sjóðfélaga

Mikil aukning varð á nýjum sjóðfélagalánnum á árinu 2016 frá fyrra ári. Alls voru 275 ný lán veitt á árinu 2016, borið saman við 126 lán árið 2015.

AFGREIDD SJÓÐFÉLAGALÁN

FJÁRHÆÐIR Í MILLJÓNUM KRÓNA

	2016	2015
Fjárhæð	3.618	958
Fjöldi lána	275	126
Meðalfjárhæð	13,2	7,6

FLOKKAR AFGREIDDRA SJÓÐFÉLAGALÁNA Á ÁRINU 2016

FJÁRHÆÐIR Í MILLJÓNUM KRÓNA

	Verðtryggð lán Fastir vextir	Verðtryggð lán Breytilegir vextir	Óverðtryggð lán
Fjárhæð	1.989	1.286	343
Fjöldi lána	122	122	31
Meðalfjárhæð	16,3	10,5	11,1

Staða og vanskil sjóðfélagalána

Í árslok 2016 voru lán til sjóðfélaga tæplega 18 milljarðar króna eða um 6% af heildareignum sjóðsins. Vanskil sjóðfélagalána í árslok 2016 námu 188 milljónum króna og voru það 1,05% útlána.

STAÐA SJÓÐFÉLAGALÁNA Í ÁRSLOK

FJÁRHÆÐIR Í MILLJÓNUM KRÓNA

	Verðtryggð lán Fastir vextir	Verðtryggð lán Breytilegir vextir	Óverðtryggð lán
Fjárhæð	6.343	11.282	359
Fjöldi lána	561	2.645	32
Meðalfjárhæð	11,3	4,3	11,2

Frumvarp til laga um stuðning til kaupa á fyrstu íbúð

Í október 2016 samþykkti Alþingi frumvarp til laga um stuðning til kaupa á fyrstu íbúð. Lögin munu taka gildi 1. júlí 2017 en þau heimila réttihöfum að verja uppsöfnuðu iðgjaldi séreignar til kaupa á fyrstu íbúð. Jafnframt að ráðstafa séreignariðgjaldi inn á höfuðstól láns sem tryggt er með veði í fyrstu íbúð, upp að ákveðnu hámarki, yfir tíu ára samfellt tímabil.

ÁHÆTTUSTÝRING

Lífeyrissjóðum ber skylda til að koma upp heildar-áhættustýringu, sbr. ákvæði laga og reglugerða, auk þess sem almenn viðskipta- og neytendasjónarmið kalla á hana. Samkvæmt lögum og reglum um lífeyrissjóði ber Birtu lífeyrissjóði að taka tillit til áhættu og setja sér markmið og viðmið um áhættu ekki síður en um ávöxtun. Stjórn lífeyrissjóðs skal móta eftirlitskerfi sem gerir sjóðnum kleift að greina, vakta, meta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins, samkvæmt 9. tl. 3. mgr. 29. gr. laga nr. 129/1997.

Sjóðurinn hefur sett sér áhættustefnu sem byggð er á ákvæðum laga og reglugerða ásamt leiðbeinandi tilmælum FME. Auk þess er stuðst við tilmæli OECD/IOPS er varðar áhættustjórnkerfi lífeyrissjóða. Áhættustefna sjóðsins var samþykkt af stjórn og framkvæmdastjóra 12. desember 2016. Hægt er að nálgast afrit af áhættustefnu sjóðsins á birta.is.

Meginmarkmið áhættustefnu Birtu er að skilgreina þá áhættu sem sjóðurinn mælir og stýrir. Þannig stuðlar sjóðurinn að því að ná settum markmiðum í starfsemi sinni ásamt því að fylgjast með að lögum, reglum, samþykktum sjóðsins og öðrum innri reglum sé fylgt. Markmið með áhættustýringu Birtu lífeyrissjóðs er að minnka líkur á skerðingu á réttindum sjóðfélaga til lengri tíma, ásamt því að móta fjárfestingarstefnu og ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu.

Í áhættustefnu er skipulag heildstæðrar áhættustýringar skilgreint sem eftirlitskerfi, sem felur í sér reglur, verkferla og verklag sem sameiginlega miða að því að greina, mæla, meta, stýra og fylgjast með áhættum í starfsemi lífeyrissjóðsins. Áhættustýringarferli sjóðsins má skipta í sjö þætti, sbr. meðfylgjandi mynd:

Áhættumat

Áhættumat er grunnur að áhættustefnu og áhættustýringu Birtu lífeyrissjóðs. Áhættumat Birtu er byggt upp að fyrirmynd AIRMIC Enterprise Risk Management Process. Áhættumat felur í sér áhættugreiningu og áhættumælingar. Áhættugreining samanstendur af því að auðkenna áhættuþætti og leggja mat á þá. Við auðkenningu áhættuþátta verður að skilgreina möguleg atvik sem geta haft neikvæð áhrif á markmið sjóðsins. Þegar áhættan hefur verið auðkennd er hún skilgreind. Gert er áhættukort (e. risk map) þar sem neikvæðum atvikum er lýst. Þegar áhættukortið hefur verið mótað eru annars vegar metnar líkur á því að tilteknir atburðir þróist þannig að einstök greind áhætta verði að veruleika (líkur) og hins vegar hvaða afleiðingar það hefði fyrir sjóðinn ef atburðir þróast þannig (afleiðingar). Mikilvægt er að meta áhættu þannig að matið nýtist við áhættustýringu.

Áhættumatið þarf að vera tengt markmiðum sjóðsins og þeim ávinningi sem vænst er með því að taka áhættu. Áhættumat felur í sér stærðargreiningu eða einhvers konar verðlagningu á áhættu en eðli máls samkvæmt er ekki hægt að mæla alla áhættu með sama kvarða.

Skilgreining á áhættu

Áhætta er skilgreind sem marktækar líkur á að sjóðurinn nái ekki markmiðum sínum. Nær þessi áhætta bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum. Með áhættu er átt við öll þau atvik sem hafa marktæk áhrif á fjárhagsstöðu sjóðsins.

Skipulag áhættustýringar

Eitt af hlutverkum stjórnar er að marka stefnu og hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er innleiðing og samþykki áhættustefnu. Í áhættustefnu Birtu er lögð áhersla á ábyrgð og skyldur stjórnar og framkvæmdastjóra lífeyrissjóðsins við heildstæða áhættustýringu. Á vegum sjóðsins skal vera starfsemi er sinnir áhættustýringu og heyrir beint undir framkvæmdastjóra. Áhættustýring skal geta lagt fram skýrslur, millilíðalaust til stjórnar, um sínar niðurstöður og lagt til viðeigandi ráðstafanir varðandi fjárfestingartakmarkanir.

Áhættuflokkar

Samkvæmt áhættustefnu Birtu eru áhættuþættir í starfsemi lífeyrissjóðsins flokkaðir í fimm megináhættuflokka:

1. Lífeyrstryggingaáhætta
2. Fjárhagsleg áhætta
3. Mótaðilaáhætta
4. Lausafjáraáhætta
5. Rekstraráhætta

Þessi flokkun á áhættu byggist á leiðbeiningum GARP (Global Association of Risk Professionals) og skýrslu alþjóðasamtaka tryggingastærðfræðinga IAA (International Actuarial Association) með aðlögun að starfsemi lífeyrissjóða. Skýringar og skilgreiningar eru ýmist byggðar á lögum eða fræðibókum og færa má rök fyrir því að sumir áhættuþættir geti fallið undir aðra meginflokka en þá sem tilgreindir eru.

Ofangreindir fimm megináhættuflokkar skiptast í 29 undirflokka (áhættuþætti). Í ársreikningi er gerð nánari grein fyrir nokkrum áhættuþáttum. Sú flokkun sem gerð er í áhættustefnu byggist á eðli áhættunnar en mikilvægt er að hafa í huga að áhætta er breytilegt ástand en ekki stöðugt. Því verða stjórn og starfsfólk Birtu að meta það á hverjum tíma hvar þau telja að mesta áhættan liggji í rekstri sjóðsins og haga aðgerðum í takt við það mat.

Lífeyrstrygginga-áhætta	Fjárhagsleg áhætta	Mótaðilaáhætta	Lausafjáraáhætta	Rekstraráhætta
Skerðingaáhætta	Vaxta- og endurfjárfestingaáhætta	Útlánaáhætta	Seljanleikaáhætta	Starfsmannaáhætta
Iðgjaldaáhætta	Uppgreiðsluáhætta	Samþjöppunaráhætta	Útstreymisáhætta	Áhætta vegna svika
Umhverfisáhætta	Markaðsáhætta	Landsáhætta		Áhætta vegna upplýsingatækni
Lýðfræðileg áhætta	Gjaldmiðlaáhætta	Afhendingaráhætta		Orðsporsáhætta
Réttindaflutnings-áhætta	Ósamræmisáhætta	Uppgjörsáhætta		Pólitísk áhætta, lög og reglur
	Verðbólguáhætta			Skjalaáhætta
	Fjármögnunaráhætta			Úrskurðaráhætta lífeyris
	Áhætta v. eigna og skuldb. utan efnahags			Áhætta vegna útivistunar
				Upplýsingaáhætta

ÞRÓUN MARKAÐA OG EIGNAFLOKKA

Innlendur skuldabréfamarkaður og vextir

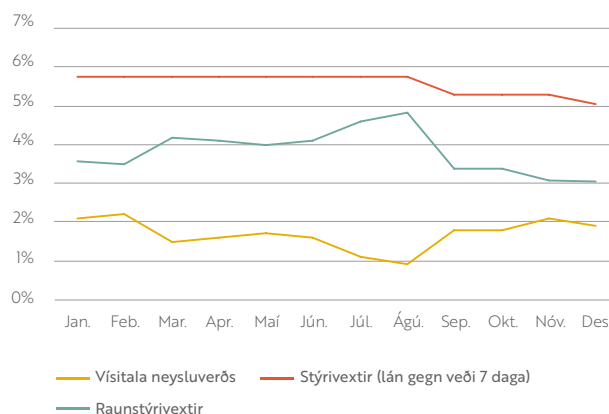
Seðlabanki Íslands lækkaði stýrivexti í tvígang á árinu 2016. Stýrivextir í upphafi árs voru 5,75% en voru 5,00% í lok árs. Ársverðbólga var lág þannig að raunstýrivextir voru háir eins og þeir hafa raunar verið um langt skeið. Litlar breytingar voru á ávöxtunarkröfu verðtryggðra skuldabréfa frá upphafi til loka ársins. Þróunin innan ársins var þó kaflaskipt, ávöxtunarkrafa hækkaði fyrri hluta árs en sú hækkun gekk hratt til baka síðsumars. Verð skuldabréfa lækkaði því framan af ári en tók að hækka þegar ávöxtunarkrafa tók að lækka þar sem verð skuldabréfa með föstum vöxtum lækkar þegar ávöxtunarkrafa hækkar en verð þeirra hækkar þegar ávöxtunarkrafa lækkar. Nafnávöxtun vísitölu 10 ára verðtryggðra ríkisbréfa var 5,1% og raunávöxtun um 3%. Nafnávöxtun vísitölu 5 ára verðtryggðra ríkisbréfa var aðeins lægri eða 4,2% og raunávöxtun rúm 2%. Eins og undanfarin ár var útgáfa verðtryggðra skuldabréfa með ríkisábyrgð afar lítil. Ekki hafa verið útboð með íbúðabréf í langan tíma og ríkissjóður hefur ekki staðið fyrir reglulegum útboðum með verðtryggð bréf. Þó voru tvö útboð þar sem seld voru verðtryggð ríkisbréf með lokagjalddaga á árinu 2030. Regluleg útboð voru með sértryggð skuldabréf banka en segja má að sértryggð skuldabréf banka hafi borið uppi útgáfu á traustum verðtryggðum skuldabréfum á undanförunum árum. Að vanda voru útboð á skuldabréfum sveitarfélaga og var Lánasjóður sveitarfélaga þar atkvæðamestur, en sjóðurinn er í eigu sveitarfélaga landsins.

Töluverðar breytingar voru á ávöxtunarkröfu óverðtryggðra skuldabréfa frá upphafi til loka árs. Ávöxtunarkrafa hækkaði fram eftir sumri en lækkaði svo allt til loka ársins þó að mesta lækkunin kæmi fram síðsumars. Þegar upp var staðið var ávöxtunarkrafa helstu flokka óverðtryggðra ríkisbréfa 0,80-1% lægri en í upphafi árs. Vegna töluverðrar lækkunar á ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa var ávöxtun með miklum ágætum. Þannig var nafnávöxtun vísitölu 10 ára óverðtryggðra ríkisbréfa 13,9% og raunávöxtun um 11,6%. Nafnávöxtun vísitölu 5 ára óverðtryggðra ríkisbréfa var rétt um 10% og raunávöxtun tæp 8%. Á útgáfuhliðinni voru ríkisbréf umfangsmest en eitt til tvö útboð ríkisbréfa voru að jafnaði í hverjum mánuði. Einnig voru regluleg útboð af hálfu banka þar sem seld voru óverðtryggð sértryggð skuldabréf. Nokkuð er síðan bankar hófu útgáfu sértryggðra skuldabréfa og eru einstakir flokkar orðnir myndarlegir að stærð og útgáfuformið hefur fest sig í sessi.

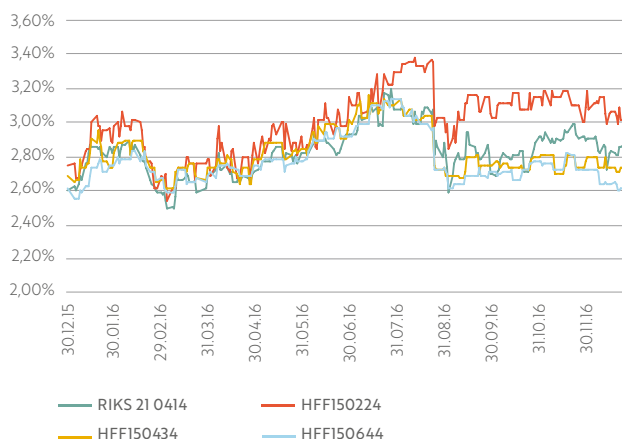
Innlend skuldabréfaeign Birtu lífeyrissjóðs var 179.166 milljónir króna í árslok 2016. Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs eru rúmur helmingur skuldabréfasafnsins og hátt í einn þriðji af heildareignasafni. Aðrir helstu eignaflokkar eru skuldabréf sveitarfélaga, sértryggð skuldabréf banka og skuldabréf fyrirtækja. Eign sjóðsins í veðlánnum er einnig nokkur, bæði veðlán til sjóðfélaga og lögaðila.

Langstærstur hluti skuldabréfaeignar sjóðsins er gerður upp á upphaflegri kaupkröfu en ekki markaðskröfu. Þetta hefur í för með sér að sveiflur á markaðsverði skuldabréfa, vegna breytinga á ávöxtunarkröfu á markaði, hafa ekki áhrif á bókfært verðmæti skuldabréfa í bókum sjóðsins. Miklar hreyfingar á ávöxtunarkröfu á markaði, hvort sem um ræðir til hækkunar eða lækkunar, hafa því takmörkuð áhrif á ávöxtun skuldabréfasafns sjóðsins þegar til skemmri tíma er litið.

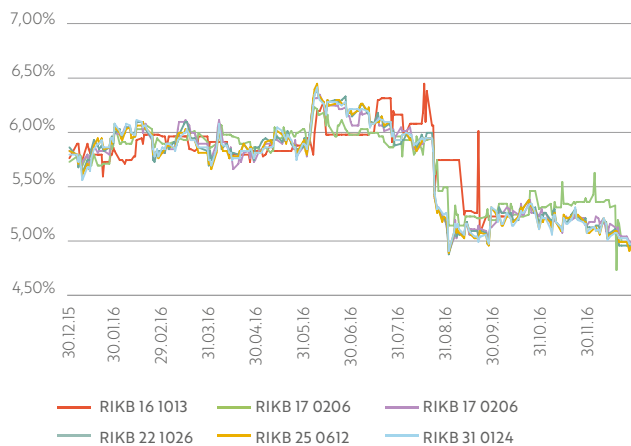
VERÐBÓLGA OG STÝRIVEXTIR

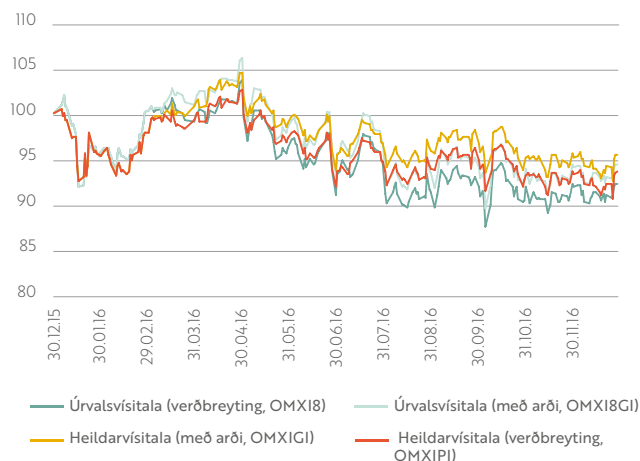
VERÐTRYGGÐ SKULDABRÉF

ÓVERÐTRYGGÐ SKULDABRÉF

INNLENDAR HLUTABRÉFAVÍSITÖLUR

Innland hlutabréf

Nokkur lækkun var á almennu hlutabréfaverði en Heildarvísitala Kauphallar lækkaði um 4,7%. Lækkunin kom í kjölfar mjög mikillar hækkunar á hlutabréfaverði árið 2015. Gengi flestra félaga í vísitölunni hækkaði þó og í sumum tilvikum kröftuglega eins og gengi Eimskips, Eikar fasteignafélags og NI. Gengi þeirra félaga sem þungst vega í útreikningi vísitölunnar, þ.e. Icelandair Group, Marels og Össurar, lækkaði á árinu sem leiddi til lækkunar vísitölunnar. Gengi Icelandair Group lækkaði um þriðjung en gengið hafði hækkað mjög mikið árin á undan. Eitt nýtt félag var skráð á aðallista Kauphallarinnar en í byrjun desember hófst viðskipti með hlutabréf í Skeljungi hf. að undangengnu almennu útboði með hlutabréf félagsins. Í árslok voru 20 félög skráð á innlendan hlutabréfamarkað, 17 á aðallista og þrjú á First North.

Innland hlutabréf, bæði skráð og óskráð, voru í árslok um 19% af heildareignasafni Birtu, en um 3/4 af heildareign í hlutabréfum er í skráðum félögum. Nafnávöxtun allra innlendra hlutabréfa sjóðsins sem skráð eru í Kauphöll Íslands var tæp 2%. Í árslok voru stærstu einstöku eignir sjóðsins í innlendum hlutabréfum í Marels, Icelandair Group og Össuri en sjóðurinn á hlutabréf í öllum félögum sem skráð eru á aðallista Kauphallarinnar. Meðal stærstu óskráðra eigna sjóðsins er eignarhlutur í Framtakssjóði Íslands, en sá eignarhlutur hefur farið minnkandi á undanförunum árum í takt við útgreiðslur sjóðsins til eigenda, og eign í Jarðvarma slhf. sem fer með 25% eignarhlut í HS Orku.

Erlendir markaðir

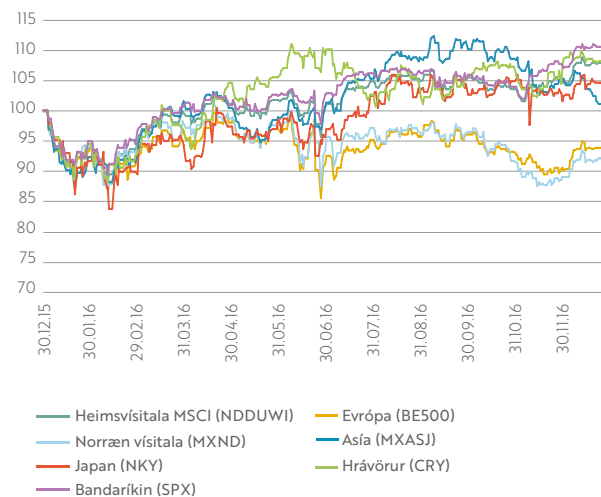
Heimsvísitala hlutabréfa hækkaði um 7,5% á árinu mælt í dollurum. Vegna styrkingar íslensku krónunnar var breytingin mæld í krónum mun lakari en Heimsvísitalan lækkaði um 6,5% í krónum, með tilheyrandi áhrifum á ávöxtun sjóðsins á árinu 2016. Árið byrjaði ekki gæfulega á erlendum hlutabréfamörkuðum en lækkunarferli sem hófst á miðju sumri 2015 tók ekki enda fyrr en í febrúar 2016. Í kjölfarið hækkuðu flestir hlutabréfamarkaðir allt fram til loka árs. Bandaríski hlutabréfamarkaðurinn, sem á heimsvísu vegur riflega helming af markaðsvirði allra skráðra hlutabréfa, hækkaði um 12% sem er ágæt hækkun, ekki síst í ljósi nánast samfelldrar uppsveiflu frá upphafi árs 2009. Árleg meðaltalshækkun á því sjö ára tímabili er tæp 15% sem er mikil hækkun. Uppskeran á evrópskum hlutabréfamörkuðum var rýrari en Evrópuvísitala MSCI hækkaði um 3%. Eini stóri evrópski hlutabréfamarkaðurinn þar sem hækkunin taldist í tveggja stafa tölu var breski markaðurinn, en vegna mikillar lækkunar pundins var hækkunin mun minni mæld dollurum, evrum eða íslenskum krónum. Á norrænum hlutabréfamörkuðum voru ágætær hækkunir í Noregi og Svíþjóð en danska hlutabréfavísitalan lækkaði um 10%. Þar skipti mestu mikil lækkun á verði hlutabréfa í lyfjafyrirtækinu Novo Nordisk sem vegur þungt í dönsku vísitölunni. Hlutabréf í mörgum nýmarkaðsríkjum (e. emerging markets) hækkuðu ágætlega, en árin þar á undan höfðu verið þung á nýmörkuðum. Hlutabréfaverð lækkaði þó nokkuð í því nýmarkaðsríki sem yfirleitt er fyrirferðarmikið í umræðunni, Alþýðulýðveldinu Kína. Segja má að

lækkunin hafi að hluta verið eftirköst mikillar og snöggrar hækkunar á hlutabréfaverði í Kína og gríðarlegar spákaupmennsku sem fékk snöggan endi um mitt ár 2015 með mikilli lækkun á stuttum tíma.

Vextir víðast um heim voru áfram lágir. Stærstu seðlabankar heims hafa haldið vöxtum lágum um margra ára skeið og gripið til margvíslegra annarra aðgerða til að styðja við þá stefnu sína. Lág vaxtastig hefur gefið hlutabréfamörkuðum nokkurn meðvind á undanförunum árum. Bandaríski seðlabankinn hóf þó að hækka stýrivexti sína eftir að hafa haldið þeim nánast í núlli allt frá því að fjármálakreppan reið yfir á sínum tíma. Að því gefnu að hið langa tímabil lágra vaxta dragi nær lokum, sem alls ekki er hægt að fullyrða, virðist blasa við að hlutabréfamarkaðir þurfi að takast á við breytt landslag er varðar vexti og vaxtaþróun.

Yfirgnæfandi hluti erlendra eigna sjóðsins er í erlendum hlutabréfasjóðum og sérgreindum hlutabréfasöfnum. Aðrar erlendar eignir sjóðsins eru einkum framtakssjóðir (e. private equity). Í árslok 2016 voru erlend verðbréf Birtu um einn fimmti af heildareignum.

ERLENDAR HLUTABRÉFAVÍSITÖLUR (USD)

FJÁRFESTINGARSTEFNA

Fjárfestingarstefna Birtu lífeyrissjóðs er mótuð af stjórn sjóðsins, með þátttöku fjárfestingaráðs Birtu, á grundvelli reglugerðar nr. 916/2009 um form og efni fjárfestingarstefnu lífeyrissjóða. Stefnan byggist á mismunandi tegundaflokkun innlána og verðbréfa til samræmis við áður nefnda reglugerð. Hún er mótuð í samræmi við góða viðskiptahætti, með hliðsjón af fjárfestingarheimildum í samþykktum sjóðsins, fjárfestingarreglum og þeim kjörum sem best bjóðast á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar, áhættu og verðtryggðra lífeyrisskuldbindinga sjóðsins. Stefnunni er ætlað að vera vegvisir fyrir stjórn, fjárfestingaráð og þá þjónustuaðila sem stýra eignum fyrir sjóðinn. Stefnan er ávallt kynnt sjóðfélögum á ársfundi sjóðsins sbr. 3. mgr. 30. gr. laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997.

Forsendur um val á eignaflokkum

Lífeyrissjóðir eru langtímafjárfestar og þeim ber að haga fjárfestingum sínum samkvæmt því. Stjórn Birtu og fjárfestingaráð sjóðsins ákvarða stefnu um eignastýringu og samval eigna sjóðsins til langs tíma. Engu að síður er stefnan endurskoðuð að minnsta kosti árlega með tilliti til breytinga í umhverfi sjóðsins. Stefnan byggist meðal annars á því að hæfilegt svigrúm sé til staðar til að nýta þau fjárfestingartækifæri sem gefast á hverjum tíma en þó innan skynsamlegra marka til að tryggja hagsýni og gætni í ávöxtun eigna.

Val á eignaflokkum byggist á reglulegri greiningu fjárfestingaráðs og helstu þjónustuaðila, á verðbréfa-mörkuðum hér heima og erlendis og þeim tækifærum sem þar felast hverju sinni. Því verklagi er ætlað að tryggja að sjóðnum sé stýrt af kunnáttu og kostgæfni þannig að hagur sjóðfélaga sé ávallt hafður að leiðarljósi.

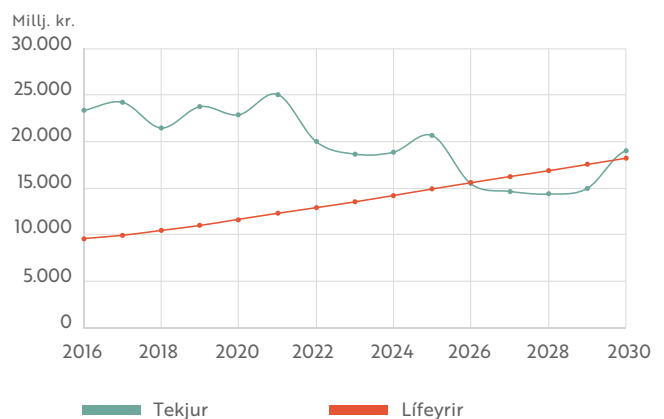
Fjárfestingarstefna samtryggingardeildar

Samkvæmt öðrum kafla reglugerðar nr. 916/2009 skal ákvarða form og efni fjárfestingarstefnu samtryggingardeildar með ákveðnum hætti. Í henni skal meðal annars birta áætlun um hvenær markmiði um eignasamsetningu skuli náð ásamt þeim forsendum sem stjórn sjóðsins byggir stefnuna á. Jafnframt skal fjalla um áhrif lífeyrisbyrðar, réttindakerfis og áætlaðs framtíðargreiðsluflæðis vegna lífeyrisskuldbindinga. Einnig ber sjóðnum að fjalla um áhrif stefnunnar á núverandi eignasamsetningu sjóðsins.

Lífeyrisbyrði og framtíðargreiðsluflæði

Lífeyrisbyrði sjóðsins, þ.e. lífeyrisgreiðslur í hlutfalli af iðgjaldagreiðslum, nam 69,2% á árinu 2016. Þá hefur stjórn sjóðsins tekið tillit til greiðsluflæðis af verðbréfaeign sjóðsins með föstum tekjum sem styrkir sjóðflæðið enn frekar. Að teknu tilliti til þessa er áætlað að lífeyrisbyrðin nái ekki jafnvægi fyrr en á árinu 2026. Þessi staða gerir sjóðnum kleift að hafa langtímamarkmið að leiðarljósi við ákvörðun um fjárfestingarstefnu samtryggingardeildar Birtu.

ÁÆTLAÐ FRAMTÍÐARGREIÐSLUFLÆÐI BIRTU LÍFEYRISSJÓÐS

Myndin hér fyrir ofan sýnir áætlað greiðsluflæði Birtu til framtíðar þar sem ekki er gert ráð fyrir nýliðun sjóðfélaga. Samkvæmt þessum forsendum duga tekjur (iðgjöld og tekjur af verðbréfum með föstum tekjum) fyrir greiðslu lífeyris a.m.k. til ársins 2026. Eftir það fer að ganga á eignir sjóðsins en áfallnar skuldbindingar umfram heildareignir voru 4,1% í árslok 2016. Þrátt fyrir þetta hefur sjóðurinn enn þá töluvert svigrúm til að fjárfesta í eignaflokkum sem sveiflast í verði. Ef gert er ráð fyrir nýliðun/fjölgun sjóðfélaga styrkist staða sjóðsins enn frekar hvað seljanleika eigna varðar.

Eignasamsetning og núverandi staða

Núgildandi fjárfestingarstefna samtryggingardeildar, sem stjórn sjóðsins undirritaði 12. desember 2016, felur í sér markmiðasetningu ársins 2017. Núgildandi fjárfestingarstefnu má sjá í töflu 1 á næstu blaðsíðu. Gert er ráð fyrir að sjóðnum takist að ná markmiðum sínum um eignasamsetningu og halda sig innan vikmarka settrar stefnu á árinu 2017.

TAFLA 1 – SAMTRYGGINGARDEILD

Í hlutfalli af hreinni eign til greiðslu lífeyris	Markmið um eignasamsetningu	Efri vikmök	Neðri vikmörk	Núverandi eignasamsetning	Gengsbundin verðbréf	Efri vikmörk	Neðri vikmörk	Óskráð verðbréf	Efri vikmörk	Neðri vikmörk
Innlán í bönkum og sparisjóðum	1,0%	5,0%	0,0%	1,7%	2,0%	4,0%	0,0%			
Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	28,0%	38,0%	18,0%	29,2%	2,0%	4,0%	0,0%	1,0%	2,0%	0,0%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	6,5%	9,0%	4,0%	3,8%	1,0%	2,0%	0,0%	1,0%	2,0%	0,0%
Skuldabréf og vixlar banka, sparisjóða og annarra lánastofnana	6,5%	10,5%	2,5%	2,0%	1,0%	2,0%	0,0%	1,0%	2,0%	0,0%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	15,0%	20,0%	10,0%	14,8%						
Hlutabréf	27,0%	37,0%	17,0%	36,6%	15,0%	20,0%	10,0%	6,0%	9,0%	3,0%
Hlutir og hlutdeildarskírteini annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	8,0%	13,0%	3,0%	5,1%	7,0%	12,0%	2,0%	7,0%	12,0%	2,0%
Önnur verðbréf	8,0%	13,0%	3,0%	6,9%	1,0%	2,0%	0,0%	2,0%	3,0%	1,0%
Samtals	100,0%			100,0%	29,0%		< 50%	18,0%		< 20%
Þar af UCIT-sjóðir	15,0%	20,0%	10,0%	15,5%						

Markmið og viðmið um ávöxtun og áhættu

Við mótun nýrrar stefnu er tekið mið af eignasamsetningu sjóðsins, aðstæðum á mörkuðum og þeim fjárfestingartækifærum sem fram undan eru. Horft er til framtíðar og spáð fyrir um vænta ávöxtun og áhættu helstu tegundaflokka innlána og verðbréfa. Grundvöllur þeirrar aðferðafræði, sem sjóðurinn notar við mótun stefnunnar, er byggður á líkani sem tekur tillit til þróunar skuldbindinga og samfylgni eignaflokka við skuldbindingar sjóðsins.

Samtryggingardeild notar ákveðnar vísitölur til viðmiðunar um árangur ávöxtunar og áhættu einstakra eignaflokka. Þær helstu eru verðtryggð vísitala NASDAQ

OMX á Íslandi með fastan 10 ára líftíma (OMXI10YI) sem notuð er sem viðmið fyrir ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs. Viðmiðunarvísitala sjóðsins fyrir innlán í bönkum og sparisjóðum er óverðtryggð vísitala sömu kauphallar með þriggja mánaða meðaltíma (OMXI3MNI). Viðmið við ávöxtun innlendra hlutabréfa sjóðsins er heildarvísitala aðallista NASDAQ OMX á Íslandi, arðgreiðsluleiðrétt (OMX IGI). Viðmið við ávöxtun erlendra hlutabréfaeigna sjóðsins er heimsvísitala Morgan Stanley, arðgreiðsluleiðrétt (MSCI World TR). Aðrar vísitölur sem notaðar eru til viðmiðunar einstakra eignaflokka má sjá í fjárfestingarstefnu Birtu, sem er aðgengileg á heimasíðu sjóðsins, birta.is.

Fjárfestingarstefna séreignardeildar

Séreignardeild Birtu lífeyrissjóðs býður upp á þrjár mismunandi sparnaðarleiðir en þær eru innlánsleið, skuldabréfaleið og blönduð leið. Eiga sjóðfélagar kost á því að nýta sér eina eða fleiri leiðir samtímis. Við val á sparnaðarleið er skynsamlegt að taka mið af aldri, eignastöðu og viðhorfi til áhættu auk þess sem sérstakar aðstæður hvers og eins geta skipt máli.

Innlánsleið

Innlánsleið er sú sparnaðarleið sem Birta býður upp á þar sem stefnt er að því að halda sveiflum í ávöxtun í lágmarki. Þessi sparnaðarleið er ávöxtuð að mestu leyti á verðtryggðum innlánsreikningum bankastofnana. Leiðin hentar þeim vel sem vilja öryggi og kjósa vexti og verðtryggingu á sparnaðinn sinn. Höfuðstóllinn heldur verðgildi sínu en vextirnir eru breytilegir og að

jafnaði þeir hæstu sem bjóðast á bundnum innlánnum á hverjum tíma. Þess ber þó að geta að þar sem þessi sparnaðarleið felur í sér litla áhættu er vænt ávöxtun hennar að sama skapi lægri til lengri tíma litið.

Skuldabréfaleið

Í skuldabréfaleið er lögð áhersla á verðtryggð skuldabréf sem að jafnaði gefa góða og stöðuga ávöxtun til lengri tíma. Útgefendur skuldabréfanna eru að miklu leyti ríki og sveitarfélög. Í skuldabréfum felast loforð um fastar greiðslur í framtíðinni en ávöxtunin stjórnast af markaðsvöxtum þeirra bréfa sem keypt eru inn í skuldabréfasafnið. Hafa verður þó í huga að miklar og snöggar breytingar á ávöxtunarkröfu á markaði geta leitt tímabundið til sveiflna í ávöxtun þar sem verð bréfanna tekur mið af breytingum á markaðsvöxtum.

TAFLA 2 – SKULDABRÉFALEIÐ SÉREIGNARDEILDAR

Í hlutfalli af hreinni eign til greiðslu lífeyris	Markmið um eignasamsetningu	Efri vikið	Neðri vikið	Núverandi eignasamsetning	Gengisbundin verðbréf	Efri vikið	Neðri vikið	Óskráð verðbréf	Efri vikið	Neðri vikið
Innlán í bönkum og sparisjóðum	5,0%	15,0%	0,0%	9,0%	0,0%	5,0%	0,0%			
Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	50,0%	65,0%	45,0%	53,8%	0,0%	10,0%	0,0%			
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	12,0%	27,0%	0,0%	11,6%						
Skuldabréf og vixlar banka, sparisjóða og annarra lánastofnana	3,0%	6,0%	0,0%	2,2%						
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	20,0%	25,0%	15,0%	16,3%						
Hlutabréf	0,0%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,0%	0,0%	0,0%	1,0%	0,0%
Hlutir og hlutdeildarskírteini annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%						
Önnur verðbréf	10,0%	15,0%	5,0%	7,1%				0,0%	1,0%	0,0%
Samtals	100,0%			100,0%	0,0%		< 50%	0,0%		< 20%
Þar af UCIT-sjóðir	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%						

Blönduð leið

Blandaða leiðin er áhættumesta sparnaðarleiðin sem Birta býður upp á. Þar má búast við sveiflukennndri ávöxtun en á móti koma væntingar um góða langtímaávöxtun. Leiðin fylgir sambærilegri stefnu í fjárfestingum og samtryggingardeild Birtu, þ.e. blöndu af hlutabréfum og skuldabréfum, þótt hlutabréfahluti þessarar sparnaðarleiðar sé með hærra hlutfall bréfa á erlendum mörkuðum.

TAFLA 3 – BLÖNDUÐ LEIÐ SÉREIGNARDEILDAR

Í hlutfalli af hreinni eign til greiðslu lífeyris	Markmið um eignasamsetningu	Efri vikmörk	Neðri vikmörk	Núverandi eignasamsetning	Gengisbundin verðbréf	Efri vikmörk	Neðri vikmörk	Óskráð verðbréf	Efri vikmörk	Neðri vikmörk
Innlán í bönkum og sparisjóðum	4,0%	8,0%	0,0%	3,1%	0,0%	5,0%	0,0%			
Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	25,0%	35,0%	15,0%	22,8%	0,0%	10,0%	0,0%			
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	5,0%	10,0%	0,0%	5,7%				1,0%	1,0%	0,0%
Skuldabréf og vixlar banka, sparisjóða og annarra lánastofnana	3,0%	6,0%	0,0%	3,5%				1,0%	1,0%	0,0%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	5,0%	10,0%	0,0%	8,1%						
Hlutabréf	42,0%	62,0%	22,0%	46,8%	40,0%	50,0%	30,0%	0,0%	1,0%	0,0%
Hlutir og hlutdeildarskírteini annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	10,0%	20,0%	0,0%	0,2%	1,0%	3,0%	0,0%	1,0%	3,0%	0,0%
Önnur verðbréf	6,0%	11,0%	1,0%	10,0%	2,0%	4,0%	0,0%	3,0%	6,0%	0,0%
Samtals	100,0%			100,0%	43,0%		< 50%	6,0%		< 20%
Þar af UCIT-sjóðir	25,0%	10,0%	25,0%	25,0%						

Framtíðargreiðsluflæði séreignardeildar

Heimilt er að greiða út lífeyrissparnað þegar réttthafi er orðinn sextugur. Við fráfall réttthafa er þó heimilt að greiða lífeyrissparnaðinn út. Jafnframt geta réttthafar flutt inneign sína á milli sparnaðarleiða og/eða vörsluaðila. Á árinu 2014 voru samþykkt lög á Alþingi sem heimiluðu greiðslu séreignarsparnaðar inn á húsnæðislán upp að ákveðnu marki. Heimildin átti að falla niður á árinu 2017 en var framlengd til ársins 2019. Þessir þættir eru meginþunginn í forsendum Birtu

hvað lífeyrisbyrði og framtíðargreiðsluflæði séreignaleiða sjóðsins varðar. Sparnaðarleiðir Birtu eru þannig uppbyggðar að eignir þeirra eru að hluta til innlán og/eða auðseljanleg skuldabréf en þannig er hægt að bregðast fljótt við mögulegu útstreymi vegna áðurnefndra þátta. Í áðurnefndri reglugerð nr. 916/2009 eru fleiri atriði sem höfð eru til hliðsjónar við mótun fjárfestingarstefnu séreignardeildar sjóðsins. Sjóðfélögum er vilja kynna sér fjárfestingarstefnur sparnaðarleiðanna ítarlegar er bent á upplýsingar á heimasíðu sjóðsins, birta.is.

REGLUVARSLA

Stjórn Birtu lífeyrissjóðs ber á grundvelli 5. tl. 3. mgr. 29. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda að setja sjóðnum reglur um verðbréfavíðskipti sjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna. Gildandi reglur eru byggðar á Leiðbeinandi verklagsreglum Landssamtaka lífeyrissjóða um viðskipti stjórnarmanna og starfsmanna lífeyrissjóðs með fjármálagerninga og skulu endurskoðaðar reglulega. Stjórn sjóðsins skipar regluvörð til að stuðla að fylgni við reglurnar og svo leita megi til hans eftir ráðgjöf og leiðbeiningum í tengslum við þær lagakröfur sem gerðar eru til sjóðsins sem fagfjárfestis á skipulögðum verðbréfamarkaði.

Lögfræðingur sjóðsins gegnir stöðu regluvarðar fyrir sjóðinn á grundvelli sérstaks erindisbréfs og staðgengill hans er áhættustjóri sjóðsins. Regluvörður skal njóta sjálfstæðis í störfum sínum og er hann í því skyni skipaður af stjórn. Á reglulegum fundum regluvarðar með framkvæmdastjóra, áhættustjóra og skrifstofustjóra sjóðsins, eru reglur, verklag og ferlar yfirfarnir og þau mál sem upp koma hverju sinni könnuð og rædd. Regluvörður veitir árlega skýrslu um störf sín til stjórnar og oftast ef þörf krefur. Meginverkefni regluvarðar sjóðsins er að hafa eftirlit með því að gildandi reglum Birtu lífeyrissjóðs um viðskipti stjórnarmanna og starfsmanna sjóðsins með fjármálagerninga, eins og þær eru á hverjum tíma, sé framfylgt. Þá skal regluvörður hafa eftirlit með því að Birta starfi í samræmi við þær reglur sem um starfsemina gilda og lúta að viðskiptum með skráða fjármálagerninga.

Hlutverk regluvarðar felst m.a. í eftirfarandi:

- Eftirliti með viðskiptum starfsmanna sem heyra undir reglurnar
- Annast ut anumhald og tilkynningar vegna tilkynningarskyldra viðskipta stjórnarmanna og þeirra starfsmanna sem reglurnar taka til
- Hafa eftirlit með uppfærslu lista um hagsmunatengda aðila
- Hafa eftirlit með að stjórnarmenn eða starfsmenn séu skráðir innherjar eða fjárhagslega tengdir aðilar hjá útgefendum fjármálagerninga, þar sem það á við
- Annast samskipti og skýrslugjöf vegna regluvörslu Birtu
- Fræðslu til starfsmanna og stjórnarmanna eftir því sem þörf krefur

SAMFÉLAGSLEGA ÁBYRGAR FJÁRFESTINGAR

Birta lífeyrissjóður er aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (UN Principles of Responsible Investment) og hefur verið allar götur frá því reglurnar voru fyrst settar árið 2006. Í því felst m.a. að Birta horfir til umhverfislegra og félagslegra þátta við mat á fjárfestingum auk þess að horfa til þess hvort fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í hafi sett sér reglur um góða stjórnarhætti. Nánari umfjöllun um reglurnar má finna á heimasíðunni unpri.org.

Hinn 1. júlí nk. taka gildi breytingar á fjárfestingarheimildum lífeyrissjóða en einn liður í þeim er að lífeyrissjóðum verður skylt að setja sér siðferðisleg viðmið í fjárfestingum. Birta mun á þeim grunni sem fyrir er, m.a. aðild að reglum Sameinuðu þjóðanna, móta áfram stefnu sjóðsins um siðferðisleg viðmið með hliðsjón af því markmiði að skila sjóðfélögum sem bestri ávöxtun á hverjum tíma.

Í eigendastefnu sjóðsins er að finna nánari útlitun á því hvernig Birta beitir áhrifum sínum sem virkur þátttakandi á innlendum verðbréfamarkaði. Eigendastefnu má sjá í heild sinni á birta.is.

Samskipta- og siðareglur

Forverar Birtu lífeyrissjóðs, Sameinaði lífeyrissjóðurinn og Stafir lífeyrissjóður, höfðu báðir sett sér siðareglur sem staðfestar voru af stjórnnum beggja sjóða. Reglurnar hafa síðan verið endurskoðaðar reglulega. Birta lífeyrissjóður hefur haft til endurskoðunar gildandi reglur forvera sjóðsins og munu nýjar reglur líta dagsins ljós síðar á árinu 2017.

STJÓRNHÁTTAYFIRLÝSING VEGNA ÁRSINS 2016

Birta lífeyrissjóður starfar skv. samþykktum sem samþykktar eru á ársfundi og staðfestar eru af fjármálaráðuneytinu, sbr. lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sjóðurinn lýtur eftirliti Fjármálaeftirlitsins og starfsemi hans er starfsleyfissskyld. Sjóðurinn varð til við samruna Sameinaða lífeyrissjóðsins og Stafa lífeyrissjóðs og tók til starfa 1. desember 2016. Lífeyrissjóðir með fullgilt starfsleyfi eru skilgreindir sem eining tengd almannahagsmunum, sbr. staflíð b í 7. tl. 1. mgr. 1. gr. laga um endurskoðendur nr. 79/2008, sbr. 14. tl. 1. mgr. 2. gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga.

Lög, reglur og leiðbeinandi viðmið

Lög, reglugerðir, leiðbeinandi tilmæli og reglur FME sem gilda um starfsemi lífeyrissjóða má finna á heimasíðu Fjármálaeftirlitsins undir flípanum *Réttarheimildir*. Samþykktir Birtu og leiðbeinandi viðmiðunarreglur sem sjóðurinn fylgir, má finna á heimasíðu sjóðsins, birta.is, undir flípanum *Um sjóðinn/Stjórn*. Þar má m.a. finna eigendastefnu og reglur Sp um ábyrgar fjárfestingar auk fjárfestingarstefnu og áhættustefnu.

Stjórn sjóðsins hefur jafnframt sett sér starfsreglur, verklagsreglur um verðbréfavíðskipti stjórnar og starfsmanna, reglur um fjárfestingar og reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar, og eru þær hluti af innri reglum sjóðsins.

Helstu þættir innra eftirlits og áhættustýringarkerfa Birtu

Samkvæmt 8. tl. 3. mgr. 29. gr. laga nr. 129/1997 ber stjórn lífeyrissjóðs m.a. að móta innra eftirlit lífeyrissjóðsins og skjalfesta eftirlitsferla.

Samkvæmt reglum FME nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða er innra eftirlit skilgreint sem: „*Sérhver aðgerð af hálfu stjórnenda, stjórnar og starfsmanna til að stýra áhættu og auka líkur á að settum markmiðum verði náð við rekstur fyrirtækis eða stofnunar. Stjórnendur undirbúa, skipuleggja og stjórna þeim aðgerðum sem þörf er á innan fyrirtækis eða stofnunar til að veita hæfilega vissu fyrir að settum markmiðum verði náð.*“

Innra eftirlit sjóðsins birtist m.a. í verklagsreglum sjóðsins og innri ferlum sem gilda um alla þætti í starfsemi hans, þ.m.t. bókhald, iðgjöld, lífeyri, veðskuldabréf, eignastýringu, rekstur og skjalastjórnun.

Regluvörður sjóðsins hefur eftirlit með viðskiptum stjórnarmanna og stjórnenda Birtu með fjármálagerninga, auk þess sem hann heldur utan um upplýsingar um eignarhald þeirra í félögum og trúnaðarstörf þeirra fyrir félög.

Samkvæmt 9. tl. 3. mgr. 29. gr. laga nr. 129/1997, ber stjórn lífeyrissjóðs að móta eftirlitskerfi sem gerir sjóðnum kleift að greina, vakta, meta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins.

Um áhættustýringu lífeyrissjóða gilda ákvæði laga, reglugerða og leiðbeinandi tilmæli FME nr. 1/2013 um áhættustýringu (eftirlitskerfi) samtryggingardeilda lífeyrissjóða og nr. 2/2013 um áhættustýringu (eftirlitskerfi) vörsluaðila séreignarsparnaðar. Á grundvelli þessa hefur Birta sett sér áhættustefnu þar sem skilgreindar eru þær áhættur sem fylgja starfseminni og ásættanleg mörk sett eftir því sem við á.

Nánar er fjallað um áhættustýringu sjóðsins á bls. 12 í ársskýrslu og í skýringu 19 í ársreikningi.

Samsetning og starfsemi stjórnar, framkvæmdastjórnar og eftirlitsstjórnar og nefnda þeirra

Stjórn: Sjá bls. 25 í ársskýrslu 2016.

Um starfsemi stjórnar vísast einkum til laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Fjárfestingaráð sjóðsins skipa:

Loftur Ólafsson, sjóðstjóri
Soffía Gunnarsdóttir, sjóðstjóri
Óskar Örn Ágústsson, fjármálastjóri

Áheyrnarfulltrúi:

Eyrún Einarsdóttir, áhættustjóri
Meginhlutverk fjárfestingaráðs er að fjalla um þá þætti í starfsemi sjóðsins sem lúta að fjárfestingum.

Endurskoðunarnefnd: Sjá bls. 25 í ársskýrslu.

Um starfsemi endurskoðunarnefndar vísast til IX. kafla A laga nr. 3/2006 um ársreikninga.

Stjórnkerfi Birtu lífeyrissjóðs, líkt og annarra lífeyrissjóða á almennum vinnumarkaði, endurspeglar þá áherslu í kjarasamningum um lífeyrismál að rekstur og gæsla sjóðanna sé á sameiginlegri ábyrgð atvinnurekenda og launamanna. Stjórnir sjóðanna eru ávallt skipaðar fulltrúum stéttarfélaganna og samtaka atvinnurekenda að jöfnu og fulltrúar þessara aðila skiptast á að hafa á hendi formennsku í stjórninni.

Fulltrúaráð Birtu lífeyrissjóðs hefur stigið skref í þá átt að auka gagnsæi í stjórnkerfi sjóðsins sem grundvallast á hugmyndum aðila vinnumarkaðarins í tengslum við endurskoðun á kjarasamningi um lífeyrismál. Er þetta gert m.a. með skipan valnefndar launamanna og nefndar um laun stjórnarmanna en sú nefnd er á sameiginlegu forræði atvinnurekenda og launamanna. Fulltrúaráð launamanna hefur jafnframt á að skipa kjörnefnd og stjórn fulltrúaráðs.

Valnefnd

Í gr. 5.8 í samþykktum Birtu lífeyrissjóðs segir að fulltrúaráð launamanna skuli skipa valnefnd sem hafi þann yfirlýsta tilgang að tryggja góða stjórnarhætti við stjórn sjóðsins og tryggja að stjórn sjóðsins endurspegli fjölbreytni og breidd í hæfni, reynslu og þekkingu stjórnarmanna sem og að tryggja gagnsæi í málum um tilnefningu stjórnarmanna. Einstaklingar í valnefnd eru fjórir en að öðru leyti er ákveðið um skipan og starfsemi valnefndar í sérstökum starfsreglum sem fulltrúaráð launamanna samþykkir. Valnefnd launamanna var kjörin á fulltrúaráðsfundi launamanna 26. apríl sl. til þriggja ára en hún fær það hlutverk að tilnefna fulltrúa í stjórn sjóðsins sem fulltrúaráð greiðir atkvæði um á kjörfundi fyrir ársfund 2018.

Í bígerð er jafnframt að fulltrúar atvinnurekenda skipi samskonar valnefnd sem hafi sambærilegt hlutverk við tilnefningu fulltrúa í stjórn sjóðsins.

Nefnd um laun stjórnarmanna

Í gr. 6.6 í samþykktum Birtu lífeyrissjóðs segir að nefnd um laun stjórnarmanna skuli undirbúa og leggja fram tillögur að launum stjórnarmanna, bæði aðal- og varamanna, fyrir hvern ársfund. Í tillögum sínum skal nefndin miða við að laun stjórnarmanna endurspegli þær kröfur sem gerðar eru til þeirra og þann tíma sem verja þarf til stjórnarstarfa. Nefndin skal kynna stjórn sjóðsins tillögur sínar eigi síðar en tveimur vikum fyrir ársfund lífeyrissjóðsins. Nefnd um laun stjórnarmanna er skipuð fjórum fulltrúum, þar af tveimur fulltrúum atvinnurekenda og tveimur fulltrúum launamanna. Nefnd um laun stjórnarmanna var kjörin á aukaársfundum Sameinaða lífeyrissjóðsins og Stafa lífeyrissjóðs 29. september 2016 til þriggja ára og kjör hennar staðfest í beinu framhaldi á stofnfundi Birtu lífeyrissjóðs.

Kjörnefnd og stjórn fulltrúaráðs

Auk tveggja framangreindra nefnda hefur fulltrúaráð launamanna Birtu lífeyrissjóðs á að skipa sérstakri kjörnefnd auk stjórnar fulltrúaráðs.

Samkvæmt gr. 5.1 skulu fulltrúar launamanna kjörnir á sérstökum ársfundi sem haldinn skal minnst viku fyrir ársfund lífeyrissjóðsins. Hlutverk kjörnefndar er að annast framkvæmd kosninga til stjórnar og úrskurða í mögulegum ágreiningsmálum er varða framkvæmdina. Kjörnefnd er skipuð þremur fulltrúum til þriggja ára, en kjör hennar var staðfest á fulltrúaráðsfundi launamanna 26. apríl sl.

Stjórn fulltrúaráðsins, sem og aðrar nefndir fulltrúaráðs sem taldar eru upp að framan, þ.e. kjörnefnd, nefnd um laun stjórnarmanna og valnefnd, eru á forræði og ábyrgð fulltrúaráða. Stjórn fulltrúaráðsins og nefndirnar setja sér sérstakar starfsreglur sem staðfestar eru á kjörfundi.

STJÓRN OG STARFSFÓLK

STJÓRN

Valdir fulltrúar launamanna:

Gylfi Ingvarsson
Jakob Tryggvason
Unnur María Rafnsdóttir
Viðar Örn Traustason
Þorbjörn Guðmundsson, formaður

Til vara:

Einar Hafsteinsson
Guðrún Elfa Hjörleifsdóttir
Hrönn Jónsdóttir

Skipaðir af framkvæmdastjórn

Samtaka atvinnulífsins:

Davíð Hafsteinsson
Drífa Sigurðardóttir
Guðrún Jónsdóttir
Ingibjörg Ólafsdóttir
Jón Bjarni Gunnarsson, varaformaður

Til vara:

Bolli Árnason
Guðbjörg Erna Guðmundsdóttir

Löggiltir endurskoðendur:

Árni Snæbjörnsson, Ernst & Young
Jóhann Unnsteinsson, Ernst & Young

Innri endurskoðandi:

Helga Harðardóttir, KPMG

Endurskoðunarnefnd:

María Sólbergdóttir, formaður
Rósa Steingrímsdóttir
Viðar Örn Traustason

Tryggingastærðfræðingur:

Bjarni Guðmundsson

Framkvæmdastjóri:

Ólafur Sigurðsson

STARFSFÓLK

Anna María Hannesdóttir
innheimta iðgjalda

Árni Vignir Pálmason
upplýsinga- og tæknimál

Ásta Friðbjörg Kristjónsdóttir
skráning iðgjalda

Birna Vilhjálmisdóttir
gjaldkeri

Björk Ingvarsdóttir
bókhald

Elsa Dóra Grétarsdóttir
lífeyrismál

Erla Fanney Þórisdóttir
móttaka

Eyrún Einarsdóttir
áhættustjóri

Guðrún Iðunn Jónsdóttir
bókhald

Hafðís Anna Bragadóttir
markaðsstjóri

Helga Dögg Yngvadóttir
gæða- og skjalastjóri

Hjördís Björnsdóttir
þjónustufulltrúi

Hrefna Sigurðardóttir
bókari

Íris Anna Skúladóttir
lánamál

Jóna Guðrún Ólafsdóttir
bókari

Kristján Geir Pétursson
lögfræðingur

Loftur Ólafsson
sjóðstjóri

Ólafur Haukur Jónsson
fráfarandi framkvæmdastjóri
Sameinaða lífeyrissjóðsins

Ólafur Sigurðsson
framkvæmdastjóri

Óskar Örn Ágústsson
fjármálastjóri

Óskar Magnússon
þjónustufulltrúi

Sigrún Þóra Björnsdóttir
lífeyrismál

Sigrún Gröndal
skráning iðgjalda

Sigurbjörn Einarsson
lánamál

Sigprúður Jónasdóttir
lífeyrismál

Sjöfn María Guðmundsdóttir
þjónustufulltrúi

Soffía Gunnarsdóttir
sjóðstjóri

Stefán Birgisson
lánamál

Svala Sigurðardóttir
lífeyrismál

Svanheiður Ingimundardóttir
innheimta iðgjalda

Þóra Erlingsdóttir
skráning iðgjalda

Þórunn Svanhildur Eiðsdóttir
skrifstofustjóri

Trúnaðarlæknar:
Guðjón Baldursson
Júlíus Valsson

ÁRSREIKNINGUR 2016

EFNISYFIRLIT ÁRSREIKNINGS

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra	29
Áritun óháðs endurskoðanda	32
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2016	34
Efnahagsreikningur 31. desember 2016	35
Sjóðstreymi árið 2016	36
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar	37
Skýringar	38
Kennitölur	70
SAMTRYGGINGARDEILD	
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2016	72
Efnahagsreikningur 31. desember 2016	73
Sjóðstreymi árið 2016	74
SÉREIGNARDEILD	
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2016	75
Efnahagsreikningur 31. desember 2016	76
Sjóðstreymi árið 2016	77

SKÝRSLA STJÓRNAR OG FRAMKVÆMDASTJÓRA

Starfsemi sjóðsins

Birta lífeyrissjóður starfar á grundvelli samþykktu og samkvæmt lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Einnig starfar lífeyrissjóðurinn á grundvelli samkomulags stéttarféлага og atvinnurekenda frá 19. maí 1969 og 12. desember 1995. Birta lífeyrissjóður varð til með samruna Sameinaða lífeyrissjóðsins og Stafa lífeyrissjóðs sem samþykktur var á aukaársfundum sjóðanna hinn 29. september 2016 og tók gildi þann 1. desember 2016. Til þess að tryggingafræðileg staða beggja sjóða væri eins við sameiningu, að teknu tilliti til nýrra samþykktu Birtu lífeyrissjóðs, þurfti að lækka áunnin réttindi sjóðfélaga í samtryggingardeild Sameinaða lífeyrissjóðsins um 1,1% m.v. 31.12.2015 og hækka réttindi sjóðfélaga samtryggingardeildar Stafa lífeyrissjóðs um 1,8% m.v. sama tíma. Sjóðirnir sameinuðust m.v. 1. janúar 2016 en réttindakafli samþykktu Birtu tók gildi 1. janúar 2017. Hlutverk Birtu lífeyrissjóðs er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Nýjar reglur um ársreikninga lífeyrissjóða

Ársreikningur sjóðsins er gerður samkvæmt nýjum reglum Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða sem koma nú til framkvæmda í fyrsta sinn við gerð ársreiknings fyrir árið 2016. Samanburðarfjárhæðum hefur verið breytt til samræmis. Heildaráhrif breytinganna eru að hrein eign sjóðsins m.v. árslok 2015 hækkar um 1.792 milljónir króna. Áhrif á nafnávöxtun á árinu 2016 er 0,2% til hækkunar. Frekari upplýsingar um áhrif breytinganna er að finna í skýringu 21.

Fjöldi sjóðfélaga, launagreiðenda og iðgjöld

Sjóðurinn starfar í tveimur aðaldeildum, samtryggingardeild og séreignardeild. Um áramót áttu 99.869 einstaklingar réttindi í samtryggingardeild. Á árinu 2016 greiddu 18.470 einstaklingar iðgjald til samtryggingardeildar og 4.630 launagreiðendur. Virkir sjóðfélagar, þ.e. sjóðfélagar sem að jafnaði greiða iðgjöld til sjóðsins með reglubundnum hætti í mánuði hverjum, voru 15.927. Á árinu 2016 námu iðgjaldagreiðslur til samtryggingardeildar 12.662 m.kr. Í árslok 2016 áttu 25.723 einstaklingar réttindi í séreignardeild. Virkir sjóðfélagar í séreignardeild á árinu 2016 voru 1.663. Á árinu 2016 námu iðgjaldagreiðslur til séreignardeildar, fyrir réttindaflutninga og endurgreiðslur, 733 m.kr. sem er hækkun um 6,1% frá fyrra ári.

Fjöldi lífeyrisþega og lífeyrisgreiðslur

Á árinu nutu 12.058 lífeyrisþegar að meðaltali lífeyrisgreiðslna úr samtryggingardeild að fjárhæð 8.662 m.kr. Lífeyrisþegum fjölgaði um 2,2% á árinu. Lögbundið framlag sjóðsins til starfsendurhæfingarsjóðs nam 100,9 m.kr. Lífeyrisgreiðslur séreignardeildar námu 556 m.kr. Lífeyrisbyrði sjóðsins, þ.e. lífeyrisgreiðslur í hlutfalli af iðgjaldagreiðslum nam 69,2% samanborið við 77,4% árið áður.

Fjárfestingartekjur og rekstrarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur námu 3.016 m.kr. samanborið við 30.329 m.kr. árið áður. Rekstrarkostnaður sjóðsins, þ.e. skrifstofu- og stjórnunarkostnaður nam 689 m.kr. samanborið við 646 m.kr. árið áður. Rekstrarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,22% samanborið við 0,22% árið áður. Kostnaður vegna sameiningar Sameinaða lífeyrissjóðsins og Stafa lífeyrissjóðs er aðgreindur frá rekstrarkostnaði, eins og fram kemur í ársreikningi. Fjöldi stöðugilda á árinu var 30,5 og nam heildarfjárhæð launa 420 m.kr., þar af voru launatengd gjöld 72,8 m.kr. og gjaldfærð orlofsskuldbinding 18,9 m.kr.

Hrein eign til greiðslu lífeyris

Hrein eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris nam 307.405 m.kr. í árslok samanborið við 301.582 m.kr. árið áður. Hrein eign séreignardeildar nam 12.747 m.kr. samanborið við 12.163 m.kr. árið áður. Samanlagðar eignir samtryggingar- og séreignardeildar námu því 320.152 m.kr. en 313.745 m.kr. í árslok 2015.

Ávöxtun

Nafnávöxtun sjóðsins á árinu 2016 var 0,71% sem samsvarar -1,35% raunávöxtun samanborið við 8,34% raunávöxtun á árinu 2015. Meðalraunávöxtun samtryggingardeildar síðustu 5 ára er 5,33% og síðustu 10 ára 0,47%.

SKÝRSLA STJÓRNAR OG FRAMKVÆMDASTJÓRA

Tryggingafræðileg úttekt

Tryggingafræðileg úttekt miðað við árslok 2016 sýnir að heildarskuldbindingar sjóðsins námu 4,1% umfram heildareignir en voru í jafnvægi í árslok 2015. Við úttektina er miðað við að ávöxtun eigna sjóðsins á næstu áratugum verði 3,5% umfram hækkun vísitölu neysluverðs. Nánari upplýsingar um tryggingafræðilega stöðu má sjá í sérstöku yfirliti og í skýringu 16.

Atburðir eftir lok reikningsárs

Frá lokum reikningsárs fram að áritunardegi hafa ekki orðið neinir atburðir sem hafa haft verulega þýðingu á fjárhagslega stöðu sjóðsins.

Stjórnarhættir og áhættustýring

Stjórn lífeyrissjóðsins hefur sett sér starfsreglur og er þar leitast við að fylgja „Leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja“ sem Viðskiptaráð Íslands, NASDAQ OMX Iceland og Samtök atvinnulífsins gáfu út í endurskoðaðri útgáfu í maí 2015. Leiðbeiningarnar eru aðgengilegar á vef Viðskiptaráðs Íslands www.vi.is. Sjóðurinn fylgir leiðbeiningunum í meginatriðum og hefur samkvæmt samþykktum skipulagt sérstakar valnefndir. Stjórnarháttayfirlýsing sjóðsins felur hins vegar hvorki í sér greiningu á umhverfis- og félagslegum þáttum, né upplýsingar um helstu þætti í árangursmati stjórnar. Frekari upplýsingar um stjórn og stjórnarhætti er að finna í sérstakri yfirlýsingu stjórnar sem er fylgirit með ársreikningi þessum.

Sjóðurinn hefur sett sér sérstaka áhættustefnu sem staðfest er af stjórn og er hún aðgengileg á vef lífeyrissjóðsins. Markmið hennar er að auka öryggi í starfsemi sjóðsins. Stefnan byggir á skilgreiningu á áhættustýringu sem felst í leiðum til að greina, fylgjast með og takmarka áhættu í rekstri sjóðsins. Áhætta í starfseminni er skilgreind til samræmis við skilgreiningu í leiðbeinandi tilmælum FME, sem öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að réttindi sjóðfélaga skerðist til skemmri eða lengri tíma. Nær þessi áhætta bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum sjóðsins sem og rekstrarlegum þáttum. Sjá nánar í skýringu 19 í ársreikningnum.

Markmið með áhættustýringu Birtu lífeyrissjóðs er að minnka líkur á skerðingu á réttindum sjóðfélaga til lengri tíma, ásamt því að móta fjárfestingarstefnu og ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu. Áhætta í starfseminni er skilgreind í samræmi við skilgreiningu í leiðbeinandi tilmælum FME.

Upplýsingastarf

Birta lífeyrissjóður birtir tímanlega fyrir ársfund sjóðsins auglýsingu í dagblöðum þar sem gerð er grein fyrir starfsemi og reikningi fyrir liðið ár. Sjóðurinn sendir greiðandi sjóðfélögum hálfárslega yfirlit yfir móttekin iðgjöld ásamt útreikningi á áunnum lífeyrissjóðum. Á ársfundum Sameinaða lífeyrissjóðsins og Stafa lífeyrissjóðs á liðnu ári var m.a. gerð grein fyrir skýrslu stjórnar, ársreikningi, fjárfestingarstefnu og tryggingafræðilegri stöðu sjóðanna. Á aukaársfundum vegna sameiningar í lok september sl. var m.a. gerð grein fyrir þeim efnisbreytingum sem nýjar samþykktir Birtu lífeyrissjóðs höfðu í för með sér. Á vefsíðu Birtu lífeyrissjóðs má nálgast almennar upplýsingar um sjóðinn og starfsemi hans.

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf samkvæmt 66. gr. d) í lögum um ársreikninga

Lífeyrissjóðurinn telst til eininga tengdum almannahagsmunum skv. 9. tl. 2. gr. laga um ársreikninga nr. 3/2006. Í júní sl. tók gildi ný grein þeirra laga um ófjárhagslega upplýsingagjöf sem skal vera hluti skýrslu stjórnar félaga sem teljast einingar tengdar almannahagsmunum. Þar segir m.a. að fylgja skuli í yfirliti með skýrslu stjórnar upplýsingar sem nauðsynlegar eru til að leggja mat á þróun, umfang, stöðu og áhrif félagsins í tengslum við umhverfis-, félags- og starfsmannamál. Jafnframt eigi að gera grein fyrir stefnu í mannréttindamálum og hvernig félagið sporni við spillingar- og mútumálum, sjá nánar í d-lið 66. greinar.

Þar sem skammur tími er liðinn síðan lagagreinin tók gildi hefur Birta lífeyrissjóður ekki enn mótað formlega stefnu varðandi birtingu framangreindra ófjárhagslegra upplýsinga. Vinna við endurskoðun og innleiðingu nýrra reglna og stefna hjá sjóðnum er nú í gangi. Stefnt er að því að framangreint yfirlit fylgi með skýrslu stjórnar fyrir rekstrarárið 2017. Jafnframt er bent á gildandi reglur og stefnur sjóðsins sem snerta bæði beint og óbeint þau atriði sem koma fram í d-lið 66. greinar.

SKÝRSLA STJÓRNAR OG FRAMKVÆMDASTJÓRA

Áhrif óvissu í ytra starfsumhverfi

Gjaldeyrishöft hafa haft takmarkandi áhrif á fjárfestingarstarfsemi sjóðsins undanengin ár. Seðlabanki Íslands rýmkaði heimildir sjóðsins til fjárfestinga erlendis á starfsárinu og hefur að fullu opnað fyrir frjálst flæði fjármagns úr landinu. Verulega hefur því dregið úr óvissu í ytra umhverfi sjóðsins. Sjóðurinn býr eftir sem áður við ákveðna óvissu í ytra umhverfi og mætir henni m.a. með áhættustýringu sem ætlað er að draga úr áhættu sem tengist óvissunni, sjá skýringu 19.

Væntanleg þróun sjóðsins og framtíðarhorfur

Birta lífeyrissjóður mun eftir sem áður leitast við að ávaxta eignir í samræmi við fjárfestingarstefnu sjóðsins sem aðgengileg er á heimasíðu sjóðsins. Með fyrrgreindri sameiningu á síðasta starfsári og hækkun iðgjalds hefur lífeyrisbyrði lækkað nokkuð og ráðgert er að sú þróun haldi áfram. Með afnámi gjaldeyrishafta eykst geta sjóðsins til að dreifa áhættu á erlenda markaði.

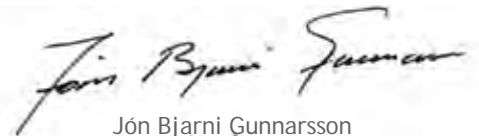
Stjórn og framkvæmdastjóri lífeyrissjóðsins staðfesta hér með ársreikning þennan með undirskrift sinni.

Reykjavík 11. apríl 2017

Í stjórn Birtu lífeyrissjóðs

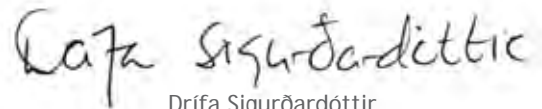
Þorbjörn Guðmundsson
formaður

Jón Bjarni Gunnarsson
varaformaður

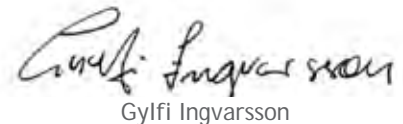
Davíð Hafsteinsson

Drífa Sigurðardóttir

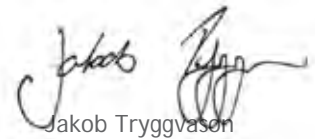
Guðrún Jónsdóttir

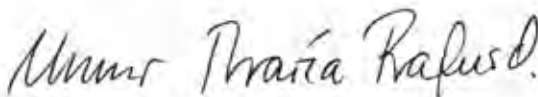
Gylfi Ingvarsson

Ingibjörg Ólafsdóttir

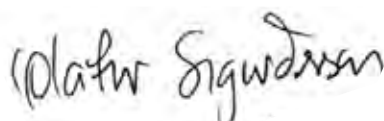
Jakob Tryggvason

Unnur María Rafnsdóttir

Viðar Örn Traustason

Ólafur Sigurðsson
framkvæmdastjóri

ÁRITUN ÓHÁÐS ENDURSKOÐANDA

Til stjórnar og sjóðfélaga í Birtu lífeyrissjóði
Skýrsla um endurskoðun ársreiknings

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Birtu lífeyrissjóðs fyrir árið 2016. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning þann 31. desember 2016, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2016, efnahag hans 31. desember 2016, breytingu á handbæru fé á árinu 2016 og tryggingafræðilegri stöðu 31. desember 2016, í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt þeim stöðlum er nánar lýst í kaflanum um ábyrgð endurskoðanda. Við erum óháð Birtu lífeyrissjóði í samræmi við alþjóðlegar siðareglur fyrir endurskoðendur (IESBA Code) og viðeigandi settar siðareglur á Íslandi og höfum uppfyllt önnur ákvæði þeirra. Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að meta rekstrarhæfi sjóðsins og eftir því sem við á, skýra frá þeim atriðum sem varða rekstrarhæfið og notkun forsendunnar um áframhaldandi rekstrarhæfi, nema ætlunin sé að leysa upp sjóðinn eða hætta starfsemi hans, eða ef enginn annar raunhæfur valkostur er í stöðunni.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreiknings

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar. Nægjanleg víska er mikil víska, en ekki trygging þess að endurskoðun framkvæmd í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær, einar og sér eða samanlagðar, gætu haft áhrif á fjárhagslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins.

Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggjum við á faglegri dómgreind og beitum ávallt faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

- * Við greinum og metum hættur á verulegum skekkjum í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, hönnum og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeim hættum og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, skjalafals, misvísandi framsetningu ársreiknings, að einhverju sé viljandi sleppt eða að farið sé fram hjá innri eftirlitsaðgerðum.
- * Við öflum skilnings á innra eftirliti, sem snertir endurskoðunina, í þeim tilgangi að hanna viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki í þeim tilgangi að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.

ÁRITUN ÓHÁÐS ENDURSKOÐANDA

- * Við metum hvort reikningsskilaaðferðir sem notaðar eru, og tengdar skýringar, séu viðeigandi og hvort reikningshaldslegt mat stjórnenda sé raunhæft.
- * Við ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um rekstrarhæfi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi þurfum við að víkja frá fyrirvaralausri áritun okkar. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni valdið óvissu um rekstrarhæfi sjóðsins.
- * Við metum í heild sinni hvort framsetning og uppbygging ársreikningsins, þ.m.t. innihald og skýringar, gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

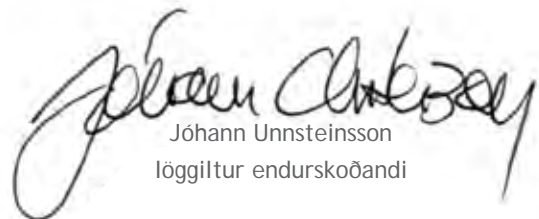
Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem koma upp í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti sem fram koma við endurskoðunina, eftir því sem við á.

Við höfum einnig lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur síðareglna um óhæði og upplýsum um öll tengsl eða önnur atriði sem raunhæft er að ætla að gætu mögulega haft áhrif á óhæði okkar og eftir því sem við á, til hvaða varúðarráðstafana við höfum gripið til að tryggja óhæði okkar.

Reykjavík 11. apríl 2017

Árni Snæbjörnsson
löggiltur endurskoðandi

Jóhann Unnsteinsson
löggiltur endurskoðandi

Ernst & Young ehf.
Borgartúni 30, 105 Reykjavík

YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS ÁRIÐ 2016

SAMEIGINLEGT YFIRLIT SAMTRYGGINGAR- OG SÉREIGNARDEILDAR

	Skýr.	2016	2015
IÐGJÖLD			
Iðgjöld sjóðfélaga		4.367.450	3.876.431
Iðgjöld launagreiðenda		9.037.188	7.431.184
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(103.541)	(50.408)
		13.301.096	11.257.207
Sérstök aukaframlög	3	174.938	169.374
		13.476.034	11.426.582
LÍFEYRIR			
	4		
Heildarfjárhæð lífeyris		9.217.456	8.756.281
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		100.936	109.934
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris		5.037	1.049
		9.323.429	8.867.265
HREINAR FJÁRFESTINGARTEKJUR			
	5		
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5.1	(6.888.265)	19.165.106
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5.3	10.107.539	11.288.435
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		195.828	215.777
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		(266.689)	149.873
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		91.188	66.001
Ýmsar fjárfestingartekjur	6	89.593	47.279
Fjárfestingargjöld	7	(312.781)	(603.570)
		3.016.412	30.328.900
REKSTRARKOSTNAÐUR			
	8		
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður		689.325	646.341
Sameiningarkostnaður		72.680	0
		762.005	646.341
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		6.407.012	32.241.876
Hrein eign frá fyrra ári		313.745.338	281.503.462
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		320.152.350	313.745.338

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 2016

SAMEIGINLEGT YFIRLIT SAMTRYGGINGAR- OG SÉREIGNARDEILDAR

	Skýr.	31.12.2016	31.12.2015
EIGNIR			
FJÁRFESTINGAR			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	9	129.273.761	133.361.838
Skuldabréf	10	179.166.096	166.197.328
Bundnar bankainnstæður		4.588.662	4.705.746
Aðrar fjárfestingar	11	372.119	754.346
		<u>313.400.638</u>	<u>305.019.258</u>
KRÖFUR	12		
Kröfur á launagreiðendur		1.664.675	919.002
Aðrar kröfur		175.143	668.393
		<u>1.839.818</u>	<u>1.587.394</u>
ÝMSAR EIGNIR			
Varanlegir rekstrarfjármunir	13	175.355	175.235
Handbært fé		5.595.423	9.370.177
Eignir samtals		<u>321.011.235</u>	<u>316.152.064</u>
SKULDIR			
Áfallinn kostnaður og fyrirframinnheimtar tekjur	14	93.979	75.262
Aðrar skuldir	15	764.906	2.331.464
		<u>858.885</u>	<u>2.406.726</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u>320.152.350</u>	<u>313.745.338</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris greinist			
Samtryggingardeild		307.405.489	301.581.993
Séreignardeild		12.746.861	12.163.345
		<u>320.152.350</u>	<u>313.745.338</u>
Skuldbindingar utan efnahags	17		
Sameining	20		
Áhrif upptöku á reglum FME nr. 335/2015	21		

SJÓÐSTREYMI ÁRIÐ 2016

SAMEIGINLEGT YFIRLIT SAMTRYGGINGAR- OG SÉREIGNARDEILDAR

	2016	2015
INNGREIÐSLUR		
Iðgjöld	12.813.223	11.418.007
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	289.612	279.190
Aðrar inngreiðslur	550.532	290.401
	13.653.366	11.987.598
ÚTGREIÐSLUR		
Lífeyrir	9.318.641	8.857.746
Rekstrarkostnaður	1.037.890	662.927
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	8.512	33.853
Aðrar útgreiðslur	387	64.733
	10.365.430	9.619.258
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	3.287.936	2.368.339
FJÁRFESTINGARHREYFINGAR		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	2.881.577	1.716.786
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(25.216.225)	(25.637.802)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	20.427.037	20.812.755
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	27.880.462	16.419.947
Keypt skuldabréf	(43.212.826)	(24.712.842)
Seld skuldabréf	11.910.116	10.283.267
Uppgjör afleiðusamninga	(2.052.229)	(438.962)
Ný bundin innlán	(2.705)	(77.799)
Endurgreidd bundin innlán	283.577	258.986
Keyptar aðrar fjárfestingar	0	(213.599)
Seldar aðrar fjárfestingar	476.174	499.717
	(6.625.042)	(1.089.545)
(Lækkun)/ hækkun á handbæru fé	(3.337.106)	1.278.794
Gengismunur af handbæru fé	(437.648)	(111.109)
Handbært fé í upphafi árs	9.370.177	8.202.491
Handbært fé í lok árs	5.595.423	9.370.177

Fjárhæðir eru í þúsundum króna

YFIRLIT UM TRYGGINGAFRÆÐILEGA STÖÐU SAMTRYGGINGARDEILDAR

		31.12.2016		
EIGNIR	Skýr.	Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		307.405.489	0	307.405.489
Mismunur á bókf. verði og núvirði skuldabréfa		4.862.376	0	4.862.376
Mismunur á bókf. verði og matsverði skráðra hlutabr.		(1.973.672)	0	(1.973.672)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(7.331.594)	0	(7.331.594)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(3.879.370)	(3.868.882)	(7.748.252)
Núvirði framtíðariðgjalda			165.761.884	165.761.884
		299.083.229	161.893.002	460.976.231
SKULDBINDINGAR				
Ellilífeyrir		275.759.463	130.373.654	406.133.117
Örorkulífeyrir		22.927.710	15.625.431	38.553.142
Makalífeyrir		24.637.546	7.851.807	32.489.353
Barnalífeyrir		308.697	1.591.449	1.900.145
Fjölskyldulífeyrir			1.554.272	1.554.272
		323.633.417	156.996.613	480.630.030
Eignir umfram skuldbindingar	16	(24.550.187)	4.896.389	(19.653.799)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		(2,55%)	5,86%	(0,00%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		(7,59%)	3,12%	(4,09%)
		31.12.2015		
EIGNIR		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		301.581.993	0	301.581.993
Mismunur á bókf. verði og núvirði skuldabréfa		3.070.163	0	3.070.163
Mismunur á bókf. verði og matsverði skráðra hlutabr.		(1.601.956)	0	(1.601.956)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(6.945.500)	0	(6.945.500)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(4.010.200)	(3.624.100)	(7.634.300)
Núvirði framtíðariðgjalda			141.719.800	141.719.800
		292.094.500	138.095.700	430.190.200
SKULDBINDINGAR				
Ellilífeyrir		252.099.000	106.010.300	358.109.300
Örorkulífeyrir		21.670.900	14.189.200	35.860.100
Makalífeyrir		25.830.000	8.604.700	34.434.700
Barnalífeyrir		142.700	1.645.800	1.788.500
		299.742.600	130.450.000	430.192.600
Eignir umfram skuldbindingar	16	(7.648.100)	7.645.700	(2.400)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		(7,55%)	4,94%	(3,75%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		(2,55%)	5,86%	(0,00%)

1. ALMENNAR UPPLÝSINGAR UM SJÓÐINN

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri samkvæmt ákvæðum samþykktu þessara.

Lífeyrissjóðurinn starfar samkvæmt lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997. Einnig starfar lífeyrissjóðurinn á grundvelli samkomulags stéttarféлага og atvinnurekenda frá 19. maí 1969 og 12. desember 1995 og tryggir sambærileg lágmarksréttindi og þar greinir miðað við jafnar greiðslur iðgjalda í 40 ár. Lífeyrissjóðurinn skal ekki hafa með höndum aðra starfsemi en þá sem nauðsynleg er til að sinna hlutverki sínu og er ekki heimilt að inna af hendi framlög í öðrum tilgangi.

Sameinaði lífeyrissjóðurinn og Stafir lífeyrissjóður sameinuðust miðað við 1.1.2016 og miðast samanburðarfjárhæðir við sameinaðan sjóð, sjá skýringu 20.

Birta lífeyrissjóður er með aðsetur í Sundagörðum 2, 104 Reykjavík.

2. REIKNINGSSKILAAÐFERÐIR

2.1. Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Hér fyrir neðan er gerð grein fyrir helstu reikningsskilaaðferðum, sem eru nokkuð breyttar frá síðasta ári, til samræmis við nýjar reglur FME um ársreikninga lífeyrissjóða sem komu til framkvæmda við gerð ársreikninga lífeyrissjóða fyrir árið 2016.

2.2. Breytingar á reikningsskilaaðferðum

Upptaka á reglum Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 leiðir til breytinga á mati og framsetningu ýmissa liða reikningsskilanna. Samanburðarfjárhæðum er jafnframt breytt. Finna má nánari upplýsingar um breytingarnar og áhrif þeirra í skýringu 21.

2.3. Starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í þúsundum íslenskra króna, sem er bæði starfrækslugjaldmiðill og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins.

2.4. Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskilanna þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynt önnur en niðurstaða samkvæmt matinu. Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning lífeyrissjóðsins:

- i) Gangvirði óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum, sjá skýringu 9.
- ii) Tryggingafræðilega stöðu, sjá skýringu 16.

2.5. Iðgjöld

Iðgjöld eru færð til bókar þegar skilagreinar hafa borist sjóðnum, óháð því hvort þau eru greidd eða ekki. Ógreidd iðgjöld í árslok eru færð til eignar sem krafa á launagreiðendur. Áætlað er fyrir ógreiddum iðgjöldum samtryggingarsjóðs í árslok m.v. fyrri reynslu og eru þau eignfærð sem kröfur á launagreiðendur í efnahagsreikningi. Sérstök aukaframlög eru hlutdeild launagreiðenda samkvæmt samþykktum sjóðsins.

Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði er einnig fært undir liðinn sérstök aukaframlög. Iðgjöld í séreignarsjóð eru færð til bókar þegar þau hafa verið greidd til sjóðsins. Óinnheimt iðgjöld eru færð til eignar með áföllnum vöxtum.

2.6. Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádregnum öllum fjárfestingargjöldum.

Viðskipti í öðrum myntum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í rekstur sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem skýrt er frá í skýringu 7 um fjárfestingargjöld.

Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði. Arðstekjur eru tekjufærðar þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir. Í skýringu 5.2 má sjá breytingar á gangvirði 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem skýrt er frá í skýringu 7 um fjárfestingargjöld.

Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökupóknarir af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld. Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna tapshættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

c) Aðrar fjárfestingartekjur

Undir liðinn ýmsar fjárfestingartekjur falla m.a. tekjur af fullnustueignum sjóðsins.

d) Fjárfestingargjöld

Undir þennan lið eru færð fjárfestingargjöld og þóknarir til fjármálafyrirtækja vegna umsýslu og vörslugjalda. Í skýringu 7 er greint frá áætlaðri umsyslupóknun vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfa- og framtakssjóðum.

2.7. Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður lífeyrissjóðsins fellur undir rekstrarkostnað, þ.m.t. launakostnaður starfsmanna sjóðsins. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til. Frá rekstrarkostnaði dregst þóknun til sjóðsins vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög.

Undir liðinn önnur gjöld færast virðisryrnun vegna krafna sjóðsins annarra en kröfuréttinda sem tengjast skuldabréfaeign.

2.8. Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfavíðskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum, bundnum bankainnstæðum og öðrum fjárfestingum.

Við kaup er flokkun fjárfestinganna ákveðin og við hver reikningsskil er metin þörf á hvort að endurmeta beri flokkun sjóðsins á fjárfestingum sínum.

a) Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldin eru til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréfaeign, sem ákveðið hefur verið að halda til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta.

Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu 18. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um þrepaskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b) Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c) Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu 18 er gerð nánari grein fyrir skiptingu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d) Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánnum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Varúðarframlög vegna tapsáhættunnar eru færð á niðurfærslureikning sem dreginn er frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga í árslok.

e) Bundnar bankainnstæður

Undir bundnar bankainnstæður eru færð innlán í bönkum sem bundin eru til lengri tíma en þriggja mánaða en sjóðurinn horfir á þessar bankainnstæður sem fjárfestingu en ekki sem handbært fé.

f) Aðrar fjárfestingar

Undir aðrar fjárfestingar eru færðar allar fjárfestingar sem ekki falla undir liði sem taldir eru upp hér að ofan. Hér eru meðal annars færðar húseignir og lóðir sem teknar voru yfir til fullnustu greiðslu. Í skýringu 11 er gerð nánari grein fyrir þessum lið.

2.9. Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu og færðar í afskriftarreikning samkvæmt niðurstöðu slíks mats. Afskriftin er dregin frá viðkomandi lið í efnahagsreikningi og gjaldfærð undir önnur gjöld í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.

2.10. Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir

Fasteignir og aðrir varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði og greinast þannig: Fasteign sjóðsins er afskrifuð um 2% og aðrar eignir eru afskrifaðar um 10-33%.

2.11. Handbært fé

Handbært fé og jafngildi þess er fært í efnahagsreikning á kostnaðarverði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnstæðum í erlendum gjaldmiðlum og íslenskum krónum.

3. SÉRSTÖK AUKAFRAMLÖG

	2016	2015
Aukafjárframlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði	174.938	169.374

SKÝRINGAR

4. LÍFEYRIR

Greiddur lífeyrir greinist þannig:	2016	2015
Ellilífeyrir	6.570.636	6.000.112
Örorkulífeyrir	1.239.875	1.266.228
Makalífeyrir	786.229	787.154
Barnalífeyrir	65.029	80.147
Samtals úr samtryggingardeild	8.661.769	8.133.641

Lífeyrir úr séreignardeild greinist þannig:

Lífeyrir	297.268	332.618
Ráðstöfun iðgjalda í séreign samkvæmt lögum nr. 40/2014	258.420	290.022
Samtals úr séreignardeild	555.687	622.640

Heildarfjárhæð lífeyris 9.217.456 8.756.281

Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris:

Kostnaður vegna örorkumats	1.671	1.186
Umsjónarnefnd eftirlauna	(2.933)	(3.228)
Annar beinn kostnaður	6.299	3.092
	5.037	1.049

5. HREINAR FJÁRFESTINGARTEKJUR

5.1 Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Hreinar tekjur í viðk. mynt	Áhrif gjaldmiðils	Samtals 2016	Samtals 2015
Innlend hlutabréf og sjóðir	1.137.320	0	1.137.320	14.837.753
Erlend hlutabréf	(68.183)	(1.249.404)	(1.317.587)	1.174.482
Innlend hlutdeildarskírteini	87.983	0	87.983	392.923
Erlend hlutdeildarskírteini	2.379.249	(9.175.231)	(6.795.981)	2.759.949
	3.536.370	(10.424.635)	(6.888.265)	19.165.106

5.2 Hreinar tekjur af 20 stærstu eignarhlutum í félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2016	Hreinar tekjur* samtals 2016	Hreyfingar*	Bókfært verð 31.12.2015	Hreinar tekjur* samtals 2015
Marel hf.	7.875.646	(272.051)	(137.168)	8.284.864	4.229.426
Icelandair Group hf.	7.745.818	(3.796.417)	(96.003)	11.638.238	4.834.610
Vanguard Glob. Index Fund USD	5.014.740	(315.717)	627.814	4.702.643	51.988
Össur hf.	4.527.258	(962.632)	(72.961)	5.562.851	1.405.016
UBS Lux Money Market USD	4.057.543	(281.039)	3.278.576	1.060.006	(48.243)
Vanguard US 500 Index Fund	3.793.281	(84.399)	804.190	3.073.490	26.041
Framtakssjóður Íslands slhf.	3.678.391	503.480	(1.969.015)	5.143.926	69.279
Veðskuld II slhf.	3.483.752	173.830	1.433.651	1.876.271	84.226
Hagar hf.	3.339.200	692.536	(152.044)	2.798.708	380.701
Eik fasteignafélag hf.	3.067.645	868.767	(184.386)	2.383.265	776.548
Schroder QEP Global Quality N1 hf.	2.821.264	(168.844)	0	2.990.108	48.278
Eimskipafélag Íslands hf.	2.614.809	1.360.664	(412.913)	1.667.058	678.230
MS Emerging Priv. Markets F. IV	2.447.824	746.575	(219.423)	1.920.672	32.519
BlackRock Dev. World Index F.	2.122.695	(284.025)	(188.800)	2.595.520	348.533
Nordea Nordic Equity Fund	2.197.317	21.982	1.543.932	631.403	60.892
Jupiter Global	2.170.090	(442.739)	0	2.612.829	221.827
Templeton Global Fund	2.055.789	(679.373)	0	2.735.161	298.079
Reginn hf.	2.024.448	(192.435)	0	2.216.883	(94.681)
Vanguard Glob. Index Fund EUR	1.971.040	505.742	(77.033)	1.542.331	463.743
	1.873.955	115.094	1.758.861	0	0
	68.882.503	(2.491.003)	5.937.277	65.436.229	13.867.013

*Hreinar tekjur samanstanda af innleystum og óinnleystum gangvirðisbreytingum, gjaldeyrisbreytingum og arðgreiðslum.

*Hreyfingar samanstanda af kaupum og sölu og mótteknum arðgreiðslum.

SKÝRINGAR

5.3 Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

Skuldabréf flokkuð sem haldið til gjalddaga	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2016	Samtals 2015
Ríkisskuldabréf	530.999	0	0	530.999	507.132
Íbúðalánasjóður	2.198.121	0	0	2.198.121	2.365.543
Önnur skuldabréf með ábyrgð ríkisins	217.357	(224.900)	0	(7.543)	263.143
Skuldabréf sveitarfélaga	497.509	0	(18.617)	478.892	427.151
Skuldabréf lánastofnana	91.231	(132.878)	140.447	98.800	37.343
Skuldabréf fyrirtækja	1.345.121	(208.919)	(222.196)	914.006	1.032.012
Sjóðfélagalán	977.308	0	(117.305)	860.003	916.418
Önnur veðlán	1.583.048	0	(10.106)	1.572.942	1.541.587
Samtals	7.440.694	(566.697)	(227.777)	6.646.220	7.090.330

Skuldabréf flokkuð á gangvirði	Gangvirðis-breyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2016	Samtals 2015
Ríkisskuldabréf	1.907.943	0	0	1.907.943	1.761.100
Íbúðalánasjóður	1.015.531	0	0	1.015.531	1.879.884
Skuldabréf sveitarfélaga	126.092	0	0	126.092	291.414
Skuldabréf lánastofnana	411.754	0	0	411.754	265.707
Samtals	3.461.319	0	0	3.461.319	4.198.105
Samtals tekjur af skuldabr.	10.902.013	(566.697)	(227.777)	10.107.539	11.288.435

6. ÝMSAR FJÁRFESTINGARTEKJUR

	2016	2015
Tekjur vegna fullnustueigna	89.593	47.279

SKÝRINGAR

7. FJÁRFESTINGARGJÖLD

	2016	2015
Póknanir til verðbréfafyrirtækja	246.900	304.981
Kostnaður vegna þrotabúa bankanna	19.032	113.207
Gjöld vegna fullnustueigna	32.375	164.249
Önnur fjárfestingargjöld	14.474	21.134
Samtals fjárfestingargjöld	312.781	603.570

Póknanir

Póknanir til verðbréfafyrirtækja skiptast í viðskiptapóknanir og eignastýringarþóknanir. Eignastýringarþóknanir eru reiknaðar sem hlutfall af eignum í stýringu og eru mismunandi milli þjónustuaðila. Umsýslu- og vörsluþóknanir vegna sérgreindra verðbréfasafna í stýringu námu 118,8 milljónum króna á árinu 2016. Viðskiptapóknanir vegna beinna viðskipta sjóðsins á markaði námu 128,1 milljón króna á árinu.

Birta lífeyrissjóður verður fyrir óbeinum kostnaði sem fjárfestir í fjölmörgum verðbréfa- og framtakssjóðum. Slíkir sjóðir reikna umsýsluþóknun, greiða viðskiptapóknanir og færa annan kostnað á sjóðina og reikna inn í gengi þeirra. Samanlagður heildarkostnaður vegna þessa er áætlaður 1.022,9 milljónir króna og nemur það um 1,5% af eign Birtu í umræddum sjóðum.

8. SKRIFSTOFU- OG STJÓRNUNARKOSTNAÐUR

	2016	2015
Laun og launatengd gjöld	420.479	377.003
Launakostnaður vegna sameiningar	(3.358)	0
Aðkeypt þjónusta	57.605	64.673
Tölvukostnaður	119.293	108.409
Eftirlitsgjöld FME	27.131	26.106
Umboðsmaður skuldara	(6.474)	5.066
Annar kostnaður	140.595	123.627
Endurgreiðslur vegna innheimtu fyrir stéttarfélag	(65.947)	(58.543)
	689.325	646.341
Beinn kostnaður vegna sameiningar	69.322	0
Launakostnaður vegna sameiningar	3.358	0
	72.680	0
	762.005	646.341

Starfsmenn sjóðsins voru að meðaltali 30,5 á árinu samanborið við 29,9 á árinu 2015.

Heildarlaun, hlunnindi og þóknanir til stjórnar, endurskoðunarnefndar og lykilstjórnenda sundurliðast þannig:

	2016	2015
Stjórn		
Þorbjörn Guðmundsson, formaður	1.912	1.615
Anna Guðný Aradóttir, varaformaður	2.113	1.870
Davíð Hafsteinsson	1.187	1.089
Guðrún Jónsdóttir	1.038	574
Gylfi Ingvarsson	1.038	951
Ingibjörg Ólafsdóttir	1.187	1.089
Jakob Tryggvason	1.952	1.705
Jón Bjarni Gunnarsson	1.676	1.714
Unnur María Rafnsdóttir	1.038	951
Viðar Örn Traustason	1.187	1.089
Bolli Árnason, fyrrv.	1.038	951
Drífa Sigurðardóttir, fyrrv.	1.117	1.089
Einar Hafsteinsson, fyrrv.	682	0
Elfa Björg Aradóttir, fyrrv.	89	0
Guðbjörg Erna Guðmundsdóttir, fyrrv.	710	0
Guðrún Elva Hjörleifsdóttir, fyrrv.	1.117	1.089
Guðrún Helga Guðbjörnsdóttir, fyrrv.	948	951
Hanna Þórunn Skúladóttir, fyrrv.	328	951
Svavar Jón Bjarnason, fyrrv.	385	646
Varamenn	1.261	2.685
	22.004	21.009

Endurskoðunarnefnd

María Sólbergisdóttir, formaður endurskoðunarnefndar	840	385
Rósa Steingrímsdóttir	598	631
Viðar Örn Traustason, stjórnarmaður	1.680	1.602
Georg Páll Skúlason, fyrrv.	299	315
Guðrún Jónsdóttir, fyrrv.	163	0
Rúnar Bachmann, fyrrv.	840	797
Hanna Þórunn Skúladóttir, fyrrv.	0	315
Þorsteinn Gunnarsson, fyrrv.	0	412
	4.421	4.457

SKÝRINGAR

Stjórnendur	2016	2015
Ólafur Sigurðsson, framkvæmdastjóri	21.511	21.852
Lögfræðingur og staðgengill framkvæmdastjóra	14.856	13.563
Áhættustjóri	14.643	12.759
Fjármálastjóri	17.344	15.278
Sjóðstjóri	15.425	14.291
Sjóðstjóri	14.770	13.127
Skrifstofustjóri/settur framkvæmdastjóri	20.943	15.597
	<u>119.492</u>	<u>106.466</u>

Inni í launum stjórnenda eru hvers konar starfstengd hlunnindi, svo sem bifreiðahlunnindi og aukið mótframlag í séreignarsjóð. Auk þess eru inni í launum laun fyrir störf sem viðkomandi stjórnandi gegnir í krafti eignaraðildar lífeyrissjóðsins sem og fyrir setu í nefndum og stjórnnum sem viðkomandi er tilnefndur í á hálfu lífeyrissjóðsins, þótt þóknunir fyrir þau störf séu ekki greidd af lífeyrissjóðnum sjálfum.

Þóknun til ytri endurskoðanda sjóðsins sundurliðast þannig:	2016	2015
Endurskoðun, könnun og önnur staðfestingarvinna	14.807	14.784
Önnur þjónusta	2.407	1.405
	<u>17.214</u>	<u>16.190</u>

Þóknun til innri endurskoðanda sjóðsins sundurliðast þannig:

Innri endurskoðun	7.441	4.899
Önnur þjónusta	602	0
	<u>8.042</u>	<u>4.899</u>

Þóknun til tryggingastærðfræðings sjóðsins sundurliðast þannig:

Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu	4.514	5.704
Önnur þjónusta	1.798	1.325
	<u>6.312</u>	<u>7.029</u>

9. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

	2016	2015
Innlend hlutabréf		
Skráð bréf	42.063.832	42.861.532
Óskráð bréf og framtakssjóðir	14.300.045	16.572.439
	<u>56.363.877</u>	<u>59.433.971</u>
Erlend hlutabréf		
Skráð bréf	7.166.078	8.230.511
	<u>7.166.078</u>	<u>8.230.511</u>

Innlend hlutdeildarskírteini	2016	2015
Hlutabréfasjóðir	542.060	935.630
Framtakssjóðir	525.988	522.599
Fasteignasjóðir	796.949	437.000
Skuldabréfasjóðir	736.689	365.047
	<u>2.601.686</u>	<u>2.260.277</u>
Erlend hlutdeildarskírteini		
Erlendir hlutabréfasjóðir	44.541.394	42.761.151
Framtakssjóðir	11.531.873	16.603.722
Fasteignasjóðir	309.604	364.754
Marksjóðir	530.950	1.085.084
Millilagslánasjóðir	790.600	857.712
Skuldabréfasjóðir	5.437.699	1.764.656
	<u>63.142.120</u>	<u>63.437.079</u>
Eignarhlutir í félögum og sjóðum samtals	<u>129.273.761</u>	<u>133.361.838</u>

Skráð innlend hlutabréf	Eignarhluti	Kostn.verð*	2016	2015
Marel hf.	4,4%	3.453.830	7.875.646	8.284.864
Icelandair Group hf.	6,7%	4.252.769	7.745.818	11.638.238
Össur hf.	2,6%	1.897.468	4.527.258	5.562.851
Hagar hf.	5,2%	2.147.328	3.339.200	2.798.708
Eik fasteignafélag hf.	8,3%	1.596.939	3.067.645	2.383.265
N1 hf.	8,1%	318.854	2.614.809	1.667.058
Eimskip hf.	3,8%	1.779.508	2.447.824	1.920.672
Reginn hf.	4,8%	966.978	1.971.040	1.542.331
Tryggingamiðstöðin hf.	8,0%	1.075.438	1.588.144	1.399.436
Síminn hf.	3,7%	1.105.675	1.129.926	1.399.780
Nýherji hf.	11,9%	495.512	1.093.623	949.983
Grandi hf.	1,9%	1.135.297	878.437	493.610
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.	3,5%	667.181	827.071	386.758
Reitir fasteignafélag hf.	1,1%	584.758	772.201	435.584
Vátryggingafélag Íslands hf.	3,5%	716.678	728.860	689.245
Hampiðjan hf.	4,1%	286.376	689.828	594.891
Fjarskipti hf.	4,6%	468.767	634.293	580.332
Sláturfélag Suðurlands svf. (B hl.br.)	30,4%	151.080	94.194	133.925
Skeljungur hf.	0,3%	37.058	38.015	0
			<u>42.063.832</u>	<u>42.861.532</u>

SKÝRINGAR

Óskráð félög og framtakssjóðir	Eignarhluti	Kostn.verð*	2016	2015
Framtakssjóður Íslands slhf.	14,4%	2.043.415	3.678.391	5.143.926
Veðskuld II slhf.	35,8%	3.225.895	3.483.752	1.876.271
Jarðvarmi slhf.	8,5%	1.093.365	1.575.149	1.206.562
Eyrir Invest hf.	3,8%	998.400	1.076.352	1.317.120
Samkaup hf.	14,2%	501.306	501.296	501.296
Kjölfesta slhf.	20,0%	426.910	436.302	448.272
Heimavellir leigufélag slhf.	2,6%	322.000	381.086	0
Virðing hf.	14,6%	302.914	315.892	315.892
Önnur félög og sjóðir			2.851.825	5.763.099
			<u>14.300.045</u>	<u>16.572.439</u>
Erlend skráð hlutabréf				
NWF Group PLC	4,9%	577.444	585.977	883.216
Önnur skráð alþjóðleg hlutabréf			6.580.101	7.347.295
			<u>7.166.078</u>	<u>8.230.511</u>
			<u>63.529.955</u>	<u>67.664.482</u>
	Eignarhlutar í félögum samtals			

*Kostnaðarverð reiknast út frá meðalgengi keyptrá bréfa

Hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum	Eignarhluti	Nettó fjárf.*	2016	2015
Skráðir erlendir hlutabréfasjóðir				
Vanguard Global Stock Index Fund USD	0,5%	3.729.641	5.014.740	4.702.643
Vanguard US 500 Stock Index Fund	0,6%	3.087.624	3.793.281	3.073.490
Schroder QEP Global Quality	2,1%	2.046.658	2.821.264	2.990.108
BlackRock Developed World Index Fund	0,2%	1.874.783	2.197.317	631.403
Nordea Nordic Equity Fund	8,0%	2.240.048	2.170.090	2.612.829
Jupiter Global	0,9%	2.246.384	2.055.789	2.735.161
Templeton Global Fund	1,3%	(71.601)	2.024.448	2.216.883
Vanguard Global Stock Index Fund EUR	0,2%	1.758.861	1.873.955	0
SSgA North Am. Enhanced Equity Fund	1,7%	1.946.476	1.843.606	0
Vanguard Emerging Markets Index Fund	0,2%	1.873.527	1.744.444	1.009.095
Skagen Global	0,9%	2.146.972	1.692.910	1.907.211
Janus - Intech US Core Fund	11,0%	(2.113.643)	1.525.265	2.495.104
Vanguard European Stock Index Fund	0,3%	1.756.599	1.517.093	1.212.671
KMS Global Equity	10,6%	825.200	1.317.588	1.618.237
Wellington Global Quality Growth	1,4%	1.256.915	1.207.899	1.366.056
Katla Fund Global Value	8,1%	799.861	1.138.946	1.205.602
Delphi Nordic	1,2%	1.148.524	1.022.719	1.079.493
DNB Norden	2,4%	1.148.439	994.252	1.078.083
Skagen Kon-Tiki	0,3%	999.907	921.851	774.415
Sparinvest Global Value	2,2%	(138.754)	782.362	803.987
iShares MSCI USA - B UCITS ETF	1,4%	680.166	746.073	607.214
Templeton Growth Fund	0,0%	331.184	700.979	738.262
SSgA Pacific Enhanced Equity Fund	4,1%	711.406	558.592	0
Aðrir skráðir erlendir hlutabréfasjóðir			4.875.932	7.903.206
			<u>44.541.394</u>	<u>42.761.151</u>
Skráðir innlendar hlutabréfasjóðir				
Júpíter innlend hlutabréf	14,6%	375.357	542.060	935.630
			<u>542.060</u>	<u>935.630</u>

Óhefðbundnar fjárfestingar	Eignarhluti	Nettó fjárf.*	2016	2015
Erlendir skráðir framtakssjóðir				
Schroder Private Equity Fund III	2,4%	(375.709)	655.080	1.097.213
SVG Diamond Private Equity III	1,8%	380.294	460.207	637.990
Crown Private Equity Eu	1,6%	(412.862)	366.713	702.451
International Private Equity Fund II	9,6%	(545.148)	175.537	366.411
Schroder Private Equity Fund II	1,3%	(500.136)	124.317	248.327
			<u>1.781.853</u>	<u>3.052.392</u>
Erlendir óskráðir framtakssjóðir				
MS Emerging Private Markets Fund IV	5,6%	830.187	2.122.695	2.595.520
MS Global Distressed Opportunity Fund	3,1%	(112.222)	779.805	1.144.884
Morgan Stanley AIP VI	0,9%	255.377	727.340	1.148.785
BlackRock Vesey Street Fund III	24,3%	(939.727)	602.095	1.207.000
LPE Astraeus	9,3%	598.369	594.645	772.642
Partners Group Global Value Fund	2,5%	(109.287)	583.676	923.544
LPE II	14,9%	200.194	524.216	860.334
SVG Asia Fund of Funds	2,4%	319.166	451.733	473.695
Aðrir óskráðir framtakssjóðir			<u>3.363.816</u>	<u>4.424.926</u>
			<u>9.750.020</u>	<u>13.551.330</u>
Innlendir óskráðir framtakssjóðir				
Auður I	10,9%	294.734	402.135	376.449
Brú II	11,0%	311.153	123.853	146.150
			<u>525.988</u>	<u>522.599</u>
Erlendir óskráðir fasteignasjóðir				
Alþjóða fasteignasjóðurinn I	14,1%	519.116	308.561	364.754
BlackRock Global Real Estate	2,6%	334.832	1.043	0
			<u>309.604</u>	<u>364.754</u>
Innlendir óskráðir fasteignasjóðir				
Gamma Upphaf	8,0%	200.000	379.400	262.000
Gamma Agros	7,7%	200.000	242.549	0
Fasteignaauður II	25,0%	175.000	175.000	175.000
			<u>796.949</u>	<u>437.000</u>
Erlendir marksjóðir				
Erlendir skráðir marksjóðir			530.736	1.084.717
Erlendir óskráðir marksjóðir			214	368
			<u>530.950</u>	<u>1.085.084</u>

SKÝRINGAR

Erlendir óskráðir millilagsláναςjóðir	Eignarhluti	Nettó fjárf.*	2016	2015
WP Private Debt Partnership Fund III LP	2,9%	354.848	341.211	311.412
Aðrir óskráðir millilagsláναςjóðir			449.389	546.300
			<u>790.600</u>	<u>857.712</u>
Skuldabréfasjóðir				
Skráðir erlendir skuldabréfasjóðir				
UBS Lux Money Market USD	0,8%	4.284.420	4.057.543	1.060.006
UBS Lux Money Market EUR	0,3%	886.060	786.157	0
			<u>4.843.699</u>	<u>1.060.006</u>
Óskráðir erlendir skuldabréfasjóðir				
Oberon Credit Investment Fund II	1,8%	702.835	594.000	704.650
Innlendir skráðir skuldabréfasjóðir				
GAMMA Credit fund	4,6%	255.038	301.458	281.778
Virðing ríkisbréf stuttur	9,0%	22.917	38.686	83.270
			<u>340.144</u>	<u>365.047</u>
Innlendir óskráðir skuldabréfasjóðir				
JR Veðskuldabréf I	10,8%	375.000	396.545	0
Hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum samtals			<u>65.743.806</u>	<u>65.697.356</u>
Eignarhlutir í félögum og sjóðum			<u>129.273.761</u>	<u>133.361.838</u>

*Nettó fjárfesting samanstendur af heildarfjárfestingu að fráðreginni sölu og arðgreiðslum.
Nettó fjárfesting getur því orðið neikvæð ef heildarfjárfesting hefur öll skilað sér til baka.

SKÝRINGAR

10. SKULDABRÉF

Skuldabréf metin á gangvirði	2016	2015
Ríkisbréf	23.426.975	22.427.104
Íbúðalánasjóður	20.810.558	20.710.660
Skuldabréf sveitarfélaga	4.169.512	4.060.286
Skuldabréf lánastofnana	6.529.886	4.879.025
	<u>54.936.931</u>	<u>52.077.074</u>
Skuldabréf metin á afskrifuðu kostnaðarverði		
Ríkisbréf	12.016.113	10.690.309
Íbúðalánasjóður	33.647.706	34.562.725
Önnur skuldabréf með ábyrgð ríkisins	3.521.958	3.504.484
Skuldabréf sveitarfélaga	8.855.043	8.072.551
Skuldabréf lánastofnana	164.600	727.777
Skuldabréf fyrirtækja	21.436.187	16.282.633
<i>Veðlán greinast þannig:</i>		
Sjóðfélagalán	17.650.879	16.292.685
Önnur veðlán	26.936.679	23.987.090
	<u>124.229.165</u>	<u>114.120.254</u>
Skuldabréf alls	<u>179.166.096</u>	<u>166.197.328</u>
Gangvirði skuldabréfa sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði	128.580.689	118.300.395
Breyting á niðurfærslu skuldabréfa greinist þannig:		
Niðurfærsla 1.1	8.428.593	9.854.694
Endanlega afskrifað á árinu	(2.160.368)	(1.717.720)
Breyting á niðurfærslu	227.777	291.620
Niðurfærsla 31.12	<u>6.496.003</u>	<u>8.428.593</u>

11. AÐRAR FJÁRFESTINGAR

	2016	2015
Fullnustueignir	<u>372.119</u>	<u>754.346</u>

Sjóðurinn á átta íbúðarhúsnæði sem hann hefur leyst til sín í fullnustuaðgerðum. Eignirnar hafa verið færðar niður til varúðar og er unnið að sölu.

Fasteignamat fullnustueigna nam 356,6 milljónum króna í árslok og brunabótamat 424,1 milljón króna.

12. KRÖFUR

Kröfur á launagreiðendur:	2016	2015
Áætluð óinnheimt iðgjöld	1.058.838	615.788
Aðrar kröfur á launagreiðendur	605.837	303.214
	<u>1.664.675</u>	<u>919.002</u>
Aðrar kröfur greinast þannig:		
Ógreitt vegna sölu á fullnustueignum	170.592	544.530
Krafa á þrotabú bankanna	0	116.527
Aðrar kröfur	4.551	7.335
	<u>175.143</u>	<u>668.393</u>

13. VARANLEGIR REKSTRARFJÁRMUNIR

Bókfært verð greinist þannig:	Fasteign	Rekstrar- fjármunir
Árslok 2015		
Bókfært verð í ársbyrjun	117.009	31.361
Viðbót á árinu	30.094	3.759
Afskriftir	(3.538)	(3.449)
Bókfært verð í árslok	<u>143.564</u>	<u>31.671</u>
Bókfært verð í árslok 2015 greinist þannig:		
Kostnaðarverð	176.923	91.401
Samansafnaðar afskriftir	(33.360)	(59.730)
Bókfært verð í árslok	<u>143.564</u>	<u>31.671</u>
Árslok 2016		
Bókfært verð í ársbyrjun	143.564	31.671
Viðbót á árinu	4.011	4.502
Afskriftir	(3.619)	(4.773)
Bókfært verð í árslok	<u>143.956</u>	<u>31.400</u>
Bókfært verð í árslok 2016 greinist þannig:		
Kostnaðarverð	180.934	94.447
Samansafnaðar afskriftir	(36.978)	(63.047)
Bókfært verð í árslok	<u>143.956</u>	<u>31.400</u>

Fasteign sjóðsins í árslok 2016 var:

	Fasteigna- mat	Vátr.mat	Bókfært verð
Stórhöfði 31	117.450	207.100	143.956

SKÝRINGAR

14. ÁFALLINN KOSTNAÐUR OG FYRIRFRAMINNHEIMTAR TEKJUR

	2016	2015
Ógreiddur kostnaður	56.649	40.049
Ógreidd laun og launatengd gjöld	37.330	35.213
	<u>93.979</u>	<u>75.262</u>

15. AÐRAR SKULDIR

Ógreitt til stéttarféлага	188.559	120.856
Ógreidd verðbréfavíðskipti	562.507	140.288
Ógreidd uppgjör við þrotabú	12.763	2.064.992
Aðrar skuldir	1.076	5.328
	<u>764.906</u>	<u>2.331.464</u>

16. TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA

Tryggingafræðileg staða samtryggingardeildar sjóðsins er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Útreikningurinn er gerður af tryggingastærðfræðingi sem hefur til þess tilskilda staðfestingu frá Fjármálaeftirlitinu og starfar sjálfstætt utan sjóðsins. Helstu forsendur útreikninga miðast við ákvæði IV kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Þar kemur m.a. fram að meta skuli dánar- og lífslíkur miðað við nýjustu dánar- og eftirlifendatöflur útgefnar af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga. Í reglugerðinni kemur einnig fram að við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda skuli nota 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs. Forsendur eru óbreyttar milli ára.

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu samtryggingardeildar	2016	2015
Eignir		
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	460.976.231	430.190.200
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	430.190.200	393.281.000
Hækkun/lækkun endurmetinnar eignar á árinu	<u>30.786.031</u>	<u>36.909.200</u>
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	480.630.030	430.192.600
Skuldbindingar í ársbyrjun	430.192.600	416.156.600
Hækkun/lækkun skuldbindinga á árinu	<u>50.437.430</u>	<u>14.036.000</u>
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	<u>(19.651.399)</u>	<u>22.873.200</u>
Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar		
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	299.742.600	285.618.000
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	16.715.246	15.273.905
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	12.080.560	10.009.090
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(8.905.489)	(8.325.761)
Hækkun vegna nýrra lífslíkatafna	6.560.593	0
Hækkun/lækkun vegna réttindabreytinga sameiningar	181.698	0
Hækkun/lækkun vegna annarra breytinga	(2.741.791)	(2.832.634)
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	<u>323.633.417</u>	<u>299.742.600</u>

SKÝRINGAR

17. SKULDBINDINGAR UTAN EFNAHAGS

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í framtaks- og fasteignasjóðum eða sambærilegum samlagsfélögum fyrir ákveðna fjárhæð, sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga í árslok er sem hér greinir:

	2016	2015
Erlendir framtakssjóðir	5.342.476	4.685.810
Innlendir framtakssjóðir og samlagsfélög	2.931.471	5.094.927
Innlendir veðskuldabréfasjóðir og samlagsfélög	636.000	975.000
Aðrir sjóðir	295.330	3.197.508
	<u>9.205.277</u>	<u>13.953.244</u>

18. FJÁRFESTINGAR

18.1 Flokkun fjárfestinga

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka:

Fjárfestingar í árslok 2016	Fjárfestingar á gangvirði	Fjárfestingar á afskrifuðu kostnaðarverði	Samtals	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	129.273.761	0	129.273.761	129.273.761
Skuldabréf	54.936.931	124.229.165	179.166.096	183.517.620
Bundnar bankainnstæður	4.588.662	0	4.588.662	4.588.662
Aðrar fjárfestingar	0	372.119	372.119	413.900
Fjárfestingar samtals	<u>188.799.354</u>	<u>124.601.284</u>	<u>313.400.638</u>	<u>317.793.943</u>

Fjárfestingar í árslok 2015	Fjárfestingar á gangvirði	Fjárfestingar á afskrifuðu kostnaðarverði	Samtals	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	133.361.838	0	133.361.838	133.361.838
Skuldabréf	52.077.074	114.120.254	166.197.328	170.377.469
Bundnar bankainnstæður	4.705.746	0	4.705.746	4.705.746
Aðrar fjárfestingar	0	754.346	754.346	805.000
Fjárfestingar samtals	<u>190.144.658</u>	<u>114.874.600</u>	<u>305.019.258</u>	<u>309.250.053</u>

18.2 Fjármálagerningar á gangvirði

Gangvirði fjármálagernings er það viðskiptaverð sem greitt væri við kaup eða fengið væri við sölu í frjálsum viðskiptum milli markaðsaðila. Þegar markaðsverð liggur ekki fyrir notar sjóðurinn verðmatsaðferðir sem byggjast á mati og forsendum sem eru í samræmi við þær sem markaðsaðilar myndu miða við í verðlagningu fjármálagerningsins. Í sumum tilfellum beitir sjóðurinn nálgun við mat á virði fjármálagerninga. Þessar nálganir eru útskýrðar nánar hér á eftir.

Í töflunum hér að neðan eru fjármálagerningar sem færðir eru á gangvirði flokkaðir í þrjú þrep sem endurspeгла hvaða gögn voru notuð við mat á virði þeirra.

Þrepin þrjú hafa verið skilgreind með eftirfarandi hætti:

Þrep 1 : Skráð verð eigna sem átt er viðskipti með á skipulögðum verðbréfamörkuðum.

Þrep 2 : Matsverð sem byggist á greinanlegu skráðu verði öðru en því sem tilgreint er í 1. þrepi annaðhvort beint eða óbeint (afleitt af verði).

Þrep 3 : Matsverð eigna byggir á áreiðanlegum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum.

Eignir á gangvirði í árslok 2016	Þrep 1	Þrep 2	Þrep 3	Samtals
Eignarhlutar í félögum og sjóðum	101.809.796	0	27.463.965	129.273.761
Skuldabréf	54.272.100	664.831	0	54.936.931
Bundnar bankainnstæður	4.588.662	0	0	4.588.662
	<u>160.670.559</u>	<u>664.831</u>	<u>27.463.965</u>	<u>188.799.354</u>

Eignir á gangvirði í árslok 2015	Þrep 1	Þrep 2	Þrep 3	Samtals
Eignarhlutar í félögum og sjóðum	100.350.985	0	33.010.853	133.361.838
Skuldabréf	51.464.961	612.114	0	52.077.074
Bundnar bankainnstæður	4.705.746	0	0	4.705.746
	<u>156.521.692</u>	<u>612.114</u>	<u>33.010.853</u>	<u>190.144.658</u>

19. ÁHÆTTUÞÆTTIR Í STARFSEMI OG ÁHÆTTUSTÝRING

Hlutverk stjórnar samkvæmt lögum er að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykkt og innleiðing áhættustefnu. Á grundvelli hennar felur stjórn sjóðsins framkvæmdastjóra og áhættustjóra sjóðsins umsjón með framkvæmd stefnunnar. Áhættustefna sjóðsins var yfirfarin á árinu 2016 og var uppfærð stefna samþykkt af stjórn 12.12.2016.

Lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á að áhættustefnan og framkvæmd hennar sé virkur þáttur í starfseminni. Stefnan tekur m.a. mið af leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins um áhættustýringu lífeyrissjóða, reynslu af áhættustýringu, eðli og umfangi reksturs sjóðsins og skýrslu erlendra aðila eins og IOPS (e. International Organisation of Pension Supervision).

Í áhættustefnunni er skipulag sjóðsins skilgreint, mælt fyrir um umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, þeir áhættuþættir sem sjóðurinn fylgist með tilgreindir sem og hvernig með þeim er fylgst. Jafnframt er í stefnunni yfirlit yfir helstu áhættuþætti.

Áhætta í starfsemi sjóðsins er skilgreind, til samræmis við skilgreiningu í leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins, sem öll þau atvik sem auka marktækt líkur á því að sjóðurinn nái ekki markmiðum sínum. Nær þessi áhætta bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum. Með áhættu er átt við öll þau atvik sem hafa marktæk áhrif á fjárhagslega stöðu sjóðsins.

Megináhættuflokkar í starfsemi sjóðsins eru lífeyristryggingaáhætta, fjárhagsleg áhætta (markaðsáhætta), mótaðilaáhætta, lausafjárahætta og rekstraráhætta.

19.1 FJÁRHAGSLEG ÁHÆTTA

Fjárhagsleg áhætta felst í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna liða innan og utan efnahagsreiknings vegna breytinga á markaðsvirði þessara liða, þar á meðal breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði hlutabréfa. Fjárhagslegri áhættu má skipta í a) vaxta- og endurfjárfestingaáhættu, b) uppgreiðsluáhættu, c) markaðsáhættu, d) gjaldmiðlaáhættu, e) ósamræmisáhættu, f) verðbólguáhættu, og g) áhættu vegna eigna og skuldbindinga utan efnahagsreiknings.

a) Vaxtaáhætta

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Ef vextir hækka getur það leitt til lækkunar á markaðsvirði bréfa auk þess sem taka þarf tillit til þess að áhætta er meiri eftir því sem bréfin eru til lengri tíma. Lækki vaxtakjör leiðir það til þess að langtímaávöxtun skuldabréfa lækkar þar sem nýjar fjárfestingar í skuldabréfum eiga sér stað á lækkaðri kröfu.

Hluti skuldabréfa sjóðsins er færður til bókar á gangvirði og hluti á á upphaflegri ávöxtunarkröfu við kaup. Sá hluti sem færður er til bókar á gangvirði er næmur fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði. Hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hafa á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkrafa hækki um 100 punkta. 100 punkta breyting samsvarar eins prósentustigs breytingu á ávöxtunarkröfu.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
Breyting á ávöxtunarkröfu	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun
Skuldabréf færð á gangvirði	4.905.445	(4.665.081)	4.973.701	(3.939.168)
Samtals gangvirðisbreyting	4.905.445	(4.665.081)	4.973.701	(3.939.168)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	307.477.861	307.477.861	301.668.277	301.668.277
Breyting á hreinni eign	4.905.445	(4.665.081)	4.973.701	(3.939.168)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði	312.383.306	302.812.779	306.641.978	297.729.108

b) Uppgreiðsluáhætta

Hættan á að skuldabréf með föstum vöxtum verði greidd upp fyrir gjalddaga og að lífeyrissjóðurinn fái ekki þá ávöxtun sem stefnt er að. Samkvæmt reglum sem Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga (FÍT) hefur gefið út er uppgreiðsluáhætta skilgreind sem líkur á að uppgreiðslur vaxi eftir því sem munur á vöxtum skuldabréfa og markaðsvöxtum er meiri.

c) Markaðsáhætta

Hætta á lækkun á markaðsvirði verðbréfa, svo sem hlutabréfa og hlutdeildarskírteina verðbréfasjóða. Mælikvarði á markaðsáhattu slíkra verðbréfa er jafnan flókt ávöxtunar verðbréfa, reiknað sem frávik ávöxtunar. Fjárhæð í húfi (VaR, e. value at risk) er notað til að meta líkur á hámarkstapi sem getur orðið vegna breytinga á markaðsvirði eigna m.v. 99,5% og 95% líkur, þ.e. 0,5% og 5% líkur á tapi vegna breytinga á markaðsvirði eigna og skuldbindinga byggt á sögulegum gögnum um flókt og vænta raunávöxtun. Staðalfrávik er notað til að meta flókt/sveiflur eignasafna. Samdreifni (e. covariance) milli eignaflokka er metin sem hluti af markaðsáhattu sjóðsins. Samdreifni og samval eigna með mismunandi fylgni stuðlar að aukinni áhættudreifingu.

Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir:	Fjárhæð		Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	56.215.020	58.618.207	18,3%	19,4%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	55.818.876	52.225.357	18,2%	17,3%
Samtals	112.033.896	110.843.565	36,4%	36,8%

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhl. í félögum og sjóðum á eignir sjóðsins og tryggingafræðilega stöðu er sýnd hér að neðan. Tekið skal fram að 5% og 10% hækkun á gangvirði hefur sömu áhrif en í gagnstæða átt.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
Breyting á gangvirði:	(5,0%)	(10,0%)	(5,0%)	(10,0%)
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabr.sjóði	(2.810.751)	(5.621.502)	(2.930.910)	(5.861.821)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabr.sjóði	(2.790.944)	(5.581.888)	(2.611.268)	(5.222.536)
Samtals gangvirðisbreyting	(5.601.695)	(11.203.390)	(5.542.178)	(11.084.356)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	307.405.489	307.405.489	301.581.993	301.581.993
Breyting á hreinni eign	(5.601.695)	(11.203.390)	(5.542.178)	(11.084.356)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði	301.803.794	296.202.099	296.039.815	290.497.637
Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
Breyting á gangvirði:	5%	10%	5%	10%
Áhrif vegna innlendra hlutabréfa og hlutabréfasjóða	(0,6%)	(1,2%)	(0,7%)	(1,4%)
Áhrif vegna erlendra hlutabréfa og hlutabréfasjóða	(0,6%)	(1,2%)	(0,6%)	(1,2%)
Samtals gangvirðisbreyting	(1,2%)	(2,3%)	(1,3%)	(2,6%)
Tryggingafræðileg staða	(4,1%)	(4,1%)	0,0%	0,0%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	(1,2%)	(2,3%)	(1,3%)	(2,6%)
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði	(5,3%)	(6,4%)	(1,3%)	(2,6%)

d) Gjaldmiðlaáhætta

Gjaldmiðlaáhætta sjóðsins felst í hættu á að breytingar á gengi gjaldmiðla (styrking ISK) rýri verðmæti erlendra eigna sjóðsins mælt í íslenskum krónum. Þá er áhættan helst fólgin í gengisflökti ISK gagnvart öðrum myntum og samdreifni milli þeirra. Meirihluti eigna sjóðsins er í íslenskum krónum en um 24,2% er í erlendum fjáreignum. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur sjóðsins. Upplýsingar um gengi og útreikning á flökti taka tillit til meðalgengis Seðlabanka Íslands en eignir í árslok eru tilgreindar á miðgengi Seðlabanka Íslands.

Mynt	Árslokagengi		Meðalgengi		Ársflökt
	2016	2015	2016	2015	
USD	112,55	129,28	120,39	131,53	6,90%
EUR	118,8	140,93	133,22	145,89	5,20%
NOK	13,07	14,70	16,32	14,33	8,10%
GBP	138,57	191,59	163,41	201,09	12,0%

Mynt	Fjárhæð		Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
	2016	2015		
USD	45.358.076	46.398.358	14,8%	15,4%
EUR	24.938.840	24.699.538	8,1%	8,2%
NOK	2.016.971	2.157.575	0,7%	0,7%
GBP	913.846	2.201.482	0,3%	0,7%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	1.275.077	1.407.179	0,7%	0,5%
Samtals	74.502.810	76.864.132	24,5%	25,5%

Næmnigreining

Í töflunni hér að neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gagnvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna í erlendri mynt, hreina eign til greiðslu lífeyris og tryggingafræðilega stöðu miðað við stöðu eigna í viðkomandi gjaldmiðli á reikningsskiladegi. 5% og 10% veiking á gengi íslensku krónunnar hefði öfug áhrif.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
Styrking á gengi íslensku krónunnar:	5%	10%	5%	10%
USD	(2.267.904)	(4.535.808)	(2.319.918)	(4.639.836)
EUR	(1.246.942)	(2.493.884)	(1.234.977)	(2.469.954)
NOK	(100.849)	(201.697)	(107.879)	(215.758)
GBP	(45.692)	(91.385)	(110.074)	(220.148)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(63.754)	(127.508)	(70.359)	(140.718)
Samtals gangvirðisbreyting	(3.725.140)	(7.450.281)	(3.843.207)	(7.686.413)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	307.405.489	307.405.489	301.581.993	301.581.993
Breyting á hreinni eign	(3.725.140)	(7.450.281)	(3.843.207)	(7.686.413)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði	303.680.349	299.955.208	297.738.786	293.895.580

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
Styrking á gengi íslensku krónunnar:	5%	10%	5%	10%
USD	(0,5%)	(0,9%)	(0,5%)	(1,1%)
EUR	(0,3%)	(0,5%)	(0,3%)	(0,6%)
NOK	(0,0%)	(0,0%)	(0,0%)	(0,1%)
GBP	(0,0%)	(0,0%)	(0,0%)	(0,1%)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(0,0%)	(0,0%)	(0,0%)	(0,0%)
Samtals	(0,8%)	(1,6%)	(0,9%)	(1,8%)
Tryggingafræðileg staða	(4,1%)	(4,1%)	0,0%	0,0%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	(0,8%)	(1,6%)	(0,9%)	(1,8%)
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði	(4,9%)	(5,6%)	(0,9%)	(1,8%)

e) Ósamræmisáhætta

Ósamræmisáhætta vísar til ósamræmis í breytingum á markaðsverði eigna annars vegar og virði skuldbindinga hins vegar. Dæmi um áhættuþátt er verðtrygging. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar, en eignasafn er sjaldnast verðtryggt að fullu. Ýmsar eignir hafa þó eiginleika óbeinnar verðtryggingar. Álagspróf eða næmnipróf eru dæmigerð próf fyrir ósamræmi eigna og skuldbindinga þar sem leitast er við að meta næmni eigna og skuldbindinga fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem eru sameiginlegir í báðum tilvikum.

f) Verðbólguáhætta

Verðbólguáhætta er sú hætta að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun eigna. Verðbólguáhætta er viðvarandi í rekstri sjóðsins þar sem skuldbindingar eru að fullu verðtryggðar en eignasafnið er hins vegar að hluta verðtryggt.

Verðtryggðar eignir:	Fjárhæð		Hlutfall af eignum	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Skuldabréf með ábyrgð ríkisins	55.695.601	56.741.467	18,1%	18,8%
Útlán til sjóðfélaga og annarra	43.832.105	39.541.720	14,3%	13,1%
Önnur skuldabréf	33.587.013	28.660.890	10,9%	9,5%
Verðtryggð innlán	1.374.875	1.643.344	0,4%	0,5%
Samtals	134.489.594	126.587.421	43,7%	42,0%

g) Áhætta vegna eigna og skuldbindinga utan efnahagsreiknings

Hætta á breytingum á undirliggjandi eignum eða skuldbindingum utan efnahags. Dæmi um slíkt eru skuldbindingar í innlendum og erlendum framtakssjóðum.

19.2 Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi ef gagnaðili fjármálagernings uppfyllir ekki ákvæði hans. Með mótaðilaáhöttu er átt við að útgefendur verðbréfa svo sem lántakendur eða fyrirtæki, verði gjaldþrota eða hæfi mótaðilans til greiðslu versni verulega. Mótaðilaáhöttu má skipta í útlánaáhöttu, samþjöppunaráhöttu, landsáhöttu, afhendingaráhöttu og uppgjöráhöttu. Við mat á heildarmótaðilaáhöttu skal meta mótaðilaáhöttu stærstu skuldara m. t. t. líkinda á greiðslufalli að einhverju eða öllu leyti.

Undir mótaðilaáhöttu fellur m.a. útlánaáhöttu, sem er hættan á greiðslufalli skuldara og tapi sem af því getur orðið. Skuldaraáhöttu er mæld með gjaldþolsprófi eða lánshæfismati. Aldursgreining vanskila og breyting á tryggingahlutföllum eru önnur dæmi um mat á útlánaáhöttu. Undir mótaðilaáhöttu fellur einnig afhendingar- og uppgjöráhöttu, þ.e. hættan á að mótaðili afhendi ekki verðbréf í samræmi við samning.

Þeir mótaðilar sjóðsins sem hafa opinbera lánshæfiseinkunn eru m.a. ríkissjóður og Íbúðalánasjóður. Ríkissjóður er með einkunnirnar A1/A/BBB+ (Moody's/Standard & Poor's/Fitch) þegar kemur að langtímaskuldbindingum í innlendra mynt.

19.3 Útlánaáhætta

Lánshæfismat miðast við 31.12.2016:

	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs, lánshæfismat S&P BBB+	81.532.602	79.419.145	26,5%	26,3%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs, önnur	11.890.708	12.476.139	3,9%	4,1%
Útlán til sjóðfélaga og annarra	44.587.559	40.279.775	14,5%	13,4%
Önnur skuldabréf	47.651.230	42.450.862	15,5%	14,1%
Varúðarniðurfærsla veðskuldabréfa	(6.496.003)	(8.428.593)	-2,1%	-2,8%
Samtals	179.166.096	166.197.328	58,3%	55,1%

Vanskilatöflur:

	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall	Hlutfall
90 daga vanskil	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Útlán til sjóðfélaga	19.198	34.958	0,1%	0,2%
Önnur útlán	9.854	28.194	0,0%	0,0%
Önnur skuldabréf	8.358	14.473	0,0%	0,0%

Varúðarniðurfærsla vegna útlána og skuldabréfa

Í árslok 2016	(6.496.003)
Í árslok 2015	(8.428.593)
Lækkun niðurfærslu	1.932.590

19.4 Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyrstryggingaráhætta er hættan á því að lífeyrissjóður geti ekki staðið við lífeyrisskuldbindingar sínar (greitt lífeyri) að fullu. Lífeyrstryggingaráhættu má skipta í skerðingaráhættu, iðgjaldaáhættu, umhverfisáhættu, lýðfræðilega áhættu og réttindaflutningsáhættu. Til þess að meta lífeyrstryggingaráhættu er m.a. horft á hlutfall lífeyris á á móti iðgjöldum, aldursamsetningu sjóðfélaga og fleira.

Með því að framkvæma tölfræðilegar hermanir (e. simulation) á eignum og skuldbindingum sjóðsins miðað við mismunandi forsendur er hægt að meta líkur á að sjóðurinn þurfi að breyta réttindum, sbr. nánari ákvæði laga og samþykktu sjóðsins.

Álagspróf með hliðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013

Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf með hliðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013. Markmið með framkvæmd álagsprófsins er að meta hvort tryggingafræðileg staða sjóðsins verði undir -10% miðað við mismunandi álagsþætti. Þetta er gert þar sem að í 39. gr. laga nr. 129/1997 er kveðið á um að ef heildartryggingafræðileg staða lífeyrissjóða án ábyrgðar, leiðir í ljós að meira en 10% munur er á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga er skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Með sama hætti þarf að gera breytingar á samþykktum ef munurinn hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár.

19.5 Lausafjánhætta

Lausafjánhætta er hætta á að lífeyrissjóður hafi ekki nægjanlegt laust fé til að mæta greiðsluskuldbindingum. Skipta má lausafjánhættu í seljanleikaáætta og útstreymisáætta.

Seljanleikaáættan lýtur að áhættunni á því að ekki sé unnt að selja verðbréf eða innleysa fjármálagerninga á nógu skömmum tíma, nema undir matsvirði, til að mæta greiðslu á skuldbindingu. Útstreymisáætta vísar hins vegar til hættunnar á að eignir renni hraðar úr sjóðnum en ráð var fyrir gert.

Hlutfall innlána, skuldabréfa með ábyrgð ríkissjóðs og skráðra verðbréfa af eignum:

	2016	2015
Innlán	2,0%	4,0%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	30,4%	30,5%
Innlend skráð hlutabréf	18,3%	19,7%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnana og fyrirtækja	6,4%	5,9%
Erlend skráð hlutabréf	2,3%	2,7%
Erlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum (lög nr. 30/2003)	14,5%	14,2%
Samtals	74,0%	76,9%

Til að lágmarka útstreymisáætta er fylgst með útstreymi greidds lífeyris og innstreymi iðgjalda og afborgana/arðgreiðslna af verðbréfum. Ef hlutfallið er lægra en 100% þýðir það að meira innstreymi er af iðgjöldum til sjóðsins heldur en sjóðurinn greiðir út af lífeyri, þ.e. nettó innstreymi fjármagns til sjóðsins.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum:

	2016	2015
Lífeyrir	9.323.429	8.867.265
Iðgjöld	13.476.034	11.426.582
Lífeyrisbyrði	69,2%	77,6%

19.6 Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er áhætta vegna taps sem stafar af; ófullnægjandi eða ónothæfum innri verkferlum, starfsmönnum, kerfum eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Skipta má rekstraráhættu í starfsmannaáætta, áhættu vegna svika, áhættu vegna upplýsingatækni, orðsporsáætta, pólitíska áhættu, úrskurðaráhættu lífeyris, áhættu vegna útvistunar og upplýsingaáhættu.

Einn mikilvægasti þáttur í starfsemi Birtu er skipulag starfseminnar sem byggir á skilvirkum reglum, verklagsreglum og ferlum. Til að lágmarka rekstraráhættu þarf innra verklag að innifela eftirlitsaðgerðir sem eiga að vera óaðskiljanlegur hluti af daglegri starfsemi sjóðsins. Mikilvægt er að starfsmenn og stjórnendur séu vel upplýstir um tilvist reglna og ferla sjóðsins og að þeim sé markvisst fylgt eftir.

Undir rekstraráhættu flokkast jafnframt pólitísk áhætta, en hún er skilgreind sem áhætta af því að aðgerðir eða aðgerðarleysi stjórnvalda auki lífeyrisbyrði sjóðs, auk annarra neikvæðra áhrifa sem óvissa um mögulegar stjórnvaldsaðgerðir kann að skapa. Hér undir falla einnig breytingar á lögum eða reglum um starfsemina eða túlkun þeirra sem valda verulegum breytingum á starfseminni. Þetta kunna t.d. að vera breytingar á lögum um lífeyrissjóði, uppgjorsreglum, skattalögum, lögum um aðra aðila sem hafa áhrif á starfsemi sjóðsins, eftirlits og eftirlitsreglum og heimildum til fjárfestinga.

20. SAMEINING

Birta lífeyrissjóður tók formlega til starfa 1. desember 2016, að fengnu samþykki fjármálaráðuneytisins. Sjóðurinn varð til við samruna Sameinaða lífeyrissjóðsins og Stafa lífeyrissjóðs. Samanburðarfjárhæðir við samanburðarárið 2015 í ársreikningi 2016 sundurliðast með eftirfarandi hætti.

	Sameinaði lífeyrissjóðurinn	Stafir lífeyrissjóður	Birta lífeyrissjóður
EIGNIR			
FJÁRFESTINGAR			
Húseignir og lóðir	0	117.009	117.009
Verðbréf með breytil. tekjum	61.627.014	48.304.914	109.931.928
Verðbréf með föstum tekjum	70.285.970	50.577.777	120.863.747
Veðlán	19.712.866	16.955.605	36.668.471
Innlánsdeildainnstæður	0	117.225	117.225
Bankainnstæður	644.130	2.335.050	2.979.180
Aðrar fjárfestingar	292.329	885.262	1.177.591
	152.562.309	119.292.842	271.855.151
KRÖFUR			
Kröfur á launagreiðendur	394.615	497.898	892.513
Aðrar kröfur	392.642	431.670	824.312
	787.257	929.569	1.716.826
AÐRAR EIGNIR			
Rekstrarfjármunir og aðrar efnislegar eignir	14.982	16.380	31.361
Sjóður og veltiinnlán	4.634.854	5.089.835	9.724.689
	4.649.835	5.106.215	9.756.050
Eignir samtals	157.999.401	125.328.626	283.328.027
SKULDIR			
Áfallinn kostnaður	26.317	0	26.317
Aðrar skuldir	2.049.589	761.398	2.810.987
	2.075.906	761.398	2.837.304
Hrein eign til greiðslu lífeyris	155.923.495	124.567.227	280.490.722
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Samtryggingardeild	150.051.146	119.088.684	269.139.830
Séreignardeild	5.872.349	5.478.544	11.350.893
	155.923.495	124.567.227	280.490.722

SKÝRINGAR

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 2015

EIGNIR	Sameinaði lífeyrissjóðurinn	Stafir lífeyrissjóður	Birta lífeyrissjóður
FJÁRFESTINGAR			
Húseignir og lóðir	0	143.564	143.564
Verðbréf með breyttil. tekjum	71.777.374	60.626.632	132.404.006
Verðbréf með föstum tekjum	72.606.915	52.463.081	125.069.996
Veðlán	22.501.238	17.791.467	40.292.705
Innlánsdeildainnstæður	0	124.068	124.068
Bankainnstæður	622.850	2.368.151	2.991.001
Aðrar fjárfestingar	36.000	718.346	754.346
	167.544.377	134.235.308	301.779.684
KRÖFUR			
Kröfur á launagreiðendur	397.072	510.946	908.018
Aðrar kröfur	211.528	488.340	699.868
	608.600	999.286	1.607.886
AÐRAR EIGNIR			
Rekstrarfjármunir og aðrar efnislegar eignir	12.773	18.898	31.671
Sjóður og veltiinnlán	5.176.088	5.784.767	10.960.855
	5.188.861	5.803.665	10.992.526
Eignir samtals	173.341.837	141.038.259	314.380.096
SKULDIR			
Áfallinn kostnaður	38.634	0	38.634
Aðrar skuldir	2.197.656	190.928	2.388.584
	2.236.290	190.928	2.427.218
Hrein eign til greiðslu lífeyris	171.105.548	140.847.331	311.952.879
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Samtryggingardeild	164.805.413	134.984.120	299.789.533
Séreignardeild	6.300.134	5.863.211	12.163.345
	171.105.548	140.847.331	311.952.879

SKÝRINGAR

YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS Á ÁRINU 2015

IÐGJÖLD

	Sameinaði lífeyrissjóðurinn	Stafir lífeyrissjóður	Birta lífeyrissjóður
Iðgjöld sjóðfélaga	2.097.955	1.764.332	3.862.287
Iðgjöld launagreiðenda	3.987.933	3.457.520	7.445.453
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(29.180)	(21.228)	(50.408)
Ráðstöfun iðgjalda í séreign skv. lögum nr. 40/2014	0	(119.543)	(119.543)
Sérstök framlög	90.628	78.746	169.374
	6.147.336	5.159.828	11.307.164

LÍFEYRIR

Lífeyrir	5.178.448	3.458.290	8.636.738
Gjald til starfsendurhæfingarsjóðs	0	51.861	51.861
Umsjónarnefnd eftirlauna	(2.462)	(767)	(3.229)
Annar beinn kostn. v/örorkulífeyris	60.750	1.601	62.351
	5.236.736	3.510.985	8.747.721

FJÁRFESTINGARTEKJUR

Tekjur af eignarhlutum	7.662.580	10.057.835	17.720.415
Tekjur af húseignum og lóðum	182	0	182
Vaxtatekjur og gengismunur	6.934.745	4.916.095	11.850.840
Breyting á niðurfærslu	56.256	(58.239)	(1.983)
Aðrar fjárfestingartekjur	0	59.646	59.646
	14.653.763	14.975.338	29.629.101

FJÁRFESTINGARGJÖLD

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	195.025	128.673	323.698
Önnur fjárfestingargjöld	8.677	57.499	66.176
	203.702	186.172	389.874

REKSTRARKOSTNAÐUR

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	178.607	157.904	336.511
	178.607	157.904	336.511

Hækkun á hreinni eign á árinu	15.182.053	16.280.104	31.462.157
Hrein eign frá fyrra ári	155.923.495	124.567.227	280.490.722
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris	171.105.548	140.847.331	311.952.879

21. ÁHRIF UPPTÖKU Á REGLUM FME NR. 335/2015 Á ÁRSREIKNING SJÓÐSINS

Ársreikningur þessi eru fyrstu reikningsskil sjóðsins sem gerð eru í samræmi við reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Ársreikningurinn er gerður í samræmi við grundvöll og aðferðir sem lýst er í skýringu 2. Í þessari skýringu er gerð grein fyrir áhrifum á ársreikninginn vegna upptöku á nýju reglunum á mat og framsetningu einstakra liða reikningsskilanna. Fyrri reikningsskil voru gerð í samræmi við eldri reglur um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 55/2000. Þar sem um er að ræða heildstæða breytingu á reikningsskilaaðferðum er varðar flokkun, framsetningu og mat fjölmargra liða reikningsskilanna, eru afturvirk áhrif breytinga vegna fyrri tímabilla sýnd í ársreikningnum á þá liði sem verða fyrir breytingum vegna reikningsskilaaðferða.

Yfirfærsla í reikningsskil samkvæmt nýju reglunum er 1. janúar 2015. Lífeyrissjóðurinn gerir upphafsefnahagsreikning sinn miðað við þann dag. Reikningsskil þessi miðast við 31. desember 2016. Gildistökudagur nýju reglnanna er 1. janúar 2015, með möguleika á frestun upptöku til 1. janúar 2016, sem sjóðurinn nýtti sér.

Áhrif breytinganna snúa annars vegar að breytingu á mati ákveðinna fjármálagerninga og hins vegar að breytingu á framsetningu ýmissa liða efnahagsreiknings og yfirlits um breytingu á hreinni eign. Kröfur um ítarlegri skýringar vegna áhættustýringar og stjórnarháttá bætast við. Framsetning sjóðstreymis breytist verulega sem og að gerðar eru ítarlegri kröfur vegna skýringa m.a. um þóknarir til fjármálafyrirtækja.

a) **Breyting á mati.** Samkvæmt fyrri reglum færði sjóðurinn öll verðbréf með föstum tekjum á afskrifuðu kostnaðarverði, þ.m.t. alla skuldabréfaeign m.v. ávöxtunarkröfu við kaup. Meginreglan í nýjum reglum er að færa alla fjármálagerninga á gangvirði. Þó er áfram heimilt að færa skuldabréf sem halda á til gjalddaga á afskrifuðu kostnaðarverði. Stjórnendur sjóðsins hafa ákveðið að flokka meginhluta skuldabréfa sinna í flokkinn haldið til gjalddaga. Það á þó ekki við um alla skuldabréfaflokka, því stjórn sjóðsins samþykkti með skjalfestri stefnu, að flokka hluta ríkisskuldabréfa, íbúðabréfa og sértryggðra skuldabréfa fjármálafyrirtækja á gangvirði. Matsbreyting sem leiðir af breytingu mats framangreindra skuldabréfaflokka úr afskrifuðu kostnaðarverði í gangvirði ásamt matsvirði á óskráðum hlutabréfum og sjóðum skýrir þá breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris sem sett er fram í eftirfarandi töflum. Matsbreyting skuldabréfa hefur ekki áhrif á tryggingafræðilega stöðu.

b) **Tryggingafræðileg staða.** Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar er nú sett fram í fyrsta sinn sem aðalyfirlit. Í fyrri reikningsskilareglum voru upplýsingar um tryggingafræðilega stöðu eingöngu settar fram í skýringum. Aðferðafræði við mat á tryggingafræðilegri stöðu er óbreytt m.v. fyrri reikningsskil.

c) **Breyting í framsetningu.** Fjölmargar breytingar eru gerðar á flokkun og framsetningu liða í efnahagsreikningi og yfirliti um breytingu á hreinni eign. Flokkun fjárfestinga í efnahagsreikningi er m.a. breytt og jafnframt framsetningu tekna af þeim. Innheimtuþóknarir vegna aðila sem standa að sjóðnum eru nú dregnar frá rekstrarkostnaði en voru áður undir liðnum aðrar tekjur. Í eftirfarandi töflum er leitt fram hvar helstu breytingar vegna framsetningar koma fram. Breyting á framsetningu hefur engin áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris.

21.1 Afstemmingar á milli reikningsskilaaðferða samkvæmt reglum nr. 335/2015 og fyrri reikningsskilaaðferða

Eftirfarandi afstemmingar sýna áhrifin af innleiðingu nýrra reglna um ársreikninga lífeyrissjóða.

Fjárhæðir eru í þúsundum króna.

Hrein eign til greiðslu lífeyris:	1.1.2015	31.12.2015
Hrein eign til greiðslu lífeyris samkvæmt áður birtum reikningsskilum	280.490.722	311.952.879
Breytingar á reikningshaldslegu mati skuldabréfa	597.369	1.660.759
Breytingar á reikningshaldslegu mati óskráðra hlutabréfa og sjóða	415.370	131.700
Hrein eign til gr. lífeyris sbr. reglur 335/2015	281.503.461	313.745.338

Við upptöku nýrra reglna nr. 335/2015 hefur sjóðnum verið gefin heimild til að færa skuldabréf sín á gangvirði eða afskrifuðu kostnaðarverði. Fyrri reglur gerðu ráð fyrir að öll skuldabréf væru færð á afskrifuðu kostnaðarverði. Sundurliðun á skiptingu gangvirðis skuldabréfa eftir stigum með heimildum nýrra reglna er að finna í skýringu 18.

Afstemming á breytingu úr reglum FME nr. 55/2000 (fyrrri reikningskilaaðferðir) í nýjar reglur nr. 335/2015

	Eldri reglur	Breyting á framsetn.	Mats- breyting	Nýjar reglur 1.1.2015	
EIGNIR					
FJÁRFESTINGAR					Fjárfestingar
Húseignir og lóðir	117.009	(117.009)	0	0	
Verðbréf með breyttil. tekjum	109.931.928	0	415.370	110.347.298	Eignarhl. í fél. og sjóðum
Verðbréf með föstum tekjum	120.863.747	36.668.471	597.369	158.129.587	Skuldabréf
Veðlán	36.668.471	(36.668.471)	0	0	
Innlánsdeildainnstæður	117.225	(117.225)	0	0	
Bankainnstæður	2.979.180	1.639.423	0	4.618.603	Bundnar bankainnstæður
Aðrar fjárfestingar	1.177.591	0	0	1.177.591	Aðrar fjárfestingar
	<u>271.855.151</u>	<u>1.405.189</u>	<u>1.012.739</u>	<u>274.273.079</u>	
KRÖFUR					Kröfur
Kröfur á launagreiðendur	892.513	0	0	892.513	á launagreiðendur
Aðrar kröfur	824.312	0	0	824.312	Aðrar kröfur
	<u>1.716.826</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1.716.826</u>	
AÐRAR EIGNIR					Ýmsar eignir
Rekstrarfjármunir og aðrar efnislegar eignir	31.361	117.009	0	148.370	Varanl. rekstr.fjárm.
Sjóður og veltiinnlán	9.724.689	(9.724.689)	0		
	<u>9.756.050</u>	<u>(9.607.680)</u>	<u>0</u>	<u>148.370</u>	
		8.202.491	0	8.202.491	Handbært fé
Eignir samtals	<u>283.328.027</u>	<u>0</u>	<u>1.012.739</u>	<u>284.340.766</u>	Eignir samtals
SKULDIR					Skuldir
Áfallinn kostnaður	26.317	23.350	0	49.667	Áf. kostn. og f.fr. innh. t.
Aðrar skuldir	2.810.987	(23.350)	0	2.787.638	Aðrar skuldir
	<u>2.837.304</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.837.304</u>	
Hrein eign til gr. lífeyris	<u>280.490.722</u>	<u>0</u>	<u>1.012.739</u>	<u>281.503.461</u>	Hrein eign til gr. lífeyris
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris					
Samtryggingardeild	269.139.830	0	1.012.739	270.152.569	
Séreignardeild	11.350.893	0	0	11.350.893	
	<u>280.490.722</u>	<u>0</u>	<u>1.012.739</u>	<u>281.503.461</u>	

	Eldri reglur	Breyting á framsetn.	Mats-breyting	Nýjar reglur 1.1.2015	
EIGNIR					
FJÁRFESTINGAR					Fjárfestingar
Húseignir og lóðir	143,564	(143,564)	0	0	
Verðbréf með breyttil. tekjum	132,404,006	826,132	131,700	133,361,838	Eignarhl. í fél. og sjóðum
Verðbréf með föstum tekjum	125,069,996	39,466,573	1,660,759	166,197,328	Skuldabréf
Veðlán	40,292,705	(40,292,705)	0		
Innlánsdeildainnstæður	124,068	(124,068)			
Bankainnstæður	2,991,001	1,714,746	0	4,705,746	Bundnar bankainnstæður
Aðrar fjárfestingar	754,346	0	0	754,346	Aðrar fjárfestingar
	<u>301,779,684</u>	<u>1,447,114</u>	<u>1,792,459</u>	<u>305,019,258</u>	
KRÖFUR					
					Kröfur
Kröfur á launagreiðendur	908,018	10,983	0	919,002	á launagreiðendur
Aðrar kröfur	699,868	(31,475)	0	668,393	Aðrar kröfur
	<u>1,607,886</u>	<u>(20,491)</u>	<u>0</u>	<u>1,587,394</u>	
AÐRAR EIGNIR					
					Ýmsar eignir
Rekstrarfjármunir og aðrar efnislegar eignir	31,671	143,564	0	175,235	Varanlegir rekstrarfjárm.
Sjóður og veltiinnlán	10,960,855	(10,960,855)	0	0	Aðrar eignir
	<u>10,992,526</u>	<u>(10,817,291)</u>	<u>0</u>	<u>175,235</u>	
		9,370,177	0	9,370,177	Handbært fé
Eignir samtals	<u>314,380,096</u>	<u>(20,491)</u>	<u>1,792,459</u>	<u>316,152,064</u>	Eignir samtals
Skuldir					
					Skuldir
Áfallinn kostnaður	38,634	36,628	0	75,262	Áfallinn kostn. og fyrirfram innh. tekjur
Aðrar skuldir	2,388,584	(57,119)	0	2,331,464	Aðrar skuldir
	<u>2,427,218</u>	<u>(20,491)</u>	<u>0</u>	<u>2,406,726</u>	
Hrein eign til gr. lífeyris	<u>311,952,879</u>	<u>0</u>	<u>1,792,459</u>	<u>313,745,338</u>	Hrein eign til gr. lífeyris
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris					
Samtryggingardeild	299,789,533	0	1,792,459	301,581,993	
Séreignardeild	12,163,345	0	0	12,163,345	
	<u>311,952,879</u>	<u>0</u>	<u>1,792,459</u>	<u>313,745,338</u>	

SKÝRINGAR

YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS Á ÁRINU 2015

	Eldri reglur	Breyting á framsetn.	Mats-breyting	Nýjar reglur 1.1.2015	
IÐGJÖLD					Iðgjöld
Iðgjöld sjóðfélaga	3.862.287	14.144	0	3.876.432	Iðgjöld sjóðfélaga
Iðgjöld launagreiðenda	7.445.453	(14.269)	0	7.431.185	Iðgjöld launagreiðenda
Réttindaflutn. og endurgr.	(50.408)	0	0	(50.408)	Réttindaflutn. og endurgr.
Ráðstöfun iðgjalda í séreign	(119.543)	119.543	0	0	
Sérstök framlög	169.374	0	0	169.374	Sérstök aukaframlög
	11.307.164	119.419	0	11.426.582	
LÍFEYRIR					Lífeyrir
Lífeyrir	8.636.738	119.543	0	8.756.281	Heildarfjárhæð lífeyris
Gjald til starfsendurh.sjóðs	51.861	58.073	0	109.934	Framl. til starfsendurh.sj.
Umsjónarnefnd eftirlauna	(3.229)	3.229	0	0	
Annar beinn kostn. v/örorkul.	62.351	(61.302)	0	1.049	Beinn kostnaður v/örorkul.
	8.747.721	119.543	0	8.867.264	
FJÁRFESTINGARTEKJUR					Hr. fjárfestingartekjur
Tekjur af eignarhlutum	17.720.415	1.728.362	(283.670)	19.165.106	Hr. tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum
Tekjur af húseignum/lóðum	182	10.224.863	1.063.390	11.288.435	Hr. tekjur af skuldabr.
Vaxtatekjur og gengismunur	11.850.840	(11.850.840)	0	0	Hr. tekjur af afleiðusamn.
Lækkun á niðurfærslu	(1.983)	217.759	0	215.777	Vaxtat. af bundnum bankainnstæðum
Aðrar fjárfestingartekjur	59.646	90.227	0	149.873	Vaxtat. af handbæru fé
	0	66.001	0	66.001	Vaxtat. af iðgjöldum og öðrum kröfum
	0	47.279	0	47.279	Ýmsar fjárfestingartekjur
	0	(603.570)	0	(603.570)	Fjárfestingargjöld
	29.629.101	(79.920)	779.720	30.328.900	
FJÁRFESTINGARGJÖLD					
Skrifstofu- og stjórnunark.	323.698	(323.699)	0	0	
Önnur fjárfestingargjöld	66.176	(66.176)	0	0	
	389.874	(389.875)	0	0	
REKSTRARKOSTNAÐUR					Rekstrarkostnaður
Skrifstofu- og stjórnunark.	336.511	309.830	0	646.341	Skrifstofu- og stjórnunark.
	336.511	309.830	0	646.341	
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris					
Hækkun á hreinni eign	31.462.157	0	779.720	32.241.877	
Hrein eign frá fyrra ári	280.490.722	0	1.012.739	281.503.461	Hrein eign frá fyrra ári
Hrein eign í árslok t. gr. líf.	311.952.879	0	1.792.459	313.745.338	Hrein eign í árslok til gr.l.

KENNITÖLUR

22. FIMM ÁRA YFIRLIT SAMTRYGGINGARDEILDAR

	2016	2015	2014	2013	2012
Ávöxtun					
Hrein raunávöxtun	(1,49%)	8,48%	6,79%	5,57%	7,46%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ár	5,33%	6,07%	4,60%	2,66%	(3,02%)
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ár	0,47%				
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	33,20%	33,95%	28,50%	25,25%	20,25%
Skráð skuldabréf	40,02%	39,23%	42,50%	44,65%	45,00%
Veðlán	14,50%	13,50%	13,85%	14,20%	15,55%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	8,85%	11,20%	13,00%	13,75%	15,35%
Óskráð skuldabréf	1,98%	1,90%	1,41%	1,65%	3,10%
Bankainnstæður, bundnar	1,44%	0,20%	0,74%	0,50%	0,75%
Aðrar fjárfestingar	0,00%	0,03%	0,00%	0,00%	0,00%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	78,04%	74,15%	74,35%	75,50%	74,25%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	21,96%	25,85%	25,65%	24,50%	25,75%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	15.927	14.808	14.765	14.885	15.123
Heildarfjöldi greiðandi sjóðfélaga	18.470	18.128	18.008	18.146	18.553
Fjöldi lífeyrisþega	12.058	11.797	11.066	10.447	10.784
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	99.869	97.650	95.936	94.469	93.129
Stöðugildi	30,5	29,9	31,1	31,3	28,4
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld	13.476	11.307	10.653	10.078	9.743
Lífeyrir	9.323	8.748	8.280	7.703	7.046
Hreinar fjárfestingartekjur	3.048	29.629	20.812	22.660	25.801
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	689	660	652	628	545
Hækkun (lækkun) á hreinni eign	1,9%	11,2%	8,7%	10,4%	13,9%
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir	75,86%	74,03%	73,26%	72,74%	71,61%
Örorkulífeyrir	14,31%	15,62%	16,13%	16,19%	16,54%
Makalífeyrir	9,08%	9,38%	9,75%	10,23%	11,02%
Barnalífeyrir	0,75%	0,97%	0,85%	0,83%	0,83%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði	69,2%	77,4%	77,7%	76,4%	72,3%
Skrifst. og stjórnunarkostn. (alls) í % af iðgjöldum	5,11%	5,84%	6,12%	6,23%	5,59%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	0,96%	10,0%	7,7%	9,2%	22,1%
Skrifst. og stjórnunarkostn. í % af meðalstöðu eigna	0,22%	0,22%	0,24%	0,26%	0,47%
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar	(4,10%)	0,00%	(3,80%)	(5,75%)	(8,00%)
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar	(7,60%)	(2,55%)	(7,75%)	(10,35%)	(13,75%)

Fjárhæðir eru í þúsundum króna

KENNITÖLUR

23. FIMM ÁRA YFIRLIT SÉREIGNARDEILDAR

	2016	2015	2014	2013	2012
Ávöxtun					
<u>Leiðir sem voru í boði hjá Stöfum lífeyrissjóði</u>					
Hrein raunávöxtun, Leið 1	1,80%	1,90%	1,80%	1,80%	1,90%
Hrein raunávöxtun, Leið 2	5,80%	3,80%	3,70%	3,30%	3,40%
Hrein raunávöxtun, Leið 3	0,10%	10,50%	5,60%	14,90%	9,40%
<u>Leiðir sem voru í boði hjá Sameinaða Lífeyrissjóðnum</u>					
Hrein raunávöxtun, Innlánsleiðar	1,90%	1,90%	2,00%	1,70%	2,00%
Hrein raunávöxtun, Aldursleiðar 1	(4,20%)	3,80%	8,00%	8,00%	10,70%
Hrein raunávöxtun, Aldursleiðar 2	(1,70%)	4,60%	6,10%	5,70%	7,70%
Hrein raunávöxtun, Aldursleiðar 3	1,10%	5,40%	4,40%	2,90%	4,40%
Hrein raunávöxtun, Aldursleiðar 4	3,70%	5,50%	2,30%	0,70%	1,30%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar*					
síðustu 5 ár	3,71%	3,83%	3,87%	4,51%	(0,17%)
síðustu 10 ár	1,56%				

* Vakin er athygli á því að söguleg ávöxtun samtryggingardeildar er vegið meðaltal ávöxtunar Sameinaða Lífeyrissjóðsins og Stafa lífeyrissjóðs.

YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS ÁRIÐ 2016

SAMTRYGGINGARDEILD

	Skýr.	2016	2015
IÐGJÖLD			
Iðgjöld sjóðfélaga		3.972.479	3.507.459
Iðgjöld launagreiðenda		8.698.874	7.109.323
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(9.774)	(11.931)
		12.661.580	10.604.851
Sérstök aukaframlög		174.938	169.374
		12.836.518	10.774.226
LÍFEYRIR			
Heildarfjárhæð lífeyris		8.661.769	8.133.641
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		100.936	109.934
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris		5.037	1.049
		8.767.742	8.244.625
HREINAR FJÁRFESTINGARTEKJUR			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		(6.797.084)	18.932.631
Hreinar tekjur af skuldabréfum		9.642.882	10.841.777
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		70.321	88.995
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		(300.742)	116.713
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		90.122	64.841
Ýmsar fjárfestingartekjur		89.593	43.886
Fjárfestingargjöld		(311.225)	(585.184)
		2.483.866	29.503.660
REKSTRARKOSTNAÐUR			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður		656.466	603.837
Sameiningarkostnaður		72.680	0
		729.146	603.837
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		5.823.496	31.429.424
Hrein eign frá fyrra ári		301.581.993	270.152.569
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		307.405.489	301.581.993

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 2016

SAMTRYGGINGARDEILD

	Skýr.	31.12.2016	31.12.2015
EIGNIR			
FJÁRFESTINGAR			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum		127.452.729	131.511.675
Skuldabréf		172.288.952	159.628.624
Bundnar bankainnstæður		1.501.490	1.714.746
Aðrar fjárfestingar		372.119	754.346
		301.615.289	293.609.390
KRÖFUR			
Kröfur á launagreiðendur		1.664.675	919.002
Aðrar kröfur		130.508	622.393
		1.795.183	1.541.394
ÝMSAR EIGNIR			
Varanlegir rekstrarfjármunir		175.355	175.235
		175.355	175.235
Handbært fé		4.684.254	8.689.649
		308.270.083	304.015.669
Eignir samtals		308.270.083	304.015.669
SKULDIR			
Áfallinn kostnaður og fyrirframinnheimtar tekjur		93.979	75.262
Aðrar skuldir		770.614	2.358.414
		864.594	2.433.676
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		307.405.489	301.581.993

SJÓÐSTREYMI ÁRIÐ 2016

SAMTRYGGINGARDEILD

	Skýr.	2016	2015
INNGREIÐSLUR			
Iðgjöld		12.171.628	10.772.382
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		230.072	259.832
Aðrar inngreiðslur		525.914	283.998
		12.927.615	11.316.212
ÚTGREIÐSLUR			
Lífeyrir		8.767.742	8.250.878
Rekstrarkostnaður		1.004.127	620.723
Fjárfesting í rekstrarfjármunum		8.512	33.853
Aðrar útgreiðslur		0	58.485
		9.780.381	8.963.938
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		3.147.234	2.352.274
FJÁRFESTINGARHREYFINGAR			
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		2.865.785	1.657.344
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(24.741.305)	(25.231.565)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		20.029.960	20.345.737
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		27.004.818	15.623.367
Keypt skuldabréf		(41.942.403)	(23.558.122)
Seld skuldabréf		11.362.009	10.126.972
Uppgjör afleiðusamninga		(2.052.229)	(438.962)
Ný bundin innlán		0	(77.799)
Endurgreidd bundin innlán		283.577	129.063
Keyptar aðrar fjárfestingar		0	(213.599)
Seldar aðrar fjárfestingar		474.808	485.863
		(6.714.981)	(1.151.702)
(Lækkun)/ hækkun á handbæru fé		(3.567.747)	1.200.572
Gengismunur af handbæru fé		(437.648)	(111.109)
Handbært fé í upphafi árs		8.689.649	7.600.186
Handbært fé í lok árs		4.684.254	8.689.649

YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS ÁRIÐ 2016

SUNDURGREINT YFIRLIT SÉREIGNARLEIÐA

IÐGJÖLD

	Leið 1	Leið 2	Leið 3	Aldurs- leið 1	Aldurs- leið 2	Aldurs- leið 3	Aldurs- leið 4	Leið - I/IA	2016 Samtals	2015 Samtals
Iðgjöld sjófélaga	82.658	57.559	25.868	26.173	27.972	12.509	117.895	44.337	394.970	368.972
Iðgjöld launagreiðenda	64.672	49.760	32.276	23.239	24.845	9.106	105.546	28.871	338.313	321.861
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	19.347	(971)	(29.412)	(11.679)	(12.113)	(17.548)	(20.118)	(21.274)	(93.768)	(38.477)
	166.677	106.348	28.732	37.733	40.704	4.066	203.322	51.934	639.516	652.356

LÍFEYRIR

Heildarfjárhæð lífeyris	163.838	50.596	36.163	32.651	23.402	11.863	154.233	82.942	555.687	622.640
	163.838	50.596	36.163	32.651	23.402	11.863	154.233	82.942	555.687	622.640

HREINAR FJÁRFESTINGARTEKJUR

Hreinar tekjur af eignarhl. í félagum og sj.	0	13.444	(44.172)	(35.822)	(21.097)	(3.535)	0	0	(91.181)	232.475
Hreinar tekjur af skuldabréfum	0	103.207	93.524	18.540	23.657	8.980	216.749	0	464.657	446.658
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum	100.020	0	0	0	0	0	0	25.487	125.507	126.781
Vaxtatekjur af handbæru fé	0	6.249	2.387	1.613	1.827	344	13.149	8.485	34.053	33.159
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	0	0	0	109	175	24	469	289	1.066	1.160
Fjárfestingargjöld	0	(387)	0	(82)	(105)	(47)	(935)	0	(1.556)	(18.386)
	100.020	122.512	51.739	(15.642)	4.457	5.766	229.433	34.261	532.546	825.241

REKSTRARKOSTNAÐUR

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	7.229	4.366	6.224	1.819	1.593	526	9.165	1.936	32.859	42.504
	7.229	4.366	6.224	1.819	1.593	526	9.165	1.936	32.859	42.504
Hækkun á hreinni eign sjófélaga á árinu	95.630	173.899	38.084	(12.379)	20.165	(2.557)	269.357	1.317	583.516	812.453
Hrein eign sjófélaga frá fyrra ári	2.371.221	1.385.458	2.106.532	808.471	676.444	232.368	3.737.691	845.160	12.163.345	11.350.893
Hrein eign sjófélaga í lok árs til greiðslu lífeyris	2.466.851	1.559.357	2.144.616	796.092	696.609	229.811	4.007.048	846.477	12.746.861	12.163.345

Fjárhæðir eru í þúsundum króna

EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 2016

SUNDURGREINT YFIRLIT SÉREIGNARLEIÐA

EIGNIR	Leið 1	Leið 2	Leið 3	Aldurs- leið 1	Aldurs- leið 2	Aldurs- leið 3	Aldurs- leið 4	Leið - I/IA	2016 Samtals	2015 Samtals
FJÁRFESTINGAR										
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	0	320	1.094.727	431.057	255.338	39.590	0	0	1.821.032	1.850.163
Skuldabréf	0	1.344.333	997.949	320.418	394.660	172.071	3.647.713	0	6.877.144	6.568.704
Bundnar bankainnstæður	2.470.875	0	0	0	0	0	0	616.297	3.087.172	2.991.000
	2.470.875	1.344.653	2.092.676	751.475	649.998	211.661	3.647.713	616.297	11.785.349	11.409.868
KRÖFUR										
Aðrar kröfur	0	44.635	0	0	0	0	0	0	44.635	46.000
	0	44.635	0	0	0	0	0	0	44.635	46.000
Handbært fé	0	163.005	49.647	44.591	46.577	18.135	359.034	230.180	911.169	680.527
	0	163.005	49.647	44.591	46.577	18.135	359.034	230.180	911.169	680.527
Eignir samtals	2.470.875	1.552.293	2.142.323	796.066	696.575	229.796	4.006.747	846.477	12.741.152	12.136.395
SKULDIR										
Aðrar skuldir (inneign hjá samtryggingu)	4.025	(7.064)	(2.294)	(26)	(34)	(15)	(301)	0	(5.709)	(26.950)
	4.025	(7.064)	(2.294)	(26)	(34)	(15)	(301)	0	(5.709)	(26.950)
Hrein eign sjóðfélaga til greiðslu líffeyris	2.466.851	1.559.357	2.144.616	796.092	696.609	229.811	4.007.048	846.477	12.746.861	12.163.345

Fjárhæðir eru í þúsundum króna

SJÓÐSTREYMI ÁRIÐ 2016

SUNDURGREINT YFIRLIT SÉREIGNARLEIÐA

INNGREIÐSLUR

Iðgjöld
Innborgaðar vaxtat. af handb. fé og kröfum
Aðrar inngreiðslur

ÚTGREIÐSLUR

Lífeyrir
Rekstrarkostnaður
Aðrar útgreiðslur

Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga

FJÁRFESTINGARHREYFINGAR

Innb. tekjur af eignarhlutum í fél. og sj.
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa
Keypt skuldabréf
Seld skuldabréf
Ný bundin innlán
Endurgreidd bundin innlán
Seldar aðrar fjárfestingar

Hækkun á handbæru fé

Handbært fé í upphafi árs

Handbært fé í lok árs

	Leið 1	Leið 2	Leið 3	Aldurs- leið 1	Aldurs- leið 2	Aldurs- leið 3	Aldurs- leið 4	Leið - I/IIA	2016 Samtals	2015 Samtals
	166.877	108.544	28.415	37.733	40.704	2.635	204.753	51.934	641.594	645.625
	0	6.249	2.387	1.396	1.609	670	12.407	34.821	59.540	19.358
	0	0	123	(2.079)	(354)	386	17.520	9.022	24.618	6.404
	166.877	114.793	30.924	37.051	41.959	3.691	234.680	95.777	725.752	671.386
	156.578	53.379	35.851	32.651	23.402	11.863	154.233	82.942	550.899	606.869
	7.594	4.560	6.569	1.819	1.593	526	9.165	1.936	33.763	42.204
	0	387	0	0	0	0	0	0	387	6.248
	164.172	58.327	42.420	34.470	24.996	12.389	163.398	84.878	585.050	655.321
	2.705	56.466	(11.496)	2.581	16.964	(8.698)	71.282	10.899	140.702	16.066
	0	1.355	13.012	812	513	100	0	0	15.792	59.442
	0	0	(110.328)	(217.419)	(127.992)	(19.181)	0	0	(474.920)	(406.237)
	0	19.545	52.215	193.910	114.227	17.180	0	0	397.077	467.019
	0	155.208	149.603	72.793	54.566	33.365	410.110	0	875.645	796.580
	0	(271.790)	(146.517)	(60.208)	(74.158)	(32.333)	(685.417)	0	(1.270.423)	(1.154.719)
	0	111.787	71.576	25.772	31.743	13.840	293.389	0	548.107	156.295
	(2.705)	0	0	0	0	0	0	0	(2.705)	0
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	129.923
	0	1.365	0	0	0	0	0	0	1.365	13.854
	(2.705)	17.470	29.561	15.660	(1.101)	12.971	18.083	0	89.939	62.157
	0	73.935	18.065	18.241	15.863	4.273	89.365	10.899	230.641	78.222
	0	89.070	31.581	26.350	30.715	13.862	269.669	219.281	680.527	602.305
	0	163.005	49.647	44.591	46.577	18.135	359.034	230.180	911.169	680.527

Fjárhæðir eru í þúsundum króna

FINANCIAL STATEMENT 2016

Report of the Board of Directors and Managing Director	80
Independent Auditor's Report	83
Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments	85
Balance Sheet	86
Cash Flows Statement	87
Statement of Actuarial Position	88
Financial Indicators	89

FERAG

0110165461 C6J25193Z

0110165461

0110165461

C6J25193Z

0110165461

0110

REPORT OF THE BOARD OF DIRECTORS AND MANAGING DIRECTOR

Operations of the Fund

Birta Pension Fund operates pursuant to its Articles of Association and Act No. 129/1997 on Mandatory Pension Savings and the Activities of Pension Funds. It also operates on the basis of agreements between unions and employers of 19 May 1969 and 12 December 1995. Birta Pension Fund was created by the merger of the pension funds Sameinaði lífeyrissjóðurinn and Stafir lífeyrissjóður, which was approved at extraordinary annual meetings of the funds on 29 September 2016 and entered into effect on 1 December 2016. In order for the actuarial position of both funds to be identical upon merger, having regard to the new Articles of Association of Birta Pension Fund, it was necessary to decrease the accrued pension rights of members of the Mutual Pension Division of Sameinaði lífeyrissjóðurinn by 1.1% as at 31 December 2015 and increase the pension rights of members of the Mutual Pension Division of Stafir lífeyrissjóður by 1.8% as at the same date. The funds were merged as of 1 January 2016, but the pension rights section of the Birta Articles of Association entered into effect on 1 January 2017. The purpose of Birta Pension Fund is to ensure that pension benefits are available to its members, their surviving spouses and children in accordance with the Fund's Articles of Association as well as the Act on Mandatory Pension Savings and the Activities of Pension Funds.

New rules on the financial statements of pension funds

The annual financial statements of the Fund have been prepared in accordance with the new rules of the Icelandic Financial Supervisory Authority on the annual financial statements of pension funds, no. 335/2015, which are now used for the first time for the preparation of the financial statements for the year 2016. Comparison figures have been adjusted accordingly. As a result of these adjustments, the net assets of the Fund as at year-end 2015 have increased by ISK 1,792 million. In addition, the nominal return for 2016 increases by 0.2%. Further information on the impact of the adjustments can be found in note 21 in the original version of the financial statements.

Number of fund members, employers and contributions

The Fund is divided into two main departments, a Mutual Pension Division and a Private Pension Division. At year-end, 99,869 individuals had benefits in the Mutual Pension Division. In 2016, 18,470 individuals paid a contribution into the Mutual Pension Division and 4,630 employers. Active fund members, i.e. fund members who pay a regular contribution to the Fund each month, were 15,927. In 2016, total contributions paid to the Mutual Pension Division amounted to ISK 12,662 million. At year-end 2016, 25,723 individuals had benefits in the Private Pension Division. Active fund members in the Private Pension Division in 2016 were 1,663. In 2016, contributions paid to the Private Pension Division, before transfers of rights and repayments, amounted to ISK 733 million, an increase of 6.1% from the previous year.

Number of pensioners and pension payouts

In 2016, 12,058 pensioners on average received pension payouts from the Mutual Pension Division totalling ISK 8,662 million. There was a 2.2% increase in the number of pensioners during the year. The Fund's legally required contribution to vocational rehabilitation fund amounted to ISK 100.9 million. Pension payouts from the Private Pension Division totalled ISK 556 million. The Fund's pension burden, i.e. pension payouts as a percentage of contributions, was 69.2%, compared to 77.4% in the previous year.

Investment income and operating expenses

Net investment income amounted to ISK 3,016 million as compared to ISK 30,329 million in the previous year. The Fund's operating expenses, i.e. office and administration costs, amounted to ISK 689 million as compared to ISK 646 million in the previous year. Operating expenses as a percentage of the average asset position was 0.22%, compared to 0.22% in the previous year. Expenses associated with the merger of Sameinaði lífeyrissjóðurinn og Stafir lífeyrissjóður are stated separately from operating costs in the annual financial statements. The number of full-time equivalent position was 30.5 during the year and salary payments totalled ISK 420 million, including salary-related costs in the amount of ISK 72.8 million and an expensed vacation pay liability in the amount of ISK 18.9 million.

Net assets for pension payouts

Net assets of the Mutual Pension Division for pension payouts totalled ISK 307,405 million at year-end as compared to ISK 301,582 million in the preceding year. Net assets of the Private Pension Division totalled ISK 12,747 million as compared to ISK 12,163 million in the preceding year. In aggregate, the assets of the Mutual Pension Division and the Private Pension Division therefore totalled ISK 320,152 million, up from ISK 313,745 million at year-end 2015.

REPORT OF THE BOARD OF DIRECTORS AND MANAGING DIRECTOR

Return of assets

The nominal return on the Fund's assets in 2016 came to 0.71%, equivalent to -1.35% in real terms as compared to a real return of 8.34% in 2015. The average real return achieved by the Mutual Pension Division over the last 5 years is 5.33% and 0.47% over the last 10 years.

Actuarial appraisal

An actuarial appraisal performed as at year-end 2016 shows that the Fund's total liabilities exceeded total assets by 4.1% but were in balance at year-end 2015. The appraisal assumes that the return on the Fund's assets over the next few decades will be 3.5% above the increase in the consumer price index. Further details on the actuarial position can be found in a separate summary and in note 16 in the original version.

Events after the end of the fiscal year

No events that are material for the financial position of the Fund occurred from the end of the fiscal year until the date of signing of these annual financial statements.

Corporate governance and risk management

The Board of Directors of the Fund has established rules of procedure for itself which strive to adhere to the "Guidelines on Corporate Governance", issued by the Iceland Chamber of Commerce, Nasdaq OMX Iceland and the Confederation of Icelandic Employers in revised form in May 2015. The Guidelines are accessible on the website of the Iceland Chamber of Commerce at www.vi.is. The Fund follows the Guidelines in all major respects and has set up special selection committees as set out in the Articles of Association. However, the Fund's corporate governance policy does not include an analysis of environmental and social factors or information about the main aspects of the Board of Director's performance assessment. Further information about the Board of Directors and corporate governance can be found in a special statement by the Board of Directors which is attached to the original financial statements.

The Fund has established a risk management policy which has been approved by the Board of Directors. It can be found on the Fund's website. Its aim is to increase security in the activities of the Fund. The policy is based on a definition of risk management which involves identifying, monitoring and limiting risks in the activities of the Fund. Risks in the Fund's activities are defined, in accordance with the definition set out in the Guidelines of the Financial Supervisory Authority, as every event which materially increases the chances of Fund members' benefits being reduced in the short or long term. This includes events relating to the Fund's assets and liabilities as well as operational aspects. See further details in note 19 in the original version of the financial statements.

The goal of Birta Pension Fund's risk management is to minimise the likelihood of Fund members' benefits being reduced in the long term, as well to formulate an investment policy and invest the Fund's assets in view of the best terms on offer at any given time in terms of return and risk. Risks in the Fund's activities are defined in accordance with the definition set out in the Guidelines of the Financial Supervisory Authority.

Dissemination of information

Birta Pension Fund will in a timely manner publish an advertisement in newspapers describing its activities and results in the every year. Every six months, the Fund will send members a statement of received contributions together with a calculation of vested pension benefits. The business of the 2016 annual general meetings of Sameinaði lífeyrissjóðurinn and Stafir lífeyrissjóður included the presentation of the report of their boards of directors as well as the funds' annual financial statements, investment policies and actuarial positions. The substantive changes resulting from the new Articles of Association of Birta Pension Fund were presented at extraordinary annual general meeting held last September in connection with the merger. General information about Birta Pension Fund and its activities are available on the Fund's website.

Non-financial information pursuant to Article 66(d) of the Annual Accounts Act

The pension fund is considered a public-interest entity within the meaning of Article 2(9) of the Annual Accounts No. 3/2016. Last June, a new Article of that Act, concerning non-financial information to be included in the management report of undertakings

REPORT OF THE BOARD OF DIRECTORS AND MANAGING DIRECTOR

that are considered public-interest entities, entered into effect. It states that information necessary for an understanding of the undertaking's development, scope, position and impact relating to environmental, social and employee matters is to be included in a statement attached to the management report. It should also include information about the undertaking's human rights policy and how the undertaking addresses corruption and bribery matters, see Article 66(d) of the Act.

Since it has not been long since the Article entered into effect, Birta Pension Fund has yet to formulate an official policy regarding the presentation of the aforementioned non-financial information. Work is currently underway on reviewing and implementing new rules and policies for the Fund. The goal is for a statement of the type referred to above to be attached to the report of the Board of Directors for the 2017 operating year. Reference is also made to the Fund's current rules and policies, which both directly and indirectly address the matters mentioned in Article 66(d).

Impact of external uncertainties

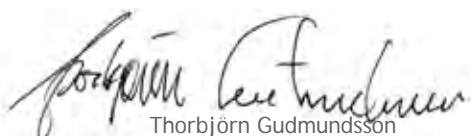
Capital controls have limited the Fund's investment opportunities in recent years. The Central Bank of Iceland expanded the Fund's authority to make investments abroad during the operating year and has now removed all restrictions on the movement of capital out of Iceland. As a result, external uncertainties in the Fund's activities have decreased substantially. There are still some uncertainties in the external environment which the Fund addresses with, for instance, risk management aimed at minimising risk related to those uncertainties, see note 19 in the original version of the financial statements.

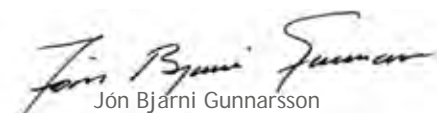
Expected development and prospects of the Fund

Birta Pension Fund will continue to strive to increase the value of its assets in accordance with the investment policy which can be found on the Fund's website. The aforementioned merger which took place in the preceding operating year and the increase in required contributions has decreased the pension burden somewhat and this trend is expected to continue. The removal of capital controls increases the Fund's ability to spread risk through investments in foreign markets.

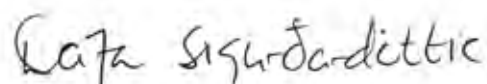
The Board of Directors and Managing Director of the Fund hereby confirm these annual financial statements with their signatures.

Reykjavik, 11 April 2017
On the Board of Birta Pension Fund

Thorbjörn Gudmundsson
Chairman

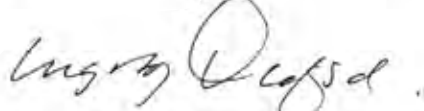

Jón Bjarni Gunnarsson
Vice-Chairman

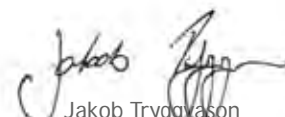

David Hafsteinsson

Drífa Sigurdardóttir

Guðrún Jónsdóttir

Gylfi Ingvarsson

Ingibjörg Ólafsdóttir

Jakob Tryggvason

Unnur María Rafnsdóttir

Vidar Örn Traustason

Ólafur Sigurðsson
Managing Director

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT

To the Board of Directors and members of Birta pension fund.

Opinion

We have audited the accompanying financial statements of Birta pension fund, which comprise the directors report, balance sheet as at 31 December 2016, the statement of changes in net assets for pension payments, statement of cash flows and statement of actuarial position for the year then ended, a summary of significant accounting policies and other explanatory notes.

In our opinion, the financial statements give a true and fair view of the financial position of Birta pension fund as at 31 December 2016, and of its financial performance, cash flows and actuarial position for the year then ended in accordance with Icelandic law and regulation on the financial statements of pension funds.

Basis for the opinion

We conducted our audit in accordance with the International Standards on Auditing (ISAs). Our responsibilities are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Fund in accordance with the ethical requirements that are relevant to our audit of the financial statements in Iceland, and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements.

Responsibilities of Managing Director and the Board of Directors for the Financial Statements

The Managing Director and Board of Directors (management) are responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with Icelandic law and regulation on the financial statements of pension funds and for such internal control as management determines is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, management is responsible for assessing the Fund's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Fund or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

The Board of Directors are responsible for overseeing the Fund's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISA will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic

As part of an audit in accordance with the International Standards on Auditing (ISAs), we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- * Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- * Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Fund's internal control.

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT

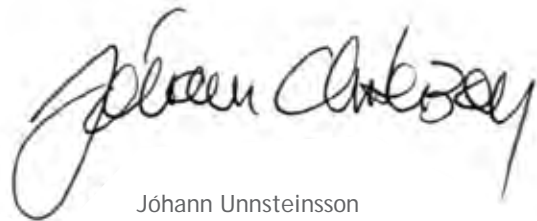
- * Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.
- * Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Fund's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Fund to cease to continue as a going concern.
- * Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

Árni Snæbjörnsson
State Authorized Public Accountant

Reykjavík 11 of April 2017

Jóhann Unnsteinsson
State Authorized Public Accountant

Ernst & Young ehf.
Borgartúni 30, 105 Reykjavík

STATEMENT OF CHANGES IN NET ASSETS FOR PENSION PAYMENTS 2016

JOINT STATEMENT FOR MUTUAL PENSION DIVISION AND PRIVATE PENSION DIVISION

	2016	2015
PREMIUMS		
Members	4,367,450	3,876,431
Employers	9,037,188	7,431,184
Transfer of rights and repayments	(103,541)	(50,408)
	<u>13,301,096</u>	<u>11,257,207</u>
Special supplementary contributions	174,938	169,374
	<u>13,476,034</u>	<u>11,426,582</u>
PENSIONS		
Total pensions	9,217,456	8,756,281
Contribution to rehabilitation fund	100,936	109,934
Direct expenses relating to disability pensions	5,037	1,049
	<u>9,323,429</u>	<u>8,867,265</u>
INVESTMENT INCOME		
Net income from holdings in companies and funds	(6,888,265)	19,165,106
Net income from bonds	10,107,539	11,288,435
Net income from time deposits	195,828	215,777
Net income from cash and bank deposits	(266,689)	149,873
Net income from premiums and other claims	91,188	66,001
Other investment income	89,593	47,279
Investment expenses	(312,781)	(603,570)
	<u>3,016,412</u>	<u>30,328,900</u>
OPERATING EXPENSES		
Office and management expenses	689,325	646,341
Cost of merger	72,680	0
	<u>762,005</u>	<u>646,341</u>
Increase in net assets during the year	6,407,012	32,241,876
Net assets from previous year	313,745,338	281,503,462
Net assets for pension payments at year-end	<u>320,152,350</u>	<u>313,745,338</u>

All amounts are in thousands of ISK

BALANCE SHEET

JOINT STATEMENT FOR MUTUAL PENSION DIVISION AND PRIVATE PENSION DIVISION

	31.12.2016	31.12.2015
ASSETS		
INVESTMENTS		
Holdings in companies and funds	129,273,761	133,361,838
Bonds	179,166,096	166,197,328
Time deposits	4,588,662	4,705,746
Other investments	372,119	754,346
	<u>313,400,638</u>	<u>305,019,258</u>
RECEIVABLES		
Premiums receivables	1,664,675	919,002
Other receivables	175,143	668,393
	<u>1,839,818</u>	<u>1,587,394</u>
OTHER ASSETS		
Operating assets	175,355	175,235
Cash and bank deposits	5,595,423	9,370,177
Total assets	<u>321,011,235</u>	<u>316,152,064</u>
LIABILITIES		
Cost incurred and accrued income	93,979	75,262
Other liabilities	764,906	2,331,464
	<u>858,885</u>	<u>2,406,726</u>
Net assets for pension payments at year-end	<u>320,152,350</u>	<u>313,745,338</u>
Division of net assets for pension payments		
Net assets of the Mutual Pension Division	307,405,489	301,581,993
Net assets of the Private Pension Division	12,746,861	12,163,345
	<u>320,152,350</u>	<u>313,745,338</u>

All amounts are in thousands of ISK

CASH FLOWS STATEMENT

JOINT STATEMENT FOR MUTUAL PENSION DIVISION AND PRIVATE PENSION DIVISION

	2016	2015
INFLOWS		
Premium payments	12,813,223	11,418,007
Paid interest income on cash and receivables	289,612	279,190
Other inflows	550,532	290,401
	<u>13,653,366</u>	<u>11,987,598</u>
OUTFLOWS		
Pension payments	9,318,641	8,857,746
Operational expenses	1,037,890	662,927
Investment in operating assets	8,512	33,853
Other outflows	387	64,733
	<u>10,365,430</u>	<u>9,619,258</u>
New disposable resources for investments	<u>3,287,936</u>	<u>2,368,339</u>
INVESTMENT TRANSACTIONS		
Received income from holdings in companies and funds	2,881,577	1,716,786
Investments in holdings in companies and funds	(25,216,225)	(25,637,802)
Holdings sold in companies and funds	20,427,037	20,812,755
Instalments on bonds	27,880,462	16,419,947
Investments in bonds	(43,212,826)	(24,712,842)
Bonds sold	11,910,116	10,283,267
Derivatives settled	(2,052,229)	(438,962)
Investment in time deposits	(2,705)	(77,799)
Reimbursed time deposits	283,577	258,986
Other purchased investments	0	(213,599)
Other sold investments	476,174	499,717
	<u>(6,625,042)</u>	<u>(1,089,545)</u>
(Decrease) increase in cash and bank deposits	(3,337,106)	1,278,794
Exchange rate difference on cash and bank deposits	(437,648)	(111,109)
Cash and bank deposits at beginning of year	9,370,177	8,202,491
Cash and bank deposits at year end	<u>5,595,423</u>	<u>9,370,177</u>

All amounts are in thousands of ISK

STATEMENT OF ACTUARIAL POSITION

JOINT STATEMENT FOR MUTUAL PENSION DIVISION AND PRIVATE PENSION DIVISION

	31.12.2016		
	Accrued Obligation	Future obligation	Total obligation
ASSETS			
Net assets for pension payments	307,405,489	0	307,405,489
Revaluation of bonds at 3.5% real interest rate	4,862,376	0	4,862,376
Dif. in book value and val. of holdings in listed comp.	(1,973,672)	0	(1,973,672)
Net present value of future investment expenses	(7,331,594)	0	(7,331,594)
Net present value of future operating expenses	(3,879,370)	(3,868,882)	(7,748,252)
Net present value of future premiums	0	165,761,884	165,761,884
	299,083,229	161,893,002	460,976,231
LIABILITIES			
Old age pension	275,759,463	130,373,654	406,133,117
Disability pension	22,927,710	15,625,431	38,553,142
Spouses' pension	24,637,546	7,851,807	32,489,353
Children's allowance	308,697	1,591,449	1,900,145
Family pension		1,554,272	1,554,272
	323,633,417	156,996,613	480,630,030
Net assets in excess of liabilities	(24,550,187)	4,896,389	(19,653,799)
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	(2.55%)	5.86%	(0.00%)
Ratio of net assets to liabilities at year-end	(7.59%)	3.12%	(4.09%)
	31.12.2015		
	Accrued Obligation	Future obligation	Total obligation
ASSETS			
Net assets for pension payments	301,581,993	0	301,581,993
Revaluation of bonds at 3.5% real interest rate	3,070,163	0	3,070,163
Dif. in book value and val. of holdings in listed comp.	(1,601,956)	0	(1,601,956)
Net present value of future investment expenses	(6,945,500)	0	(6,945,500)
Net present value of future operating expenses	(4,010,200)	(3,624,100)	(7,634,300)
Net present value of future premiums	0	141,719,800	141,719,800
	292,094,500	138,095,700	430,190,200
LIABILITIES			
Old age pension	252,099,000	106,010,300	358,109,300
Disability pension	21,670,900	14,189,200	35,860,100
Spouses' pension	25,830,000	8,604,700	34,434,700
Children's allowance	142,700	1,645,800	1,788,500
	299,742,600	130,450,000	430,192,600
Net assets in excess of liabilities	(7,648,100)	7,645,700	(2,400)
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	(7.55%)	4.94%	(3.75%)
Ratio of net assets to liabilities at year-end	(2.55%)	5.86%	(0.00%)

All amounts are in thousands of ISK

FINANCIAL INDICATORS

MUTUAL PENSION DIVISION

	2016	2015	2014	2013	2012
Rate of Return					
Net real rate of return	(1.49%)	8.48%	6.79%	5.57%	7.46%
Average net real rate of return last five years	5.33%	6.07%	4.60%	2.66%	(3.02%)
Average net real rate of return last ten years	0.47%				
Investment securities					
Listed holdings in companies and funds	33.20%	33.95%	28.50%	25.25%	20.25%
Listed bonds	40.02%	39.23%	42.50%	44.65%	45.00%
Mortgage loans	14.50%	13.50%	13.85%	14.20%	15.55%
Unlisted holdings in companies and funds	8.85%	11.20%	13.00%	13.75%	15.35%
Unlisted bonds	1.98%	1.90%	1.41%	1.65%	3.10%
Time deposits	1.44%	0.20%	0.74%	0.50%	0.75%
Other investments	0.00%	0.03%	0.00%	0.00%	0.00%
	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>
Investment securities by currencies					
Securities in ISK	78.04%	74.15%	74.35%	75.50%	74.25%
Securities in other currencies	21.96%	25.85%	25.65%	24.50%	25.75%
	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>
Members					
Average number of paying fund members	15,927	14,808	14,765	14,885	15,123
Total number of paying fund members	18,470	18,128	18,008	18,146	18,553
Number of pensioners	12,058	11,797	11,066	10,447	10,784
Number of members at year-end	99,869	97,650	95,936	94,469	93,129
Staff (full-time equivalent position)	30.5	29.9	31.1	31.3	28.4
Amounts adjusted to inflation					
Premiums	13,476	11,307	10,653	10,078	9,743
Pension payments	9,323	8,748	8,280	7,703	7,046
Investment income	3,048	29,629	20,812	22,660	25,801
Office and management expenses	689	660	652	628	545
Increase in net assets during the year	1.9%	11.2%	8.7%	10.4%	13.9%
Pension payments					
Old age pension	75.86%	74.03%	73.26%	72.74%	71.61%
Disability pension	14.31%	15.62%	16.13%	16.19%	16.54%
Spouses' pension	9.08%	9.38%	9.75%	10.23%	11.02%
Children's allowance	0.75%	0.97%	0.85%	0.83%	0.83%
	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>
Other financial indicators					
Pensions as % of premiums	69.2%	77.4%	77.7%	76.4%	72.3%
Operating expenses as % of premiums	5.11%	5.84%	6.12%	6.23%	5.59%
Investment income in % of assets	0.96%	10.0%	7.7%	9.2%	22.1%
Operating expenses as % of assets	0.22%	0.22%	0.24%	0.26%	0.47%
Financial position based on actuarial valuation					
Net assets in excess of total liabilities	(4.10%)	0.00%	(3.80%)	(5.75%)	(8.00%)
Net assets in excess of current liabilities	(7.60%)	(2.55%)	(7.75%)	(10.35%)	(13.75%)

All amounts are in thousands of ISK

FINANCIAL INDICATORS

PRIVATE PENSION DIVISION

	2016	2015	2014	2013	2012
Rate of Return					
<u>Plans available at Stafir lifeyrissjodur</u>					
Plan 1 - Net real rate of return	1.80%	1.90%	1.80%	1.80%	1.90%
Plan 2 - Net real rate of return	5.80%	3.80%	3.70%	3.30%	3.40%
Plan 3 - Net real rate of return	0.10%	10.50%	5.60%	14.90%	9.40%
<u>Plans available at Sameinadi lifeyrissjodurinn</u>					
Deposit option - Net real rate of return	1.90%	1.90%	2.00%	1.70%	2.00%
Age option 1 - Net real rate of return	(4.20%)	3.80%	8.00%	8.00%	10.70%
Age option 2 - Net real rate of return	(1.70%)	4.60%	6.10%	5.70%	7.70%
Age option 3 - Net real rate of return	1.10%	5.40%	4.40%	2.90%	4.40%
Age option 4 - Net real rate of return	3.70%	5.50%	2.30%	0.70%	1.30%
Average Net Real Rate of Return*					
Last 5 years	3.71%	3.83%	3.87%	4.51%	(0.17%)
Last 10 years	1.56%				

* Historical rate of return for the Mutual Pension Division is the weighted average of historical rate of return of the Mutual Pension Division of Sameinadi Pension Fund and Stafir Pension Fund before the merger.

Sundagörðum 2 | 104 Reykjavík | 480 7000 | birta.is